Húzás deczember 1-én.

Bazilika-sorsjegyek

Főnyeremény

100.000, 75.000, 60.000 forint

Eredeti sorsjegyeket a napi árfolyamon, avagy részletfizetésre az 1883. XXXI. törvény szerint:

3 darabot havi **1** forint **15** kr.
5 darabot havi **1** forint **90** kr.
10 darabot havi **3** forint **80** kr.

vagy megállapodás szerint kisebb-nagyobb részletekben engedek át.

Ily kedvező feltételek mellett felesleges, egy bazilika-igérvényért 1 frtot adni, mialatt ily csekély befizetéssel több darabra játszik, tőkét törleszt, gyűjt és az eredeti sorsjegyeket megszerzi.

Miután ezen **sorsjegyek játékterve** sokkal előnyösebb, mint a magyar vörös kereszt sorsjegyeké, határozottan számítható arra, hogy a bazilika-sorsegyek a magyar vörös kereszt sorsjegyek árfolyamát (mely ma 12—13 frt) legközelebb tulhaladják, miért is a bazilika-sorsjegyek vételét ez idő szerint legjobban ajánlom.

BEIFELD JÓZSEF

bank- és váltó-háza

Budapest, Károly-körút 1. sz.

Kerepesi-út sarkán.

Alapittatott 1874. évben.

Pénzelőleg sorsjegyekre csekély kamat mellett.

Ügyes ügynökök felvétetnek.

A vevőnek bármikor előmutatom sorsjegyeit.

Az igérvények ára veszlett összeg (fond perdu).

Különös ügyelemre méltó!

A hirneves Dr. Forti-féle sebtapasz

mely rendkivüli gyógyereje, elosztató, érlelő s fájdalmat csillapitó hatása által leggyorsabb, legbiztosabb és egyszersmind gyökeres gyógyulást eszközöl különnemü bajokban. Egy csomag ára **50** kr. nagyobb csomagé **1** frt. használati utasitással együtt postán küldve **20** krral több.

Központi küldeményező raktár Budapesten:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál király-utcza 12. sz.

Bécsben: Pleban Xav. Ferencz a régi cs. k. tábori gyógyszertárában, Istvántér 1. sz., Dr. Girtler gyógyszertárában, Freiung 7. sz., Scharrer Konrád gyógyszertárában, Mariahilferstrasse 72. sz., Fritz G. és R., Brünnerstrasse 5. sz., Bruno Raabe. Továbbá Wilhelm Fer. és társ. III. Landstrasse, Linkebahngasse 3., Droguistáknál. **Prágában:** Fürst József a «fehér angyalhoz» czimzett gyógyszertárában, Porte 1071. II. **Grácban:** Nedwed A. a «szerencsenhez» czimzett gyógysz. a Mürtéren.

Budapesten: Áltwirth J. városi gyógyszertárban, városháztér. Schernhoffer K. özv. a «nagy Kristófhoz» czimzett gyógytárában, Kristóf-tér sarkán. — Fillich Fr. gyógysz. Dorotty-utcza. — Urbánn J. királyuteza 96. sz.; továbbá Thallmayer és Seitz, nádor-utcza., Kochmeister Fr. utódainál, nagy (3) korona-utcza 22. sz. Neruda Nándor, hátvani utcza 7. sz. Droguistáknál. Tclkessy J. udvari gyógyszerész a várban. Vlassek E. gyógyszerésznél a Krisztinavárosban, Jánostér. Frumm J. gyógyszerésznél Viziváross, fő-utcza. Moldoványi J. gyógyszerésznél, Viziváross, fő-utcza. Eiszdorfer G. gyógysz. Tabánban (Rácváross) templomtér, és Dévay Szilliósy J. gyógytárában, Krisztinaváros, Karácsonyiutcza. **Acson:** Kratochvill József. **Aradon:** Rozsnyai M. és Schaffer A. gyógysz. **Balaton-Füreden:** Orbán J. **Balassa-Gyarmaton:** Havas Gy. és Herepey K. **B.-Csabán:** Varságh B. **Berettyó-Ujfalun:** Tamássy Géza. **Csépán:** Csibulka Gy. **Debreczenben:** dr. Rothschenek V. E., Tamássy K. Gőtil N., Örvényi O., Mihalovits István és Murakőzy K. **Duna-Földváron:** Nádhera P. **Egerben:** Köllner Lőrincz és Buzáth Lajos gyógysz. **Eperjesen:** Krivcss Gy. Korn V. és Makovicsky J. **Esseknjvárott:** Conlegnes J. **Esszékes:** Dávid Gy. gy. **Gyöngyösön** Merais X. és Baruch J. **Győrött:** Stirling K., Lippóczy M. és Mehlschmidt J. **H.-Hadházon:** Farkas Odön. **Huszton:** Keresztes S. és Schmidt K. **Jászberényben:** Merkl J. és Murakőzy L. **Kalocsán:** Horváth K. **Kapospvárott:** Czollner V. és Babochay K. **Karczagon** Báthory B.-nál. **Kassán:** Gallik G., Wandraschek K., Megay G. és Hegedüs L. **Késmárkon:** Genersich C. A. **Kis-Várdán:** Khudy J. **Komáromban:** Schmidthauer A. Kirchner M. és Kovács Arsztid. **Kún-Madarason:** Jung K. **Kún-Szt.-Miklóson:** Medveczky S. **Losonczon:** Kirchner D. és Pokorny L. **Mező-Kövesden:** Fridély B. **Mező-Túron:** Csippék E. **Mező-Kászonyban:** Rátz Gyula. **Mező-Kovácsházán:** Kiss P. **Miskolczon:** Dr. Rácz Gy., Dr. Szabó Gyula, Kurucz J. és Ujházy K. **Mitrovitzán** Kratochnosic A. **Nagy-Kanizsán:** Prager Béla és Belus J. **N.-Károlyban:** Füleky P. és Ifjabb Koricsánszky L. **N.-Körösön:** Medveczky Gy. és Müller I. **N.-Szombaton:** Csepcsányi B. **N.-Váradon:** Huzella M., Molnár J. és Heringh S. **Nyiregyházán:** Korányi J. Szopkó Alf. gyógysz. és Kovács S. **Nagy-Kállón:** Hvezda K. **Paksou:** Malatinszky S. **Pécsett:** Sipőcz J. **Pozsonyban:** Érdy István. **Putnokon:** Fekete N. **Rimaszombaton:** Hamaliár K. **Rozsnyón** Pösch J. gyógysz. Erőkövi és Hirsch J. **S.-A.-Ujhelyen:** Medveczky J. **Sopronban:** Gráner J. **Sümegen:** Stamborszky L. **Szathmáron;** Bossin J., Dr. Lengyel M. és Literáty E. **Szarvason:** Bartsch Em. **Szegeden:** Kovács Albert. **Sz.-Fehérvárott:** Braun J., Diebalia Gy. és Rieger Béla. **Székelyhidon:** Szabó J. és Szenpétery F. **Szentesen:** Virady L. és Podhradszky L. **Szepes-Szombaton** Gréb J. **Szolnokon:** Kecskéssy F. **Szombathelyen:** Rudolf A. **Tarpán:** Nonó I. **Temesvárott:** Tárczay J. és Jahner C. M. **Tésén;** Agoston Gy. **T.-Ujlakon:** Roykó G. **Tokajban:** Reiner D. és Zsigray Béla. **Torzsalján:** Ursinyi Zs. **Ungvárott:** Lám S., Bene L. gy. Hoffmann B. gy. Krausz A., Speck J. és Peltzárszky A. **Váczon:** Az Irgalm. gy. **Vaálon;** Frischmann P. **Varasnón:** Gaál S. **Veszprémben:** Ferencsy K. és Szüll Horváth P. **Zilahon:** Unger G. **Kirvcsen:** Tejfel J. **Erdélyben: Brassón:** Gyertyánffy és Társainál. **Deésen;** Róth P. **Kolozsvárt:** Gundhardt A., Wolf J. és Dr. Ember Bogdán. **Kézdi-Vásárhelyen:** Kovács F. **M.-Vásárhelyt:** Bucher M. **Szepsi-Szent-Györgyön:** Beteg B., Ötves P. és Barabás F. **Szászvároson:** Graffius J. **Vajdahunyadon:** Dr. Juchó F. **Romániában: Jassyban:** Engel J. a «koronához» czimzett gyógytárában. **Rusi de Vedeben:** Varo K. gyógyszerész. **Varsóban:** Ortyusky E. gyógyszerész.

Ezen kitünő hatásu, nem eléggé ajánlható gyógytapasz készitője FORTI LÁSZLÓ. Lak.: Budapest, I. k., Nándor-utcza 3.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

GYÁRI RAKTÁR
valódi tiroli hölgy- és férfi-lodenből
minden szinben és különböző árnyalatban, valamint **Erlinger** szürke és drap szinben, **vizhatlan esőköpenyekre**
Greil Ferenczné, Innsbruckban.
Minták ingyen és bérmentve.

Orvosi tanács
hölgyeknek!!

Az arczbór ápolására, bőrattalk szeplő s májfolt eltávolitására kiválóságosan a „Stáhly"-féle arczkenőcs használtassék. Kapható a „városi gyógyszertárban" Budapesten, városház-tér.

HIRDETMÉNY.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének 1887. évi junius hó 10-éről kelt egf. elhatározása folytán ezennel megindittatik a

XIII-dik M. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK,

melynek tiszta jövedelme akképen osztandó fel, hogy

a vagyontalan magyar kir. hivatalnokok özvegyei és árvái részére alakitandó alap, a szegény agg tanitók és özvegyeinek segélyezését czélzó Eötvös-alap, a miskolczi református főgymnasium, a budapesti Krisztinaváros Gellért-utczájában lévő és a szürke nénikék vezetése alatt álló leányneveld-intézet, Frim Jakabnak a hülyék nevelésére és ápolására fentartott intézete és a Zágrábban felállitandó országos javitó-intézet, egyenkint a várható jövedelem egy-tized-, az országos nőképző-egylet és a magyarországi hirlapirók nyugdijintézete pedig két-tized részében részeittessék. E sorsjáték összes, 6,669-ben megállapított nyereményei az alább következő játéktery szerint

195.000 forintra rúgnak, és pedig:

1 főnyeremény	60.000 frttal	5-ször magyar pénzben kifizetve.	50 nyer. egyenk.	100 frttal,	5.000 frt
1 „	15.000 „		100 „ „	50 „	5.000 „
1 „	10.000 „		2000 sor.-ny. „	20 „	40.000 „
1 nyeremény	5.000 „		4500 „ „	10 „	45.000 „
5 nyer. egyenk.	1.000 frttal, 5.000 frt				
10 „ „	500 „ 5.000 „				

A húzás visszavonhatatlanul 1887. évi deczember hó 29-én történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapitva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten, (Fest, fővámház, félemeleti) hova a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; valamennyi lotto-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, és minden városban és nevezetesebb helységben felállitott egyéb sorsjegyáruló közegnél.

A magyar királyi lottóigazgatóság:

Budapest 1887, nov. hó 26-án.

Máriássy Sándor, m. kir. pénzügyminiszt. osztályf. és lottóigazgató.

BARNA FOGORVOS

Budapest, váczi utcza 24. szám.

Készit egyes fogakat, fogsorokat és plombokat, jótállás mellett; árak mérsékeltek. Kivánatra részletfizetésre.

KWIZDA „Köszvényfolyadéka"

évek óta kipróbált, jeles szer

csúz, köszvény és idegbajok ellen.

Kitünő hatással van nagyobb fáradságok, hosszas gyaloglás, stb. előtt és utáni erősitésre, valamint aggkorban beállott gyöngeségnél.

KWIZDA köszvényfolyadéka

valódi minőségben kapható Budapesten: nagyban **Török József** gyógyszerésznél, Kochmeister Frigyes utódai, Neruda Nándor, Pillich Ferencz, Strobenz testvérek, Thallmayer és Seitz, Detsyny F., Steden József. — Kicsinyben: Altwirth József és majdnem valamennyi gyógyszerésznél. Főlelét: **Kwizda Ferencz János,** cs. kir. osztrák és román királyi udv. szállitó kerületi gyógyszertárában, Korneuburgban.

1 palaczkkal 1 frt o. é.

Szives megfigyelésül. E készitmény vételénél kérjük a t. közönséget, mindig

Kwizda köszvényfolyadékát

kérni, s arra ügyelni, hogy ugy minden palaczk, valamint a carton is fönnebbi védjegygyel legyen ellátva.

A legrégibb népies gyógyszer a concentrált

klosterneuburgi tag-esszenczia

(köszvény-folyadék)

az orvosrendőri vegyészeti müterembem megvizsgálva és bejegyzett védjegy által eladása biztositva.

½ üveg 50 kr. ¼ üveg 1 frt.

póstai szállitással 15 kr.-ral több.

HOFFMANN ALFRED

gyógyszerész Klosterneuburgban.

Valódi minőségben a következő gyógyszertárakban: Főraktár Magyarország részére: **Török József, Budapest, királyutcza 12. Arad:** Rozsnyai M. **Debreczen:** Dr. Rothschinek. **Szabadkán:** Joó. **Pécs:** Sipőcz B. **Pozsonyban:** Dr. Adler R. és Érdy István. **Győrött:** Petri P. **Szegeden:** Barcsay K. **Verseczen:** Müller Ö., Küchler B. **Székesfehérvár:** Say R. **Kassán:** Wandraschek K. **Temesvárott:** Jahner C. és Klausmannés Albert.

Támaszkodva ama bizalomra,

melylyel a mi horgony-Pain-expellerünk körülbelül 20 év óta találkozik, hiszszük, hogy ezáltal **azokat** is kisérletételre fölszólithatjuk, kik e kedvelt háziszert még nem ismerik. Nem **titkos szer,** hanem **szigorunan hiteles, szakszerűen** összeállitott készitmény, mely joggal minden **köszvényes** és **csúzban szenvedőnek,** mint **egyáltalán megbizható,** ajánlásra méltó. Legjobb bizonyiték arra, hogy e szer teljes bizalmat érdemel, bizonyára az is, hogy **sok beteg,** miután más nagyhangon diesért orvosságot megkisérlett, **még is csak a régi jóhirü Pain-expellerhez folyamodik.** Eppen az összehasonlitás által győződnek meg, hogy szintugy **köszvényes fájdalmak,** mint **tagszaggatás** stb., valamint **fog-, fej-** és **hátfájások, oldalnyilallások** stb. **legbiztosabban** a Pain-expeller-bedörzsölésekre szünnek meg. **Olcsó** ára — **40 kr.,** 70 kr., illetve 1 frt 20 kr. — lehetővé teszi, hogy kevésbbé jómódnak is megszerezzék, valamint a számtalan siker kezeskednek róla, hogy érte a pénz nem lesz hiába kiadva. — Óvakodjunk ártalmas utánzatoktól, s Pain-expellert csak a **horgony-**jegygyel tartsunk valódinak. Készletben a **legtöbb** gyógyszertárban. Központi raktár: gyógyszertár az «arany oroszlán»-hoz, Prágában. Közelebbi felvilágositást ad Török József gyógyszerész, Budapest, király-utcza 12. szám alatt.

A „Waterbury" remontoir-zsebóra

a modern technika valódi csodája.

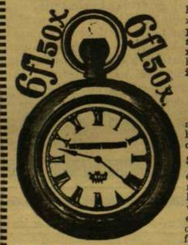

Hirdetett **csinos külseje** (alányozott ujszüstből), **felülmulhatlan pontossága** és **csak 6 frt 50 kr.-nyi** hihetetlen olcsó ára kezdetben **bizalmatlanságot keltettek iránta; de a mult évi eladása**

Angliában: .... 100,000 drb
Németországban: 82,000 drb

az óra kitünőségének ép oly fényes bizonyitványnyal, mint a megriadt concur rencziának lármája, mely a **„Waterbury"-ből fél,** mivel: a **Waterbury** oly egyszerü szerkezetü és oly nagyszerüen jár, hogy érte, minden kocz kázat nélkül **3 évi kezesség** vállalható s mivel a **Waterbury,** ha ennek szüksége valamikor fenforogna, oly olcsón javittatik, mint eddig semmi féle óra a világon, péld. 1 uj rugó 35 kr.

A Waterbury Watch Co. Waterbury Connecticut, Északamerikai egyes. államok *2.000,000 forint tőkével és 1500 darab napigyártással,* valamint a magyarországi főraktár és javitó-műhely:

HOTTELMANN A.-nál, Budapesten, V., váczi körut 28,

három évi kezességet vállalnak.

Szétküldés csak készpénz vagy utánvét ellenében.

Vérszegényeknek! *Uj találmányomat a legelőkelőbb szakértők általános elösmeréssel fogadták.* **Vérszegényeknek!**

Ezen szerencsés összetételü, jóizü, s rendkivül erősitő pastillák (czukorkák) szaktekintélyek által ajánltatnak és kitünő sikerrel alkalmaztatnak: **angol kóros vérszegény gyenge gyermekeknél, az ideges izgatottság, álmatlanság, haugrésgőros** (Stimmritzkrämpfe) **és izzadás esetében**

Naponta 2—3 darab veendő.

Kis doboz 10 pastilla 50 kr. Nagy doboz 20 pastilla 90 kr.

A dobozok lajstromozott védjegygyel vannak ellátva.

Kapható gyógyszertárakban. Főraktár a föltalálónál, VIII., Sándor-tér 3. sz., Szt. Lászlóhoz czimz. gyógyszertárban.

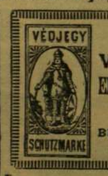

HAZSLINSZKY KÁROLY

VASAS-PEPTON | **CONSERV** FELNŐTTEKNEK FÜR ERWACHSENE

EISENHÄLTIGER PEPTON

V. CARL HAZSLINSZKY

BUDAPEST, VIII., SÁNDOR-TÉR 3. SZÁM, GYÓGYSZERTÁR „SZT. LÁSZLÓ"-HOZ.

Ezen **vas-** és **pepton**-tartalmu kellemes jóizü, s rendkivül erősitő Conservnek nehány darabja fölér bármily nagy üveg vas vagy Pepton-tartalmu borral. Szakértők által ajánltatnak, és kitünő eredménynyel, a következő betegségeknél használtatnak: **sápkór, vérszegénység, migraine, rossz emésztés, álmatlanság, lankadtság, ideges izgatottság és izzadás ellen.** Előnyei a hatóanyagok kitünő minősége, a conserv kellemes ize, s annak állandósága, amennyiben hosszabb idő multával sem szenved alkatrészeiben változást, s végre jutányos ára.

Naponta 2 darab veendő, étkezés előtt.

Ára egy nagy dobeznak 90 kr.

A dobozok lajstromozott védjegygyel vannak ellátva.

49-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, DECZEMBER 4. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

TISZA KALMÁNNÉ.

AZ ORSZÁGOS KISDEDÓVÓ EGYESÜLET ELNÖKE.

Angol regényirók különös elöszeretettel foglalkoznak azokkal az egyesületi hölgyekkel, kik a családi teendök elhanyagolásával is, hiuságból közügyek körül szerepelnek. Meglehet, hogy Angliában az e téren hivalkodás szokásos és az ellen fordíták Dickens és társai a gúnyos szatira fegyverét. Magyarországon annak az angol torzképnek mása nem létezik. A mi jó magyar nőink nem találnak ki czifra nevű és czélu egyesületeket; figyelmöket csakis olyanokra fordítják, melyekre *a nő első sorban van hivatva*: csecsemők, kisdedek megóvására, gyermekek és nők nevelésére, sebesültek, betegek ápolására, szegények fölsegéllésére; e határon túl nem léptek át, e körben sok szép és nemes munkát végeztek.

Arra, hogy különösen a kisdedek megóvására és nevelésére csakugyan alkalmasabb oly társulat, melyben nők is részt vesznek, meggyőző példa a kisdedóvó egyesület, mely addig, mig csupán férfiak voltak tagjai, alig bírt valami jelentékeny eredményt fölmutatni: az 1873-ban és 1875-ben létrejött vegyes egyesületek, melyekben már nők is részt vettek, oly erélyt tudtak kifejteni, hogy az egyesület vagyonát megtízszerezték és az óvodák számát meghatszorozták Magyarországon. Tették pedig mindezt másfél évtized alatt.

E sorok irója, ki ügy a fővárosi, mint a vidéki nőegyesületeket jóbbára egyéneikben is ismeri, bátran meri állitani, hogy ez egyesületekben hivalkodásra vagy regényes hajlamok kielégitésére épen nem nyilik tér. A legcsaládiasabb, legszerényebb hölgyek vesznek részt ezek vezetésében, a kiknek lehet köszönni, hogy a társadalom oly nagy rokonszenvével kiséri ez egyesületeket s ezek közt első sorban az orsz. kisdedóvó egyesületet. Ezeknek a tiszteletreméltó, nemeskeblü hölgyeknek, kik az ügy iránt komolyan érdeklődnek, köszönhetjük föként, hogy e nagy fontosságu ügy is egészen az állam nyakába nem szakadt, hanem a társadalom maga hozta meg azt az áldozatot, mely ez intézeteket virágzókká teszi.

Azok között, a kik a nők lelkületének annyira megfelelő ügyek iránt föl birták kelteni a társadalom meleg érdeklődését, első sorban kell említenünk *Tisza Kálmánné*, szül. *Degenfeld-Schomburg Ilona* grófnőt, kinek arczképével és működése méltatásával kivánjuk kiegészitení a magyar kisdedóvásról szóló mult heti közleményünket. Tisza Kálmánnéra jellemző az az adat, hogy mig

TISZA KÁLMÁNNÉ. *Roskovics* Ignácz rajza.

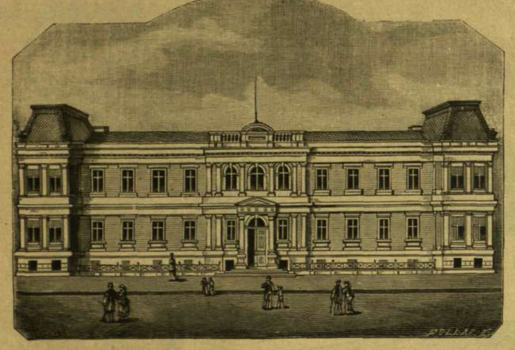

A KISDEDÓVÓ-KÉPZŐ INTÉZET ÉPÜLETÉNEK RÉGIBB RÉSZE.

A KISDEDÓVÓ-KÉPZŐ INTÉZET ÉPÜLETÉNEK UJABB RÉSZE BUDAPESTEN.

«A magyar kisdedóvás és nevelés története» czimű most megjelent müből.

hatásának áldásos nyomait könnyü volt a kisdedóvás történetéből kikeresnünk, de annál nehezebb volt hű arczképéhez jutnunk, miután a puritán jellemü grófnő még családja számára sem engedi magát megörökíttetni. Egyetlen régibb fénykép az, melyről ügy a vezetése alatt álló egyesület, mint ez alkalommal mi, másolatokhoz juthattunk.

És ha életrajzát akarnók nyujtani, ujból megakadnánk.

Azt szokták mondani: «boldog országoknak nincs történetök» s ez áll a jó és boldog nőkre nézve is.

Tisza Kálmánné élettörténete is kizárólag szép és boldog családja körében folyt le. Csak 1873-ban történt, hogy hozzáintézett ismételt kérésekre elhatározá, hogy az orsz. kisdedóvó egyesületben, ez egyetlen társulatban, mint tag is tevékeny részt veend.

Ott benn a család körében fényes története van a grófnőnek. Mély vallásos érzület, szigoru családiasság és minden nemes iránti fogékonyság jellemzik öt. Szeretett édes anyját, Beck Paulinát korán vesztette el s mindenkitől tisztelt édes atyja, gróf Degenfeld Imre, mellette virraszto leánya karjaiban mult ki; mi oly leverő hatást gyakorolt reá, hogy egy évig a külvilágtól teljesen elzárkózott. Ha lehetne fokozatot fölállítani, azt mondhatnók, hogy az önfeláldozó leánynál még önfeláldozóbb Tisza Kálmánné, mint anya. Legfőbb kincseit neki is, mint a Grachusok anyjának, gyermekei képezik és hogy mennyire méltán, mutatják magok az egymáshoz és szülőikhez forrón ragaszkodó gyermekek.

Az egyesület, mely elnökévé választotta, szintén igen sokat köszönhet neki. Azon befolyáson kivül, melyet helyzeténél fogva gyakorol, s mely által egyre nagyobb mértékben sikerült a társadalmi tényezők figyelmét a nagy nemzeti ügyre fordítani: magában az egyesület kebelében is valóban komoly munkát végez a mély érzelmü nemes grófnő. Elnöki teendöit szigoru pontossággal és ügyszeretettel teljesíti; a fölmerülő ellentéteket gyöngéd tapintatossággal egyenliti ki. Csak látni kell, midőn karácsony-estéken saját-kezüleg osztja ki a nagyrészben általa gyüjtött könyöradományokat, hogy nemes szivéről tiszta fogalmat szerezzünk.

*

A lapunkban ma közlött két épületrajz az 1877-ben és most fölavatott új épület, tulajdonképen egy összeépitett egész, szemben a szegények házával, az Erzsébetvárosi plébánia mellett és szárnyával benyulik az óvó-utczába. Franczia izlésü fedelét 3 toronyszerü emelkedés uralja.

Ez épületben, mely ha nincs is fényüzéssel építve, e városrésznek egyik födiszét képezi, egy disz-, két tanterem, egy társalgó, több háló-terem, az igazgató, igazgatónő és mintaóvó lakása van; földszinten egy terem és szobával, a mintaóvoda számára, a szükséges mellékhelyiségekkel együtt. A konyha, ebédlő-termek, cselédszobák, mosó-, fürdö- és raktárhelyiségek a félpinczében vannak. Az egész oly czélszerüen van építve és berendezve, hogy a külföldnek is mintául szolgálhat; föl is keresték idegenek is többször. A diszteremhez vezető fölépcsőt Aradi Zsigmondnak Brunswick Terézt ábrázoló mellszobra és azon fekete márványtábla ékesiti, melyet Kauser Jakab a jelen fölavatás alkalmára készitett.

A FŐLÉPCSŐ A KISDEDÓVÓ-KÉPZŐ INTÉZET ÉPÜLETÉBEN.

Az épület egészen Pucher József terve szerint épült, ki arra maga is szép áldozatot hozott.

E diszes épület létrehozásában is nagy érdeme van Tisza Kálmánnénak, ki annak tervezésében, és az anyagi erök megszerzésében különösen tevékeny részt vett; de része van Trefort Ágost közoktatási miniszternek is, ki az első épitkezés alkalmával 25,000 forint törlesztését vállalta el.

Ugy hiszszük, ez intézet, mely évenként 60—70 képesitett óvónőt bocsát ki, egy ideig — talán évtizedekig megfelelend a szükségletnek; de bár ne lenne úgy; mert ez azt jelentené, hogy a rendszeres kisdedóvás is rohamos lépésben halad előre hazánkban, mit teljes szivünkből óhajtunk.

P. Sz. K.

FELEJTENI.

A tovahömpölygő időnek
Iszapja az emlékezés;
Az eltűnt kárhozatot, üdvöt
Felejteni olyan nehéz.

Csak mindent, mindent elsodorna
Az idő, a mint elrohan,
S ne járna föl kisértni többé,
Mi egyszer úgy is halva van;

Mi elveszett már menthetetlen,
Örök az emlékben csupán
S a szivet mégis letarolja,
Hogy boldogság nem kél nyomán.

Mi elkisér úgy, mint az árnyék,
Abrándjainkból felriaszt,
Ott van a könyvben, a mosolyban,
Azt látjuk mindenütt, csak azt.

Nem vágyik lelkem már babérra.
Kincs, hatalom se kell neki,
Lethe vizéből vágyik inni —
Felejteni, felejteni . . . . !

VARSÁNYI GYULA.

EMLÉKKÖNYVBE.

(Lamartine.)

Eleted könyvét csak egyszer olvashatod;
Nem lapozhatsz benne, nem hagyhatod abba,
Ha egy-egy tetszőbb hely szivedet meghatja.
Maguktól fordulnak sebesen a lapok,
S mikor szerelmedhez visszafordítanál,
Már a végén vagy, hol ez van irva: *Halál.*

BARÓTI LAJOS.

OSZTÁLYRÉSZ.

Nincs kezemben a rang, dicsőség hatalma
Hadakat vezetnem fényes diadalra:
Trónok büszke tölgye fejemre nem hajlott,
Félvilágnak adni kegyelmet, parancsot:
De tanítni népet, lelkem szebb czélt ére,
Világszabadságra, örökös békére.

Nézd, a magas bérczek szive érzéketlen,
Feje orkánokkal küzködik szünetlen . . .
Talpait a törpe mohnövényzet nyalja,
De lesöpri öket tengerek viharja —
Mig az arany nemes egyszerüségében
Szeretett király az érczek seregében.

DUBA MÁTÉ.

UTAZÁS ISMERETLEN ÁLLOMÁS FELÉ.

III. rész. — Az olmützi várfogságban.

XVIII. Elbocsátott és benmaradt bajtársaink.

Minthogy adataimnak egyetlen forrása emlékező tehetségem, s az 1854-ik év óta épen a harmincharmadik év telt el, midőn e sorokat papirra vetem, bizony magam is csodálnám, ha akár a nevekben, akár az időszámitásban sikerült volna minden tévedést elkerülnöm. Harminczhárom év sok idő, hiszen Tacitus már a husz évet is, melyet a balsors élete közepéből kiszakitott, «grande mortalis ævi spatium»-nak nevezi, és bár e harminczhárom évből kettőt, melyet még Olmützben töltöttünk, le kell számitani, a fennmaradó harminczegynek legnagyobb részében nem csak rá nem értünk az olmützi emlékekkel bibelödni, hanem szándékosan is igyekeztünk elölök menekülni. De mindig akadt a mi hol ezt, hol azt eszünkbe juttatta, s nem egyszer az álmok tündérhatalma azt a kegyetlenséget követte el rajtunk, hogy visszavarázsolt a zárt ajtók mögé, s a még hátralévő évek óráit számitgattatá velünk ujra. Igen is, az órákat, hogy a számitás több időt fogyasszon, mert hisz a napokat számitani könnyü dolog!

Szegény fogoly-társnőnkről akkor semmit sem irtam, csak azt, hogy legközelebbi szomszédunk volt, mi, Tóth Lászlóval, a második számú kisebbik szobában lakván. Hallgatásom oka az volt, hogy rendkivüli szigorral örködtek ajtaja körül, nehogy valaki az ajtó örlyukán át csak egy szót is válthasson vele, s mikor szabad volt az udvarra kimennie, a mit csak elzártságunk óráiban engedtek meg neki, ő ritkán hagyta el szomoru czelláját, mert nagyon vigyáztak rá, hogy valamiképen az udvarra nézö, rostelylyal és sodronyhálóval védett ablakokon át ne bocsátkozzék valakivel szóba. Mióta e nő ott volt, a mi fogságunk tudata mintha megszünt volna fájni, az ő sokkal fokozottabb szenvedései láttára. Köztudomásu dolog, hogy a nagyobb testi fájdalom érzése mintegy megszünteti a kisebb sajgását. Lassanként mind többet tudtunk meg sorsáról, mert hiába minden örködés, ha valakihez, a ki valamit meg kiván tudni, más valaki találkozik, a ki ég ugyanazt másokkal tudatni; a fődolgot elég hamar megtudtuk, és elszörnyüködtünk a boldogtalan asszony sorsán. — Férjét, Török Jánost, a marosvásárhelyi föiskola tanárát, és testvérét, Gálffy Mihályt, martonosi birtokost és szintén tisztviselöt felségárulási perbe fogták, rögtönbiróság halálra itélte öket s ugyanazon helyen és napon kivégezték! Öt magát pedig oda zárták szomszédunkba, a már emlitett vágóhidhoz még nálunknál is egy pár öllel közelebb.

Az áprilisi tömegesebb elbocsátásnak első következménye volt a hátramaradtak kényelmesebb elhelyezése, a mi azonban nem sokáig tartott, mert hol egyenként, hol többed-magukkal, ki tudja honnan, megint csak hoztak uj lakókat, a mi ismét más elhelyezést vont maga után. Sorsunkat a szobacsere csak azon esetben érintette, ha már megszokott és megkedvelt társak köréből át kellett költözni másokhoz, kik között azután egy ideig mintegy vendégekül éreztük magunkat.

Az uj elhelyezkedés után, látván, mily sokan maradtunk még benn, ebből meritettünk némi vigasztalást. Nagyobb társaságban, kivált rokonsorsuak közt, a különböző lelkületüek szerint mindig találkozik, a ki hajlandó neki engedni magát a busulásnak, csüggedésnek, bánkódásnak, a mi viszont másokban, már csak védekezés okáért is, hogy e hangulat rájok is ne ragadjon, felébreszti az ellentmondás viszketegét, kik azután, ha szép szóval nem sikerül uj reményeket gerjeszteni, s a kellő férfias önbizalmat uj életre kelteni, végre anyámasszony-katonaságot is kezdenek emlegetni, s a mi nem sikerült a jóakaratu, komoly, vagy tréfás példálózgatásnak, megteszi a güny fulánkjától való félelem. Egy héttel utóbb már nyoma sem volt a kétségbe esni akarásnak. Kiki visszatért régi foglalkozásához, vagy hozzáfogott valami uj időtöltéshez. Jelszavunk lett: *a mi nyulik, nem mulik.* Lakodalom után egy évre vagy előbb is meg szokott lenni a keresztelő, s a kikről megfelejtkeztek, vagy a kiket korállottak kibocsátani a lakodalom alkalmával, azokra rákerülhet a szabadulás sora, midőn az a bizonyos számu ágyulövés hirdetni fogja, hogy már van kit keresztelni.

Helyén lesz itt elősorolni a még velünk maradt férfiakat, a mennyire rájok emlékezem, a viselt ranggal és a rájok mért évek számával. *Berzsenyi* Lénárt, huszárezredes, elitélve 18 évi várfogságra vasban (azt már megirtam emlékeim elején, hogy a katonaviselt urakat a bilincs-hordozás alól egyszer s mindenkorra felmentették), *Bartos* Sándor (Bem alatt tüntette ki magát Erdélyben; ott került fogságba, ott itélték el s onnan hozták el, Aradot kikerülve, egyenesen Olmützbe). *Czillich* Ede, ezredes, elitélve 18 évi várfogságra vasban; *Czintula* Antal, alezredes elitélve 16 évre; *Dippold* Antal, ezredes, elitélve 18 évre; *Dobay* József, ezredes, 17 évre; *Horváth* János, huszárezredes, 18 évre; *Kökényessy* Szaniszló, ezredes, 18 évre; *Leitner* Nándor, huszárezredes, 18 évre; *Máriássy* János, ezredes, 18 évre; *Mesterházy* István, huszárezredes, 18 évre; *Mezey* Károly, huszárezredes, 18 évre; *Nagy* Jenö, ezredes, 18 évre; *Pechy* József Károly, százados, 11 évre; *Pereczy* Mihály, lovasezredes, 18 évre; *Poplavszky* Ádám, lengyeleredetü huszárőrnagy, 16 évre; *Pszotta* Mór, tüzérezredes, 18 évre; *Querlonde du Hamel* Nándor, ezredes, 18 évre; *Szatmáry* Mihály, a Bocskay-huszárok ezredese, 18 évre; Felsőszopori *Tóth* Ágoston, ezredes a táborkarnál, 18 évre; *Wunder* Mihály, őrnagy, 16 évre; *Zikó* János, alezredes, 16 évi várfogságra vasban elitélve. *

Velünk maradt még a katonák közül az öreg báró *Jovics*, *Frummer Antal*, kinek rangját és a rámért évek számát hitelesen nem tudom, és egy *Neubauer* nevü bécsi tüzér, ki 20 évre volt elitélve s kiről a vasat nem vették le az egész idő alatt.

A világiak közül velünk volt ez időben *Boczkó* Dániel, *Meszlényi* József, *Neuwirth* Adolf, e sorok irója s bibarczfalvy *Tóth* László; egy ideig vendégszerepet vitt nálunk, mint már emlitettem, *Madarász* József, és junius 19-iken túl ott volt közelünkben, de szigoruan elszigetelve, *Gálffy-Török* Róza asszony. — Volt még négy olasz társunk, kiknek neveit elfelejtettem, vagy hitelesen nem is tudtam, az egy *Ferrárit* kivéve, ki mindig olyan marczona, mogorva képet vágott, hogy valahányszor *Nagy* Jenö jelenlétében Ferráriról beszéltek, ez mindig nevetett, mondván: «nem hívják ezt Ferrárinak, vagy ha annak mondják, hibásan mondják, mert igazi neve Furori; nem látjátok, mily dühösen néz és dünynyög magában mindig?» A csehek közül csak kettő bocsáttatván ki, a többi ott maradt velünk.

A fennebbi sorban álló *Mesterházy* István a Czibakháza melletti ütközetben megsebesülvén gyógyitás végett Miskolczra volt kénytelen menni, hol azonban nemcsak gondos ápolásban részesült, hanem a gyógyszerész leányában hitestársat is nyert. Mindamellett, hogy a golvó testében maradt, mihelyt tehette, visszatért a hadsereghez, s még több izben kitüntette magát ezredével. Utóbb ő is a többivel együtt az aradi várba s onnan Olmützbe jutott, hol közkedveltségben állt, stoikus önmegadását barátságos jó kedv és jóizü humor alá rejtvén. Idő folytán azonban bénulás jelei kezdték nyugtalanitani s orvosi tanácsot kért, mit meg is engedtek, s ennek rendeletére elkisértették Lipótvárba a pöstyéni hőviz kedvéért. Míg a fürdőt használhatta, szemlátomást javult, annyira, hogy mintegy hat hét mulva igen jó színben láthattuk viszont. Kivánesiságunkat a látott, hallott és tapasztalt dolgok felöl alig győzte kielégiteni. Vigasztalót nagyon keveset tudott mondani, hisz ott is fogolyként őrizték minden tágabb körü érintkezéstől s igy bizalmas nyilatkozatokat nem is volt alkalma hallani. Részvéttel találkozott minden arczon, melynek közelébe fért. A fürdőben szemlátomást javult, de öröme hem tartott soká. Ismét rosszul kezdett lenni, ismét orvosi tanácsot kért, most azonban az orvos közbenjárására okadatolt jelentést terjesztettek fel Bécsbe, hol a beteges ember testvérének és rokonainak esengéseit meghallgatták, s Pista barátunkat scron kivül elbocsátották.

A kertészek, a szakácsok, a czukrászok, a dalárda tagjai nagyobb részt velünk maradtak; Berzsenyi és Tóth Agoston folytatták a festészetet; cziterának is volt, meg Frummer Antalnak fuvolája, a kakukos óra ezentul is ketyegett és kuruttyolt; Tóth László szindarabokat irt; az orosz-török háboru eseményeit, de még a naprólnapra jobban bonyoluló spanyol zavarokat is oly komoly figyelemmel kisértük, mintha nekünk is volt volna jogunk vagy kötelességünk bele szólni. A «Neu Zeit» czimü olmützi kis esti lapnak minden szobába járt külön-külön példánya.

XIX. Váratlan fordulat.

A forró juliusi napok jól megöntözött, s minden tekintetben gondosan ápolt virágainkat erőteljesen fejlesztették. Korán reggel, s estefelé

* Az elősorolt urak rangjára és a rájok mért évek számára nézve kutforrásomul szolgált néhai Lakatos Ottó minorita szerzetes müve: «Arad története», Gyulai István aradi nyomdász betüivel, Aradon 1881-ben.

kertészeink örömére sorra jártunk ládától-ládához, előre meg vissza, hasonlitgatva a dahliák, georginák, violák, szegfüvek egyes példányait egymáshoz, és találgatva, melyik a szebbik, melyik a legujabb. A kora reggel nálunk csak hat óra után kezdődött, az estnek pedig, t. i. az udvarban tölthető estnek már délutáni hat órakor lett vége. Nyári nappalnak ez ugyan elég rövid, de már megszoktuk és zugolódás nélkül vártuk reggel ajtaink nyilását, bár régen fenn s a kimenetelre készen voltunk; zugolódás nélkül tértünk vissza fekhelyeink felé, mikor a porkoláb megjelenve, a kulcsokkal kezében, jelt adott a «berukkolásra». A «Neue Zeit» legujabb számával kezeinkben kivántunk jó éjszakát egymásnak.

A külső höség, ellentétben szobáink belsejének hüvösebb levegőjével, bizonyos kellemetlen nyirkosságot tett érezhetővé, s egy szomoruan telő vasárnapon, jul. 16-án, midön a nap heve elölönként behuzódtunk tanyánkra, az időt alkalmasnak találtuk fehérneműink és más ruhafele nyirkos czikkeink szellöztetésére. Ezzel foglalkozánk javában, mikor a porkoláb, ki az udvaron hiába nézett volt utánunk, tárva álló ajtónk küszöbénél egy darabig bámulta szorgoskodásunkat, s azután megszólalva, tudtunkra adta, hogy épen jókor czihelödünk, mert — ugymond — «még ma délután átszállásoltatjuk az urakat (már mint engem és Tóth László barátomat) — egy pár ajtóval hátrább.» — Összenéztünk, eléje álltunk a hirmondónak s kérdeztük: «kedvezmény? vagy sujtani akarnak?» «Egyik sem, — felelé a jámbor, — egyszerü átköltöztetés, ujabb elhelyezés következtében.»

És csakugyan történtek változások a foglyok létszámában, de a melyről, mivel nem hazánkfiairól volt szó, csak homályosan sejtettünk valamit. Egyik-má sik elitéltnek kitelt az ideje, másokat átvittek más fogházba, s igy támadtak üres helyek s épen minket ért az a szerencsésnek biznyult véletlen, hogy még azon este átköltöztünk a folyosónak épen utolsó szobájába. Vigaszunkul szolgált, hogy együtt maradtunk. S itt, «a falu végén», a ház sokkal csendesebb volt: örváltások zaját ide alig hallottuk, s a mi fő, a vágóhidnak minden érzéket bántó kellemetlenségeitől oly távol esett ablakunk, hogy szinte jól éreztük magunkat az új tanyán. Szokásban volt, hogy esteli berukkoláskor a bátrabb társak, a mint a folyosón végig bandukolának, minden ajtónál bekiáltották a «jó éjszakát!» Ettől az uj szállásban elestünk, mert rajtunk tul már csak a folyosóra egyenesen nyiló szobában volt lakás négy személyre s most már csak ezektől kaptunk «jó éjszakát.» Annál buzgóbban hangoztattuk most ezt a kivánatot mi ajtóról-ajtóra, jobbrabalra, mintegy régi tartozást igyekezvén ezzel leróni.

Még azon este elhatároztuk, hogy a szobát holnap mindjárt kisuroltatjuk; a porkoláb, kit erre megkértünk, szivesen intézkedett, s a surolő asszonyok már hat órakor megjelentek dézsáikkal, szalmacsutakaikkal, felmosó s törlörongyaikkal, s mire délfelé a nap heve elől bevonultunk, már az ablakok is meg voltak mosva, s a jó morva nénék készen tartott száraz tenyerére fizethettük le béröket és a mit azon fölül nekik szántunk, a mit mintegy meglepetve kézcsókolással akartak meghálálni, de siettünk elzárkózni, s csak miután ők eltüntek, tártuk ki ismét az ajtót, hogy a szellő segitse a pallót felszikkasztani. E végre kitámasztottuk az ajtó fölötti harántablakot is, s a porkoláb engedelmével ez az ablak a következő éjjel s továbbra is nyitva maradt.

Kedden, jul. 18-án ismét felhötlen, szélcsendes hő napra virradtunk. Virágágyaink teljes diszben; Boczkó bácsi mókusai vigan forgolódtak kalitkájukban, még tavali mogyorót ropogtatva, mi meg, ajtaink reggeli hat órától tizig es délután kettőtől hatig nyitva lévén, tetszésünk szerint hol az udvaron, hol a folyosón, hol a szobában társalogva töltöttük az időt, legkisebb sejtelme nélkül annak, a minek még az nap délután részint tanui, részint áldozatai lettünk. Délután négy óra tájban ugyanis egy erős és gyorsan ismétlödő megrántása a Katalin térre nyiló kapu kis ajtaján lévő csengettyünek, legelébb is az őrt álló katonát, majd minket is felrezzentve, rájijesztett a valahol benn hüsölő porkolábra is, ki az örség káplárjával egyszerre rohant ajtót nyitni. Már a nyiló ajtón át láttuk, hogy egész csapat tollas kalapu és disz-csákós tiszthez lesz szerencsénk. Egymásután léptek be, hajladozva az alacsony szabásu ajtón, ismerős és ismeretlen urak, kiknek egyike rá mordult az ajtót gondosan záró

*

porkolábra: «Ide a kulcsokkal, minden ajtót be kell zárni.» A porkoláb előbb el akarta kurjantani a szokott «Einrücken meine Herrn»-t, de erre nem engedtek neki időt, hanem rá parancsoltak, zárja be tüstént az ajtókat szó nélkül sorban. A kik künn vannak, maradjanak künn, a kik benn vannak, azokat zárja be ott, a hol vannak. A belépett urak szigoru arcza, még jó ismerőseinknek is fagyos tekintete, feszes magatartása és komor szótalansága vészt jósolt inkább, mintsem valami enyhítő változást, a mit netalán a csengettyű első hangja hallatára hajlandók lehettünk volna várni.

Mihelyt valamennyi ajtó be volt zárva, mely művelethez most az egyszer az őrség káplárja ellenőrképen volt kirendelve, a hadi bizottság Bécsből érkezett vezetője, egy vezérőrnagyi rangu hadbiró érintetlenül hagyva az asszony-fogoly ajtaját, kinyittatta a kis szobák másodikát, melyből épen csak két nappal előbb költöztünk volt ki, s az egész bizottság belépett. Ott azután kezdődött a kutatás. Át meg át vizsgáltak mindent, még az ágy szalmáját és a vaskályha hamuját is, de itt nem találtak abból, a mit keresének, semmit, sem becsempészett leveleket, sem irószereket, sem tilos hirlapokat, sem hangszereket, sem könyvek halmazát. Azalatt a megindult hajsza hire eljutott vala a szobákon végig az utolsóig, s a kik a véletlen elzárás következtében benn rekedtek, értesülvén az őket is fenyegető motozásról, siettek eltüntetni a mit és a mint lehetett, mire künnlevő szobatársainktól is kaptunk utasitást és felhatalmazást. Mi mind a ketten ki voltunk zárva, eltakaritani való pedig jócskán. A többi közt az ötvenes évek elején szabadon beérkezett hirlapokból mindazok a számok gondosan összegyüjtve, melyekben a hadi törvényszékek által hozott itéletek közöltettek.

A szükség törvényt ront. Társaink segélyével a nyitva álló harántablakon át beférköztem czellánkba s a mit el nem lehetett égetni, azt foszlányokká tépve, összekuszálva és azután gomolyba gyürve átengedtem az ablak alatt elfolyó víznek. S a könyvek? Ezeket sem elégetni, sem az ablakon kiszórni nem volt lelkem.

A bizottság elvégezvén a mondott szobában teendőit, sorba vette a szobákat jobbra-balra. Egyszer az egyik kisebb szobából ordonáncz után kiáltoz a porkoláb, s az oda iramlott katonának kezébe és ölébe adják a corpus delictit képező tárgyakat: cziterát, flótát és ráadásul egy súlyok által mozgatott fali órát. Ez utóbbi ugyan látszólag jól el volt dugva az ajtó mögött lógó törülköző-kendő alá, de véletlenül ütni talált, s ezzel elárulta rejtekhelyét. Hogy a kakukórát is elvitték, önként érthető.

A motozás, mivel alaposan és nagy szigorral folytatták, jó soká tartott. Mire a mi ajtónk megnyilt, a harántablak be volt téve, a szoba rendben. Asztalunk a szoba közepén állt s lepedővel le volt terítve. Ezen állt a könyvekkel telt láda, szintén kétrét összehajtott lepedővel befödve. A bizottság feje az asztalhoz lépve kérdé, mi van ott. «A mosásból hazaérkezett fehérnemű», feleltem. «Hát könyveik?» — «Megvannak Tacitus minden munkái.» — «Aha! De vita Agricolae! ismerem.» A kazamatákban még juliusban is hamar esteledik, a czellában már félhomály borongott, a bizottság öregebb tagjai már el is lehettek fáradva, de a többiben is lelohasztotta már a tüzet a vajmi kevés eredményü turkálás ártatlan emberek holmijában: a mi czellánkban a vizsgálat talán két perczig sem tartott, s ez lévén ezen a soron az utolsóelőtti, nemsokára a kardok csörgésének a bejárat felé való távolodásából azt következtettük, hogy ma nem fognak többé zaklatni. A porkoláb szótlanul, még a szokott «jó éjszakát» sem hallatva zárta rán az ajtót, s mi hozzáfoghattunk ozsonnánk elkészitéséhez.

«Tudod-e már most, Józsi,» — szólt a forró théát kanaláva hűtögetve László bajtársam, — «tudod-e már, miért kellett nekünk ezelőtt két nappal ide költöznünk? Mit gondolsz, mit csináltak volna velünk, ha nálunk kezdik a nyomozást, kik bizony mind a ketten kissé gondatlanul hagytuk szanaszét heverni a sok tilos portékát? Csak valld meg te is, hogy megmenekülésünk nem puszta véletlen! Milyen jó volt a pallót kisikároltatni, s milyen jó, hogy azon a keskeny ablakon be tudtunk segiteni!»

Laczinak tökéletesen igaza volt. Valóban nehéz volna kitalálni, mit csináltak volna, ha öt év óta kegyeletteljes fukarsággal gyüjtött és féltékenyen őrzött ereklyéimet megtalálják és így mindjárt az első fogásnál a tilos jószágból oly gazdag zsákmányra bukkannak, a minek okvetlenül meg kellett volna történni, ha véletlenül pár nappal előbb át nem költöztetnek! Első lett volna a sok drága kéziratot, értékes lapok gyüjteményét, szeretett könyveimet elkobozniok, a mi mindenesetre érzékeny veszteség és sulyos csapás leendett. De ez hagyján! «Több veszett el Buda alatt». Hanem azt, a mi ebből, ha kezeikbe kerül, következett volna, még most is lehetetlen borzalom nélkül elképzelni. — Laczinak tökéletesen igaza volt, pedig még akkor ő sem tudott mindent, s csak később értesült egyik-másik pótolhatatlan kincsről, mely részint elhamvadott, részint elúszott!

Ha itt netalán valakiben az a gyanú támadna, hogy politikailag vagy erkölcsileg bármi csekély tzinger volt porkolábunk helyett ismeretlen arczu ember nyujtotta be azt a bizonyos két kulcsot, mely nélkül nem tudtam sem öltözni, sem vetkezni. Kérdésünkre, hol van a porkoláb, azt felelé, hogy tegnap este óta vizsgálati fogságban van. Izlelőül a következendőkre elég volt tudnunk ennyit is. Felöltöztünk, megreggeliztünk, rágyujtottunk s vártuk, az ajtó mikor nyilik. Már másodszor váltották fel az őröket s az ajtó csak nem nyilt. Okát kérdeztük volna, de nem volt kitől. Végre 9 óra tájban ujra eljött, a kit reggel láttunk, a kis kulcsért s kirántván a nyitott ajtó zárából a kulcsok csomagát, odább ment s mi tétovázva csatlakoztunk az udvar felé tartó társainkhoz, kik élénk beszélgetés közt cserélték ki egymással a tegnap beállt fordulat s az általa előre vetett árnyék fölötti nézeteiket. Tiz óra

A CZÁR, A CZÁRNÉ, ÉS A WALESI HERCZEGNÉ A CZÁR DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN, KOPENHÁGÁBAN.

kifogás alá eshető irományokat vagy nyomtatványokat gyüjtöttem és őriztem, ilyen gyanú ellen határozottan tiltakoznom kellene. Elolvashattak volna mindent a mi birtokomban volt, az utolsó betüig bizvást, nem volt abban megróni való semmi egyéb, csak az, hogy fogoly létemre tudtam ennyit és ilyeneket beszerezni.

Az est, minthogy beszélgetésre tárgy bőven volt, kölcsönös bizalmunk pedig teljes volt, hamar elmult, de az éjet csaknem alvás nélkül töltöttük. A mai nap eseményeiből eredő izgatottságot fokozá a holnapra várható folytatás elősejtelme. Hajnal felé azután elszenderedtünk, s mintha összebeszéltünk volna, mind a ketten azt álmodtuk, hogy gőzbajón utazunk le a Dunán, már Komárom táján vagyunk, s ott ujra megállitanak, fogságra vetnek, de védekezés közben tett erőködésünkre felrezzentünk.

Reggel első meglepetésünk az volt, hogy Kreutájban ismét megszólalt a kapu ajtajának csengetyüje azzal a sebes, erőszakos csilingeléssel mint tegnap, a tollas kalapu urakat azonban nem a szokott, hanem egészen ismeretlen arczu térparancsnoksági tisztek kisérték. Végig tekintettek a tárt ajtókon át minden egyes szobába, végig mentek az udvaron, nézegetve a rostélyokat és sodronyokat; a bilincset viselőket külön szemügyre vették, s úgy kellett lenni, hogy mindent rendben találtak, mert meg nem szólitva senkit, a kijáró felé indultak s ki is mentek, csak egy kapitány tért a vendégek távozta után vissza felénk, s azoknak, kiket legközelébb ert, mondá, hogy mától fogva ő van megbizva, hogy gondunkat viselje. Azután hivatá azon társainkat, kiknek feleségei eddig a városban laktak, s tudtukra adá, hogy az aszonyokat felsőbb helyről már tegnap utasitották, hogy a mai reggeli vonattal el kell a várost hagyniok, s hogy

hajnali öt órakor el is utaztak. Elámult s mélyen megdöbbent társaink kérdésére, hogy: «minden bucsuszó nélkül?» — az volt a válasza, hogy így volt meghagyva s így volt az összes érdekeltek részére legokosabban végrehajtva. «Egy-két esztendőcske (ein Paar Jahrl) nem a világ», veté utána, s emberi arczon a kárőröm kaján kifejezését soha sem láttuk oly félreérthetetlenül vigyorogni, mint e lesujtó pillanatban. Magyarul a lengyel eredetü és lengyel nevü kapitány nem tudott semmit, kifakadásainkat ez embertelenség fölött ennélfogva nem értette. Nem értette a szavakat, de a szemekből és arczokból világosan olvashatta méltatlankodásunk egész mélységét. Sietett is az ajtócska felé s hogy kétséget ne hagyjon felmerülni az általa irányunkban követendő magatartásról s a módról, melyen gondunkat fogja viselni, még egyszer felénk fordult s mintegy suttogva, minden szótagot kiemelve mondá: «Legyenek az urak nyugodtan, Bronjevszky kapitány a nevem, s becsületszavamat adom, hogy el vagyok határozva igazságosan bánni az urakkal, de szigoruan a szabályok utasításai szerint. Adieu!»

Nos' a szabályokat, és utasításokat, melyek szerint a várfogságra itélt politikai foglyokkal bánni kell, egyikünk sem látta; de az a tapasztalás, hogy a volt porkolábot vizsgálati fogságra vették, a térparancsnokság volt tisztjei helyett pedig másokat biztak meg a felügyelettel; hogy olyan ártatlan tárgyakat, a milyen a czitera, flóta, a száz dal, a fali óra stb. elkoboztak, előre sejtette velünk, hogy aránylag jó napjainknak vége. Azt sem lehetett másra magyarázni, a mit az új kapitány úr előleges megnyugtatásunkra becsületszavával igért, hogy t. i. igazságosan akar velünk bánni.

Teljesen védtelenek és ellentállásra képtelenek lévén, hamar készen voltunk eltökélésünkkel: férfiasan türni a mit sorsunk ránk mért, ebben egymást hűségesen támogatni s mindentől tartózkodni, a mit a hatalom kihivásnak vagy dacznak nézhetne s csak boszantásunkra vehetne ürügyül. Igy eltökélve s ebben teljesen egyetértve folytattuk, mintha semmi sem történt volna, sétánkat, de pár perez mulva a porkoláb helyettese megzörgeté kulcsait, a mi azt jelentette, hogy a séta idejének vége s mi szó nélkül bevonultunk a juliusi nap elől hüvös hajlékunkba. Az ajtókat szorosan bezárták s csak a szakácsok és segédeik folytathatták jótékonyságuk művét a közös konyhában.

Délután csak 4 órakor nyitották ki a kilincstelen ajtókat, s már 5 órakor adták a séta végét. Eddig rendesen csak 6 órakor volt a takarodó, s a «Neue Zeit» czimü kis helybeli lapot, melyet öt és hat óra közt szoktunk kapni, még az udvaron futhattuk át hirsovár szemeinkkel, sőt még szót is válthattunk tartalmáról, ha valamelyikünk hamarjában valami érdekest talált kihalászni belőle. Ennélfogva semmit sem sejtve, most az egyszer megkértük a kulcsok kezelőjét, ha elhozzák a «Neu Zeit»-ot, legyen szives az ajtó nyilásán benyujtani. Még el sem mondtuk kérésünket, midőn kijelenté, hogy az ujságot már nem fogják hozni, mert a kiadó-hivatalban hivatalosan letiltották.

Általános moraj támadt erre, még zúgás lett belőle s a katonaviselt urak másnapra bejelentették, hogy panaszt akarnak tenni. — Megvallom, ez keserves est volt. Szokott időtöltésünktől elesvén, a tárgyaktól is elestünk, melyeken a nem alvás idején, a ránk kényszerített sötétség hosszú óráiban járathattuk volna gondolatainkat.

A kapitány ur, értesülvén, hogy panaszra készülnek, pontban kilencz órakor megjelent a tornáczban s a nyilt ajtókból elővánszorgó vasas és vasatlan társainkat el hagyta maga mellett az udvar felé haladni. Jött *Nagy Jenő* is kanári és más énekes madarakkal telt nagy kalitkájával. s a kapitány csak annyit mondott, hogy: «Das sollte auch nicht sein»; de mikor Nagy Jenő a kalitkát egyelőre a földre helyezve megállt és bepanaszlá, hogy tegnap este nem kaptuk meg a «Neue Zeit»-ot, s ugy halljuk, hogy letiltás következtében maradt el, ez volt a kapitány válasza: «Igen is, azért nem jött a lap, mert letiltatott, s letiltani kellett, mert szabály ellen van, hogy politikai államfoglyok politikai ujságokat járassanak.» Nagy Jenő megjegyzesére, hogy eddig meg volt engedve, azt felelé, hogy ezentul másképen lesz. «De most juliusban vagyunk, kapitány ur», — szólának bele többen — «s mi az év végéig fizettünk előre.» — «Ez az urak kára» — viszonzá ő gúnyosan, — «miért csinálták a számadást a kocsmáros nélkül? Látszik, eddig több pénzzel rendelkeztek, mint a szabályok szerint szabad. Majd lesz gondom arra is.» Ezzel a panasz el volt intézve, s mi készülhettünk türelmünk ujabb és ujabb megpróbáltatásaihoz, melyek nem is várattak magokra sokáig. (Folyt. köv.)

A DÁN KIRÁLY ÉS KIRÁLYNÉ A KIRÁLY DOLGOZÓ-SZOBÁJÁBAN, KOPENHÁGÁBAN.

FEJEDELMEK ÖSSZEJÖVETELE KOPENHÁGÁBAN.

A dán király nagy hódításokat tett Európában — gyönyörü leányaival. Egyik leánya a rengeteg orosz birodalom uralkodójának a neje, a másiknak fejét pedig a közel jövőben a másik nagy világbirodalomnak, az angolnak, koronája fogja ékiteni. A kis Dánia ujabb időkben jóformán nem is említtetik más alkalommal, mint a mikor ezek a hatalmas családtagok s a többi rokonok összegyülnek a családi körben, a mi rendesen minden évben megtörténik. A jelen évben az orosz czári pár összes gyermekeivel, a walesi herczegnő három leányával s a görög királyi pár gyermekeikkel együtt voltak a Kopenhágához közel fekvő Fredensborg királyi várnak huzamosb ideig vendégei, mely kis királyi nyaralóhely alig nyujtott elegendő kényelmet ily nagy igényü magas vendégeknek. Hozzájárult még ehhez, hogy a királyi vendégek között kiütött a himlő s az uj nemzedék minden egyes tagja megkapta e bajt, szerencsére komolyabb következmények nélkül. Mind e kellemetlenségek daczára a diszes társaságnak épen a legelőkelőbb tagja, az orosz czár, hónapokon át élvezettel mulatott itt, országától távol. Az az uralkodó, kit otthon rettegnek, de a ki maga is folytonos rémületben él otthonában, itt váratlanul kedélyes, derék atyának és polgárnak mutatta magát. Egyszerü szobában lakott, iróasztala szerény diófakészitmény vala, melyet már a kis Dánia trónörököse is kimustrált, mert nem tartotta méltónak magához. Ennél az asztalnál minden nap több óra hosszáig dolgozott a czár, néha a titkárával, de még gyakrabban feleségével együtt. A többi időt rendesen a család fiatalabb tagjai között töltötte, kik az összes «bácsik» között a zordnak mondott fehér czárt tartották a legkedvesebbnek s folyvást körülötte zsibongtak s gyakran kocsikáztak be vele Kopenhágába. Esténként a dán királyné és leányai hevenyésztek egy kis bizalmas hangversenyt, énekeltek és zongoráztak, sőt anyósa születése napján maga a czár is énekelt több száz gyermekkel együtt, sőt magánosan is, midőn a királynő az ének ismétlését kérte.

A hatalmas orosz czárnak birodalmán kivül talált e boldog otthonáról két fényképet mutathatunk be ez alkalommal. Mindkettő egy kopenhágai fényképész felvétele. Az egyik a boldog nagyszülőket mutatja, a másik a czári párt s az angol trónörökös nejét.

A LONDONI KÖD.

A londoni köd csaknem példabeszédszerű hirnévre tett szert. Sokan egész naivan csodálkozásukat is szokták kifejezni, hogyan lehet ily országban embereknek élni? S hogy ez a köd csakugyan megérdemli hírnevét, szavahihető emberek elbeszélései bizonyitják. Egy hazánkfiával történt a következő eset. Legelőször a calaisi szoroson átjöve Londonba, éjfél felé érkezett meg, s rögtön egy előkelő vendéglőbe hajtatva lefeküdt s meghagyta, hogy ne költsék fel, mert elfáradt.

Midőn már jól kialudta magát s fel akart kelni, a táblákat kinyitva setétségben látta az utczát s a gázlángok égtek mindenütt. Orája 3 órát mutatott. Kezdetben azt hitte, hogy több mint 24 órát aludott, de kinyitva ajtaját, egy ételt vivő pinczért talált s attól megtudta, hogy délután 3 óra van, csakhogy itt van a hires — londoni köd.

Száz és száz hasonló példát lehetne még felsorolni, melyből kitünik, hogy a londoni köd mai hirneve teljesen igazolt. Csak az a vélemény helytelen, mintha eza ködállandóan vagy legalább igen gyakran mutatkoznék az angol fővárosban. Ellenkezőleg, London felett rendes körülmények közötti oly tiszta s szép kék, derült az égboltozatnak legalább egy része, minőt sok más országban csak kivételesen láthatunk. De maga a légkör rendesen nedves. Nem az esőtől ered az, mert hiszen Angliában átlag 150 esős nap van egy évben, körülbelül annyi, mint Európa legtöbb országában, hanem a tenger közel fekvésétől. Ehez járul azután, hogy London gyárainak s magán lakásainak millió s millió kéményéből tömerdek füst tolul fel, mely a nedvességből keletkezett köddel egyesül s a szel hirtelen változása esetén valóságos sürű tömegként ereszkedik le a föld felé. A szeles idő ily nemű hatását gyakran észlelhetjük a nagyobb folyókon is, a mint a gőzkémény füstje a haladó hajót több száz ölnyi hosszu fark alakban kiséri. Igy kergeti néha 30—40 kilométernyi távolságra a szél az óriási London kéményeiből keletkezett füstöt, s ha a szél hirtelen megfordul, igen természetes, hogy az óriási füsttömeg összekeverődik s lesz belőle a hires londoni köd.

Az érdekes tünemény leggyakrabban a tél kezdeten és végén, tehát november és február hónapokban fordul elő. Néha nem nagyon sürü a köd és még a napot is meg lehet látni rajta keresztül, de csak mint egy mogyoró nagyságu halvány kis fényt. A legtöbb esetben azonban teljes sötétség áll be, oly sötétség, hogy még a gázlámpákat is csak akkor látjuk, ha épen mellettök állunk. A sötétség igen gyorsan következik be, néha oly rohamosan, hogy a teljes világosságban megkezdett sort nem vagyunk képesek végig olvasni. Az utczákon e miatt nagy zavar áll be, melyet az égő fáklyákat hordó emberek sem szüntethetnek meg. A lokdölözés, kocsik összeütközése, elesések, egészen mindennapi dolgok, valamint természetes az is, hogy sokan eltévelyednek. A tolvajoknak valóságos szüretjök van ily ködök alkalmával, nemcsak az órákat, de a kalapokat is elvehetik büntetlenül. A bérkocsik és omnibusok beszüntetik a közlekedést, a boltokat «fényes nappal» bezárják, s a ki csak teheti, siet haza, vagy legalább a legközelebbi kávéházba és a nagyváros legélénkebb helyei néha egész órákra kihaltaknak látszanak.

A londoni köd szine a kéményekből jövő füst mennyiségéhez képest piszkos fehértől sötét szürkéig váltakozik, néha majdnem sárga, más esetben egészen fekete, ugy hogy majdnem «késsel lehetne vágni» és a mellett megvan az a kellemetlen sajátsága is, hogy az arczon és ruhákon nyomokat hagy hátra. A köd, füst és másnemü piszok ily teljes összekeverédése azonban aránylag ritkán fordul elő. Néha az egész tél elmulik s a valóságos hirhedt londoni ködöt nem láthatjuk, csak annak árnyékát; más években azonban gyakrabban fordul elő.

Felesleges külön kiemelnünk, hogy ez a hirhedt köd egyuttal veszedelmes is. Ha csak egy pár óráig is, mindenki kénytelen ezt a romlott levegőt szivni; ha azután a zsebkendővel betakarjuk is szánkat s orrunkat, otthon minden ajtót, ablakot gondosan bezárunk is: a köd mindenütt áthatol, kellemetlen szag, keserü zájiz, könnyeket sajtoló szemszurás és néha tüdőfájás által is jelenti magát. Oly években, midőn a londoni köd gyakran mutatkozik, az asthma-betegek halálozása 220, a torokbajosoké pedig 331 százalékkal is szaporodik. Ehez járul még az a körülmény is, hogy ilyenkor a forgalom csekélysége daczára igen sok embert gázolnak el, a hajózás a Themzen nagy veszélyekkel van összekötve és a vasuti összeütközéseket a legnagyobb elővigyázattal sem lehet kikerülni.

Nagyon valószinü, hogy London, mely különben a legegészségesebb fekvésü városok közé tartozik, a közegészségügy javitására forditott óriási áldozataival sem lesz képes magát e végzetes bajtól teljesen megmenteni. II. Éduard király koráig, a mig t. i. egész Londonban csak fát égettek, nem volt ily kellemetlen köd, de miután a király uralkodása alatt a newcastle-i kőszént használni kezdték, a rendes köd csakhamar sürübb s füstös lett, úgy hogy már 1316-ban elrendelte a parlament a kőszén használatának megtiltását, kimondván többek közt, hogy a ki a tilalom ellenére is kőszenet éget, első izben pénzbirságot fizet, ismétlés esetén pedig kemenczéjét romboljék le. A tiltó rendelet azonban elavult s ma már nemcsak egy pár ezer tonna kőszén füstje rontja London levegőjét, mint akkor, hanem évenként mintegy ötmillió tonnáé. Az angol parlament ujabban kényszeriti a Londonban s környékén levő gyár- s gőzhajótulajdonosokat, hogy füstemésztő készülékeket alkalmazzanak, de ez is csak részben segit a bajon s a magánlakásokkal szemben ily követelésekkel nem is állanak elő, pedig addig a londoni köd mérges jellege csaknem változatlan marad.

MIKLÓS CZÁR ÉLETÉBŐL.

Gagarine Alexej után.

Oroszország dynasztái között az első hely a S——ff grófi családot illeti, melynek birtokai kiterjedésre nézve most is felérnek némely nyugot-európai független állam területével; 1861-ben, midőn a jobbágyság, helyesebben mondva: a rabszolgaság megszünt, S——ff gróf 300 ezer léleknek volt ura.

Miklós czár uralkodása alatt e hatalmas család egyik tagja, S——ff Konstantin Petrovits Párisba utazva, ott fejedelmi fényüzésével annyira feltünt, hogy III. Napoleon udvaronczai irigy szemmel néztek az orosz főurra, ki csak is a bukott Orleáns család hiveivel s a Faubourg St. Germain elökelő lakóival érintkezvén, a császárság embereit végképen mellőzte.

A krimiai háboru már készülő félben volt, és S——ff gróf parancsot kapott, hogy Párist elhagyva, azonnal siessen haza.

Epen fenyes táncezestélyt adott a gróf Drouot-utczai palotájában, midőn az orosz nagykövetség egyik attachéja, Medun gróf, a ház urának a most emlitett irásbeli parancsot kézbesitette.

— «Mondhatom, gyönyörü világot élünk — kiáltá fel kaczagva a gróf. — Mi közöm nekem a háboruhoz? katonának való nem vagyok, leányaimat csak nem viszik a táborba; a mi pedig a többit illeti, szivesen járulok egy-két millió rubellel a költséghez, ha a czár parancsolja, de haza nem megyek».

— «A mint önnek tetszik, — válaszolá Medun gróf; — addig is engedje meg, hogy a tánczban részt vehessek.» S ezzel a fiatal orosz főur, ki, mellesleg legyen mondva, évenként 6—700 ezer rubelnek hágott a nyakára Párisban, a tánczterembe sietett.

S——ff gróf még egyszer elolvasta a császári ukázt, s mintha csak a czár hatalmas alakját látta volna maga előtt, önkénytelenül összerezzenve, zsebre rakta a kellemetlen iratot.

Másnap reggel egyszerü, de azért minden izében nagy urra való fogat állott meg a párisi északi vasut indóháza előtt s S——ff gróf gyors lépésekkel a váró-terembe sietett. Nagy meglepetésére az egész párisi orosz teleppel találkozott itt, mintha csak valami titokzatos légyottra jöttek volna.

— «Nos, hova, merre?» — kérdé S——ff az egyik urtól, ki tetőtől-talpig utra készen sietett a gróf elébe.

— «Lássa, Konstantin Petrovits — felelé a megszólított, — a honvágy annyira erőt vett rajtam, hogy a modern Babylon örömeit elhagyva, haza sietek csendes falusi magányomba, s a mint látom, önt is hasonló érzés vezérelte ide?»

— «Azt épen nem mondhatnám, — veté közbe S——ff gróf, — mert mégis csak furcsa dolognak tartom, hogy az ember a maga börével szabadon ne rendelkezhessék. Meg aztán, minek néz engem, kedves barátom, hogy velem el akarja hitetni a honvágyról elmondott meséjét? Önnek is alkalmasint valami parancsfélét tartottak az orra alá, s igy ha tetszik, ha nem tetszik, hazafelé veszi utját. De ön katona, s az mit sem tesz, hogy öt év óta nyugalomba lépett, mert végre a czárnak szüksége lehet vitéz tábornokára» ...

— «Eltalálta, Konstantin Petrovits, — mondá hangosan kaczagva az ősz tábornok, — megyek, mert mennem kell, és mert nem akarnék bolondjában a szt.-pétervári czitadella bensőbb lakoszámára, — vagy tán még épen az irkutski lugasokkal megismerkedni. Egyetlen egyszer villant meg fejem fölött a czár haragja, s föltettem magamban, hogy másodszor nem teszem ki magamat a menyőcsapásnak. Ha akarja, röviden el is mondom. Hát szerencsésen haza kerültem Magyarországból, hol ezredem két harmada kholerában és typhuszban elveszett, a nélkül, hogy a lázadókat még csak távolról is láttuk volna. De erről én nem tehettem. Mikor aztán ismét sz. Pétervárra értünk, persze nagyon furcsán vette ki magát, hogy az épségben maradt zászlók mellett alig kétszáz ember lépdegél.

«Hol maradtak a többi embereid?» — rivalgá reám a czár dörgő hangon a szemle után. — Mivel rögtön nem felelhettem, helyettem a varsói herczeg jelentette a czárnak, hogy a legénység már a magyar határszélen kiütött epidemiában veszett el.

«De az ezredesnek volt gondja rá, — kiáltá dühösen a czár — hogy bőrét épségben hozhassa haza. Kedvem volna veled is megszaporitani a legénység létszámát, te durák; pusztulj szemem elől, többé ne lássalak!»

— «Ily módon dörgött fejem fölött a nagy czár haragja, s csakis 40 éves hű szolgálatimnak köszönhettem, hogy sok könyörgés és rimánkodás után tábornoki ranggal nyugdijba mehettem. Azóta itt éldegéltem Párisban, hol nem kellett a czár haragjától tartanom. Ha véletlenül meglátott volna, akár Szt-Pétervárott, akár másutt, bizonyára Sziberiába jutok; ez okból betegség czimén már öt év óta füleimet gyógyittatom Párisban. De most reám parancsoltak: tüstént haza kell mennem; a jó Isten tudja, mi lesz belőlem; tán csak nem kérik megint számon a szerencsétlen magyar hadjáratban elveszett katonákat. Higyje el, Konstantin Petrovits, ha volna annyi vagyonom, hogy nyugdijam nélkül itt is megélhetnék: hiába küldenék nekem a nyakamra a hazatérést parancsoló ukázt. Ön nem hallotta soha a nagy czár dühös hangját, de én a világért sem akarnék még egyszer e szerencsében részesülni. Ezért sietek a parancsnak megfelelni.»

—«A mi engem illet — kezdé S——ff gróf, — ki a szegény tábornok jajgató hangon elmondott panaszát mosolyogva hallgatta, — én csupa kiváncsiságból megyek haza, és ha azt látom, hogy ott reám szükség nem lesz: biztositom önt, hogy két hét alatt ismét visszatérek. Családomról szó sem volt az ukázban; nőmet és gyermekeimet itt hagyom, ők is azt hiszik, hogy legfeljebb nehány hét mulva Trouville-ban találkozunk.»

A gyorsvonat nagyobb részét a hazájukba visszatérő különféle rangú és korn oroszok foglalták el és S——ff gróf csak a legközelebbi nagyobb állomáson kaphatott egy külön kocsit, melybe utitársul a tábornokot hivta maga mellé.

Szent-Pétervárra érve, S——ff észrevette, hogy itt nem a czár szeszélye, hanem az egész nemzet érdeke forog kérdésben, a mennyiben a mulhatlanul kitörő háboruban Oroszország leveretése az egyesült nyugoti hatalmasságok által majdnem bizonyosnak látszott.

A főnemesség erélyesen ellenezte ugyan az udvar harczias hangulatát, de Menczikoff herczeg ügyetlen fellépése Konstantinápolyban a tisztességes visszavonulás arany hidját végképen lerontotta, s igy nem maradt egyéb hátra, mint a jó szerencsére bizni az ügyek fejlődését. Volt ugyan még némi remény, hogy Napoleon császár bizonyos engedmények árán a béke fenntartására hajlandó lesz, de erről az a nélkül is epés és beteges czár hallani sem akart, s a miként mondják, saját felséges kezeivel botozta meg Nesselrode grófot, ki a franczia részről inditványozott ultimatum elfogadását Miklós czár figyelmébe oly kijelentéssel ajánlotta, hogy ellenkező esetben a szomorú következményekért a felelősséget el nem vállalná. Hasonló bánásmódban részesültek a császári ház leghíresebb emberei is, kik a hatalmas és semmiféle ellentmondást tűrni nem akaró uralkodó előtt a béke mellett nyilatkoztak.

S——ff gr. megemlékezve a párisi indóházban hallott nem épen biztató szavakról, melyeket T. tábornok oly nyomatékosan mondott el előtte, nem igen vett részt a sz.-pétervári nemesi klubban naponta tartatni szokott értekezleteken, de társadalmi és vagyoni állásánál fogva, bajosan kerülhette ki a különféle hozzá intézett interpellácziókat a franczia magas körök hangulatáról, és ő maga részéről is nyiltan kimondotta, hogy azon esetre, ha a czár e pillanatban III. Napoleon császár hiuságát az utólagos elismerés kijelentésével kielégitené, majdnem biztosra vehető, hogy a fenyegető háboru veszélye elvonulna.

S——ff gróf nyilatkozata valami uton a czár tudomására jutott, s másnap már arról is beszéltek, hogy S——ff a téli palotába lőn beparancsolva.

És csakugyan úgy is történt; mert S——ff gróf az első főhadsegéd utasitása folytán nehány óra alatt meg is kapta az idézést.

A kik valamikor Miklós czárral személyesen érintkeztek, mindannyian beismerik, hogy óriási alakja, parancsoló hangja, de leginkább szemeinek különösen szuró fénye még a legbátrabb embert is lehangolták.

Egy izben Bécsben lévén, a népkert (Volksgarten) ritka fasorjaiban járt fel és alá korán reggel, minden kiséret nélkül. A kertben nagyon kevesen voltak, s ezek közül senki sem ismert reá a hatalmas czárra, legkevésbbé pedig egy vén szobatudós, ki kedvencz könyvébe merülve, egy köpadon üldögélt. Miklós czárt nagyon bánthatta, hogy jelenlétével senki sem törődik, különösen az olvasó tudós alakja boszantotta, ki egy pillanatra sem hagyott föl az olvasással.

— «Mit olvasol itt?» — rivalt a czár a szegény tudósra.

— «Mi közöd hozzá?» — volt a válasz.

— «Tudod-e, kivel beszélsz?» — folytatá a czár.

— «Beszélni, nem beszélek senkivel, de a ki engem itt megszólitva háborgat, az legfeljebb valami durva, neveletlen naplopó lehet.»

E szavakkal a bécsi ember padjáról fölkelve, távozni készült.

A czár elsápadt, de dühében nem tudott mit felelni, és gyors lépésekkel a várkapu felé vette utját.

— «Ugyan ki lehet az a hosszulábu bolond, a ki ott fut?» — kérdé emberünk a kert kapujánál ácsorgó rendőrtől.

— «Ez az orosz czár» — felelé a rendőr.

Miklós czár még aznap elutazott, a tudóst pedig félelmében kilelte a hideg.

Ezt a történelmi inczidenst csak azért mondottuk el, hogy a boldogult czár egyéniségét némiképen jellemezzük.

S——ff gróf legfölebb holmi udvari szertartások alkalmával érintkezett volt a czárral, de négyszem között soha sem látta őt.

Midőn a terem ajtaja előtte megnyilt, S——ff gróf nem vette észre az uralkodót, ki a magas ablak-függöny sötét redőiben állva, a főur zavarában gyönyörködött.

— «Na, most sem látsz meg, Konstantin Petrovits? pedig elég nagy vagyok, úgy hiszem» — kezdé a czár.

«És most mondd el okos tanácsaidat, melyekkel tegnapelőtt a millionszkájában dicsekedtél. Nem szorultam ugyan reájok, mert az történik, a mit én akarok; de ti mindig okosabbak akartok lenni.

«Tudd meg, és mondd meg társadnak, hogy eddigele Oroszország dicsőségét Isten segitségével fentartottam. Ezentúl sincs okom rá, hogy arról az utról, melyen megindultam, eltérjek. Elmehetsz!»

És S——ff gróf, a nélkül, hogy csak egy árva szót is kiejtett volna, ismét az előteremben találta magát, honnan hamar el is távozott. Nagyon könnyen elgondolható, hogy Szent-Pétervár magasabb köreiben feszült figyelemmel várták a különös kihallgatás eredményét, mert senki sem akarta hinni, hogy a czár haragjának egyéb következése is ne lenne.

S——ff maga is nyugtalanul várta a történendőket s habár arról meg volt győződve, hogy ellene az uralkodóhoz közel álló magasrangu egyének semmit sem fognak tenni, mégis, tekintettel a helyzet kényes voltára, jobb szeretett volna már túl lenni a dolgon.

A birodalom minden részeiben erősen folytak az adakozások a háboru költségeire, s példátlan bőkezüséggel rövid idő alatt majdnem 200 millió rubelt irt alá maga az orosz főnemesség. Ily alkalommal nagyon természetes, hogy S——ff gróf sem akart visszamaradni, hanem óriási vagyonához mérten egymaga négy millió rubelt ajánlott föl hadi czélokra oly kijelentéssel, hogy szükség esetére még egyszer annyit is kész a czár rendelkezésére bocsájtani.

Természetesen mindenki csak S——ff gróf nagylelküségéről beszélt, sőt a külföldi lapok is a legélénkebb szinekkel ecsetelték az orosz főur e magasztos tettét.

Volt azonban Oroszországban egy ember, kit S——ff grófnak ez a nagylelkusége nagyon bántott, és az maga Miklós czár volt. Midőn az orosz nemesség küldöttsége átnyujtotta a czárnak az adakozások lajstromát, ez a következő szavakat intézte válaszul az elnök rövid beszédjére:

— «Látom, hogy mindenki sietett a haza iránti kötelességének eleget tenni, és ezt örömmel tudomásul veszem; de nagyon sajnálom, hogy olyan ember is akadt, ki nem csak jó tanáccsal akart nekem szolgálni, hanem azonfelül még sok, nagyon sok pénzt is adott. És ez az, mit tőle el nem fogadhatok; mondjátok meg nevemben S——ff Konstantin Petrovitsnak, hogy tanácsát elfogadtam ugyan, de nem követtem; pénzét azonban semmi szin alatt oly czélra nem akarom felhasználni, melyet tanácsában nem helyeselt.»

E szavakat a czár felindulástól remegő hangon elmondva, hátat fordított a fényes küldöttségnek. Valamennyi nagyherczeg személyes közbenjárása hiába volt, Miklós császár hajthatatlan maradt, sőt megparancsolta, hogy S——ff gróf további rendeletig azonnal Párisba utazzék vissza, honnan oly «jó tanácsokkal» tért hazájába.

A szerencsétlen hadjárat után, melynek vége a vasakaratu fejedelem szivét végképen megtörte, S——ff rokonai mindent elkövettek, hogy a számüzetési ukáz visszavonassék: de a különben is beteges czár már a S——ff név hallatára is oly dühbe jött, hogy az ügy szorgalmazását senki sem merte többé magára vállalni és S——ff számüzetése egész II. Sándor czár trónraléptéig tartott.

Valószinü, sőt majdnem bizonyos, hogy a Napoleon császár utólagos elismeréséről szóló kibékitési javaslatot Miklós czár helyesnek tartotta ugyan, de büszkesége nem engedte, hogy az elismerést meg is adja.

RÁKHEL.

Jaj de nehéz egy vánkoson feküdni,
Rozmaringot tüsök közül kiszedni.
Tudom én azt, próbáltam is eleget.
De én aztat nem kívánom senkinek.

Aztán meg:

Végig mentem az előcsényi nagy utczán,
Bétekintettem a jegyző ablakán.
Ténta — Pénna — Kalamáris kezébe'
Most írik a szeretőmet levélbe.

Ki dalol ott a hegyoldalban?

Vagy a Juszti vagy a Rákhel lesz; csak azt nem tudni: Decsről-e vagy Előcsényből; valamint azt sem lehet a fejéről megitélni, menyecske-e vagy leány? Holott ez a kép minden budapesti szakértő kezén megfordult, még sem tudok rajta eligazodni.

Jártak ugyan idelenn, vettek is tőle szőllőt, almát a szekszárdi piaczon, sőt alma hijján uborkára és vereshagymára is alkudoztak, csak hogy szóba álhassanak vele: de mihaszna, ha a szakértő szemei ott feledkeztek a szájon, azon a se nem kicsiny, se nem nagy csüfoldó szájon, mely, ha jó kedve van, oly szépen zengedez.

Ott tapadt bizony a szemed, szép ócsém szakértő, azért nem vette szemügyre a pártában virágzó főt. A menyecske, — mig meg nem születik az egyke — fehér fátyol féketőt visel hétágú koronával. Aztán meg mit is keresne a szőllőhegyen?

Hát ne mondd, hogy láttál sárközségi lányt, mert csak ajkát láttad. No de elég is az. Ha minden portékának olyan mustrája volna a kirakatban mint ez a száj: egy hét alatt kiürülne Szekszárdon minden bolt.

Nem is ül ám féldélig a piaczon, kivált ha egy kis méz is van a szavában. Hát még ha egy kis fulánk is!

«Hogy ez a kosár szőllő kosarastul, *mindenestül?*» kérdi a fiatal úr, jól megnyomva a «mindenestül»-t.

«A szőllő három forint, a *kosár* ingyen» — feleli a nyelves, szintén jól megnyomva a «kosárt» és hallatlanná téve a *mindenestült*.

«Hát a csőknak hogy kilója?»

«Ki micsodás. A Jánoskának tizet is ád egy marok pattogatott kukoriczáért.»

A szőllő gyorsan kel, a kosár hamar kiürül. Rákhel — én tudom, hogy Rákhel a neve, — hát nem látjátok a bogárszeméről? — Rákhel megszámlálja a pénzét, öblébe rejti, s aztán hóna alatt fogott kosarával megy haza.

Haza?

Ohó! Olyan nincs.

Most nincs haza. Miatta elsöpörhetné a Duna az egész hazát. Ő most hatheti szabadságon van. Tátrafüreden. Ezen egész idő alatt nem parancsolsem anyám asszony, sem ángyom asszony. Nem, még a kis tanító sem, a ki az ismétlő iskolát tanitja.

Mert a mint az új kenyér ki van osztva, attól a szempillantástól kezdve az egész falu lánya, és azonkivül valami tizenhat falué, Ete várától le a Dánóczi várig — felkerekedik és kimegy a hegyre szőllőt őrizni. Ott lakozik, mint egy sereg hegyi nimfa, minden bú nélkül. Ott tüzi, szávonászsza, hímezi kendőjét, ingvállát (titokban fátyolt is; ki tudja, mikor kell?), füzi, meg újra füzi tizenkét soros gyöngyét. Ott süti a pogácsát. Ott hujjákol korán reggeltől késő estig a sok istennélküvaló seregély ellen. És ha seregély nincs is, azért mégis csak hujjákol, nehogy a legények azt gondolják, hogy őrzetlen a szőllő. Mert olyan a legény, hogy még a szérüről se röstel kicsatangolni. Miesoda? még a lovak mellől is elmegy. Orzetlen hagyja a jószágot egy-két fürt egresért.

De még a jövendőbeli új párok is ott hirdetődnek ki, hat esztendővel előre. Naponként tizenkétszer. Ez úgy történik, hogy Rákhel kiáll a legmagasabbik oromra, és onnan min tegy muezzim, kikiáltja:

«Szabados Ferencz, Bálint Juli: ijjujú! Jó lesz-é?» mire nyomban harminez oromról felel az ekhó:

«Jó lesz.»

De az ekhó sem marad háládatlan, hanem visszakérdi:

«Csüti Palkó, Aranyos Rákhel: ijjujú! Jó lesz-e?»

Erre szintén harminez csengő torok ver vissza, legcsengőbb a Rákhelé:

«Ijjujú! Jó lesz.»

Tehát a szőllőhegy élénk. Annál csendesebb a falu, és a játszó pázsit a faluvégen. Ugyan nő rajta a fű, mert nincs leány, — következésképen legény sincs, a ki letaposná. Hát még a templom! Hát még a tisztelendőnek a lelke, kinek most már nem szükséges mindjárt az első harangkonduláskor a templomba bevigyázni, és rendet csinálni az ülőhelyek fölött versengő leányok között. Mert, — Rákhel! — ámbátor általánosságban valamennyien olyanok vagytok mint a galambok, de mikor arról van a szó, hogy ki jusson be, vagy ki szoruljon ki az első vagy a második padból, akkor olyanokká lesztek, mint a sebesen repülő héja és az eledelre siető sáskeselyű.

Persze! Volna ott elég hely, de hogyan férnétek el benne mind a kétszázan, mikor egy-egy méter szélességben kiöltözködtök? Nem szép ám az, Rákhel, hogy ti az egész szekrényteket magatokon viszitek a templomba!

Mennyivel szebbek vagytok ott fenn a hegyen, a fehér ingvállban, a keskeny bokorugrós kerek szoknyában, és a naponkint hétszer mosott fehér lábatokkal!

Aztán, még hogy ezt a szép hatheti szabadságtokat is el akarják venni! Mert olyan szél is fujdogál Buda felől. Holott pedig ez egy régi nemesi szokás és emlék. — Azt fillentitek.

Mikor a mohácsi nagy veszedelem után — tudniavaló, hogy az csötörtöki nap volt — negyednapra a falu alá érkezett a török, épen akkor templomban volt az egész nép. A török körülfogta a templomot, de nem merte bántani a népet, mert azt még a pogány is tiszteli, mikor az ember imádkozik. Csak azt várta hogy vége legyen; majd mikor jönnek ki szép rendben, elkapkodhassa a leányokat. De a leányok hirtelen ruhát cseréltek az öreg asszonyokkal, aztán fejüket jól bepatyulálva, kétrét görnyedve, botra támaszkodva jöttek ki a templomból, azután ki a faluból, fel a hegyre valamennyien. Mikor már mind kitakarodott, kérdi a török:

«Hát a lányok hol vannak?»

«Most mentek ki, felséges szultán, Fölsége szemei láttára.»

«De hiszen azok vénasszonyok voltak mind!»

«Csak a ruhájuk volt vénasszonyi ruha», mondá a bíró, s nagy hirtelen egy kis hazugságot gondolt ki hozzá, «mert minekünk az a törvénynünk, hogy új kenyértől új borig az eladó leányoknak férfival vagy legénynyel szóba sem szabad állani. Annak okáért kiküldjük őket szőllőt őrizni a hegyre; még pedig egyenesen a templomból kell nekik odamenni.»

«Te hitetlen kutya, te most énnékem hazugságot mondottál, és én ezért neked fejedet vétе-

tem. Mert hát mire való volt nekik vénasszony-ruhába bujni?»

«Gráczia fejemnek, fölséges szultán, az asszonyi öltözetet azért kell fölvenniök, hogy ezzel eltitkolhassák leányi voltukat, és megőrizzék tisztességüket. Mert sok a csatangoló, és a világi nép romlott.»

Mikor a szultán látta, hogy a magyarok milyen nagyon őrzik a leányaik tisztességét, megkegyelmezett a falunak; még csak a templomot sem gyujtotta fel, még most is úgy áll mint akkor. Egyszersmind kidoboltatta, hogy halál fia lesz, a ki a szőllőhegy felé csak nézni is mer a törökök közül, de viszont a mely leány hat héten belül be mer jönni a faluba, azt menten kapják el és vigyék el Krimiába. Minthogy pedig mégis gyanakodott, hogy hátha bolonddá tették, azt is kihirdettette, hogy «a ki pedig a leányoknak ételt mer vinni, karóba huzatja.»

Bizony éhen is haltak volna a szegény leányok mind, ha a legények nem hordtak volna fel nekik ennivalót titkon. Életveszedelemmel.

Mikor aztán hat hét mulva kitakarodott a török, a legények hirül vitték a lányoknak, hogy most már haza jöhetnek bátran: haza is mentek szép énekszóval épen újborra.

Ettőlfogva az *öcsényi, decsi* lány mind a szőllőt őrzi hat hétig. Világért le nem jönne a faluba, mert hátha ellopja a török. A mi pedig nincs is: de azért mégis jó tőle félni.

Ám legyen, Rákhel! Hát csak őrizd azt a szőllőt, melyet nálad nélkül mind elhordana a darázs; árulgass is belőle bársonyczipellőre és fehér moll-ruhára valót, melyben ujborkor az istenházába mégy, a rákövetkező szombat este pedig a tisztelendőhöz iratkozni a Csúti Palkóval, a ki most van az első korosztályban; be is asszentálták már, de azután megint csak állandóan visszahelyeztetett a póttartalékba, mivel időközben az édes apjának hályog ereszkedett mind a két — — — kis lábaujjára.

Rákhel! én le nem veszem apáduradnak a tyúkszemeiről a hályogot; a Palkót pedig, — elhiheted, — nem irigylem tőled, mivel nekem nincs eladó lányom; a hatheti szőllő-pásztorkodásodat sem hányom szemedre; a mollruhádat se nézem le rólad; a 8 forintos czipellődet sem sokallom; azt pedig, a mit a kétszer-piros orczádról mondanak, rossz akaratú árulkodásnak veszem. Pirositót — mit emlegetnek! Minek volna már a te szép egészséges orczádnak a pirositó, mikor annak a színnek okát már rég megmondotta a jámbor Pater Ubaldus: «Condimentum ciborum est una rubra bestia, vocant Bobriga, sed mordet sicuti jabolus.» («Ételüket a decsiek valami vörös bestiával fűszerezik, melynek Bobriga a neve, de csip mint az ördög.») Persze, hogy Bobriga, nem is ám pirositó. Végre a méternyi átmérőjű öltözködéseden sem szomorodom el...

Egy föltétel alatt.

Hagyd el a Rákhel nevet, s válaszsz helyette mást!

Szép, szép a Rákhel név *leánynak*, de menyecskének szebb a *Lea*.

Nono! ne húzd össze azt a fekete szemöldöködet. — Nem úgy értem én azt, hogy gyenge szemű légy.

Szemeid maradjanak a Rákhel szemei, magad pedig légy *Lea*.

„*Lea*“.

Ezt tanácslom. Mert ha majd hozzátok kerül a..... no csak nem mondom meg *kicsoda*: ne én legyek a bűnös a mosdóvizért a mit kaptok.

BAKSAY SÁNDOR.

SÁRKÖZSÉGI LEÁNY. Fénykép után.

EGYVELEG.

* **Az utcza-tisztogatást** a nagyobb olasz városokban árverés utján adják ki. A vállalkozó rendesen mintegy 400 méter hosszu utczarészletet ad át egy targonczásnak, ki azt hajnaltól késő estig tisztogatja. Időről-időre a talyiga tartalmát kocsikkal egy gyárba viszik, mely azokból körülbelől egy köbméter nagyságu tömegeket készít trágyázási czélokra.

* **A világ vége** Thompson Vilmos hires angol physikus számítása szerint tiz millió év mulva következik be, mivel a nap hőmérséklete akkor fog annyira leszállani, hogy az élet többé lehetetlen lesz. Ugyan az ő számítása szerint a földön 20,000 esztendővel ezelőtt még nem volt élő lény. Ez utóbbi állítást sok geolog vonja kétségbe.

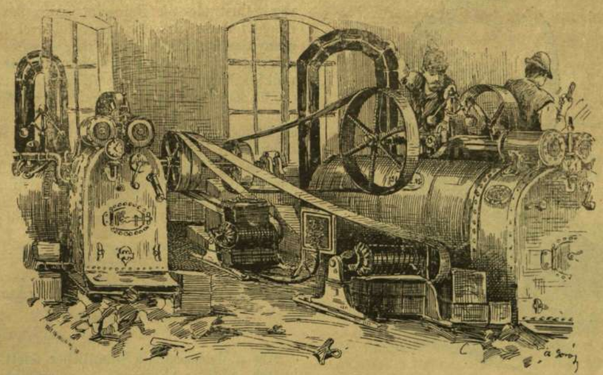

VILLAMOS TELEP ÉS GŐZMOTOR.

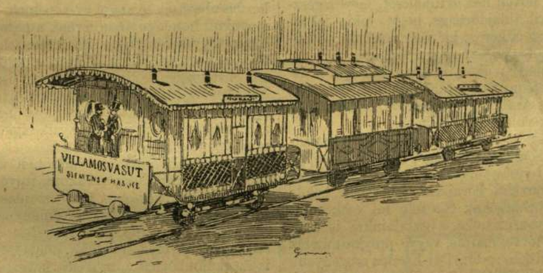

A KOCSIK KÜLSEJE.

A FŐVÁROS VILLAMOS VASUTJA.

A főváros ismét egy nevezetességgel gazdagodott: villamos vasutja van. Egy ideig csak próbaképen rövid darabon, az osztrák-magyar államvasut pályaházától a királyutczáig van kiépitve, de reméljük, nemsokára körül fogja futni a várost a nagy körút egész hosszában.

A villamos vasut még a tudomány emberére nézve is meglepő valami. Látszólag nem hajtja semmi. Ló nem húzza, gőzgép nincs elébe fogva, nem fütik, nem etetik, csak magok az utasok kocsijai vannak egymás mellé kapcsolva, és mégis gyorsan, egyenletesen szalad az egész. A vezető csak arra való, hogy kormányozza az egészet, megállítja és megindítja a gépet, de semmiképen sem ő tartja mozgásban, ahhoz kevés is volna nem egy, de száz ember ereje.

Persze, hogy ez csak látszólag van igy, s nem a valóságban. A villamos vasutnak is van gépe, azt is fűteni kell, csakhogy a gép állandóan ott marad a gépházban, s nem fut vele a vonattal.

Voltaképen a villamos vasutnak két gépe is van. Az egyik egy közönséges gőzgép, melyet fütenek, s melynek kerekei mozgásba jövén, egy másik gépet hajtanak. Ez a másik gép villamosságot fejleszt. A villamosság azután láthatatlanul megy a vasuti kocsiba, ott visszaalakittatik — egy, a kocsiban levő gép segélyével — hajtóerővé, s mozgásba hozza a kocsit.

Eddigelé a villamosság vezetése nem volt olyan nagyon láthatatlan. Egy drótot használtak ehhez, olyanforma vezetéssel minő a telegráfé, csak jóval vastagabbat. A szállító kocsiból egy rúd vezetett a kifeszitett dróthoz, ugy hogy a kocsi utjának egész hosszában nemcsak a sineken gördült végig, de ez a rud egyszersmind a villamosságot vezető dróton is végig szaladt. Ilyen berendezése van a Berlin melletti villamos vasutnak, ilyen sistéma szerint épült a luxemburgi villamos vasut is Bécs mellett.

De látni való, hogy ez a rendszer se nem kényelmes, se nem czélszerű. A drótot póznákon, még pedig alacsony póznákon végig vezetni egy nagy város utczáin, el is disztelenitі az utczákat, de akadályozhatja is magasabb kocsik és szekerek közlekedését.

A bécsi villamos kiállítás alkalmával azért már egy másik rendszer meghonositásán fáradoztak. A villamos vasut, mely akkor a nagy rotundából egész a város széléig vezetett, úgy volt berendezve, hogy a villamosságot magok a sinek vezették. De ez ismét veszélyessé válik. Ha valaki egyik lábával az egyik, másik lábával a másik sinre lép, mialatt a kocsi halad, okvetlenül a halál áldozatává válik. Bécsben ezen úgy segitettek, hogy elzárták a sineket a közönség előtt. De egy városban ezt nem lehet tenni, mert akkor az egész utczai közlekedés a sineken keresztül megakad.

Ezért a budapesti villamos vasut egészen uj rendszer szerint van épitve. A villamos áramot

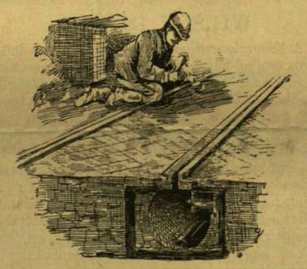

A SIN-ALAPZAT ÁTMETSZETE.

egy vasrud vezeti, mely a földbe van süllyesztve, azért nem is látható, s az egész vonalon végig fut.

Az osztrák-magyar államvasut pályaházától kiindulva a király-utcza felé menőleg balfelől eső sin alatt egy mély üreg van. Ebben az üregben van elszigetelve a villamosság tovább vezetésére szolgáló vasrud. A kocsiból egy pózna nyulik le, s a sin között leér egészen ehhez a vasrudhoz, s onnan a villamosságot a kocsiba vezeti.

Ily módon a villamos vezetés se nem veszélyes, se nem éktelen. Legföljebb abból támad időnel baj, hogy az utczai sár és piszok — a mi nálunk, fájdalom, elég van — idővel meg fogja egészen tölteni a sinek alatti üreget, s költséges és fáradságos lesz a kitisztogatás.

TANULMÁNYOK AZ ASZFALTRÓL.

A kirakatok világa egyikét képezi a fővárosi élet legvonzóbb oldalainak, kivált ugy estenden, ha a gázlámpák reszkető világa fehér ragyogással szűri fényét a szürke novemberi ködön át s ugráló lángjai visszatükröződnek az aszfalt nedves csapadékán. Ilyenkor érzi magát igazi elemében a főváros minden rangu és rendü «bummlere», s a hatvani és váczi-utczák legbüszkébb czégeinek nincs egy éven át annyi vásárlója, a hány bámész sétáló egy este megáll ácsorgni az izlésesebbnél izlésesebb s elmésebbnél elmésebb összeállitásu üvegkirakatok előtt. Természetesen a kirakatok is bizonyos meghatározott irányokban gyakorolnak benyomást közönségükre, s cseppet sem feltünő, ha például Sanyaró komáknak a hentes-bolt kirakata az ideálja, mig kaczér lejtésü fürgé hölgyecskék egy-egy legujabb párisi kalap-modell, vagy egy-egy ékszerész csillogó drágaságait boldogitják vágyó tekintetökkel. S ha a kopott ruháju, de kevés vágott dohányu tudós mennyei elragadtatással nézegeti valamely antiquar-kereskedés közszemlére állitott ritka példányát, úgy a jól táplált gourmandra semmi sincs oly kellemes behatással, mint ha perczeket tölthet a csemegeárus és fűszeres inyet ingerlő kirakatai előtt, hol kaviar és tömlöturó, cervelade és ménesi szőllő, angolnaés mustkolbász mosolygnak az átlátszó citronade-ok s rózsapiros sodarszeletek garmadái közül. Nem az-e épen a nagy városi élet fővonása, hogy minden illuziót egy kirakatablaknyi távolságra hoz a kapzsi vágyakhoz, s ugyanakkor mérföldekre taszitja el tőlük?

Álljunk mi a kirakatok typusai közül a gourmand mellé ezuttal. A fővárosi élet nagy idényre közeledtével, valamennyi bolt-kirakat is toilettet tart s exotikus díszeivel övezi magát, melyeknek hosszú útja, mig a dél és kellet illatos ligeteiből egy zuzmarás ablak mögé juthatnak, egész regényes kalandnak is beválik. Most kezdődik a narancsnak is tulajdonképpeni évszaka; garmadákban villannak elő az azori szigetek aranysárga gyümölcsei, melyeket gyors gőzösök szállitanak a magyar tenger kikötőjébe, meg a valenczíai termékeny fennsík étvágygerjesztő fajtái, hol több mint harmincz mérföldnyi területet borítnak be a narancs- és más gyümölcsfák. Jönnek még Sevilla homokos pusztáiról is, melyek a mór czivilizácziő annyi fenséges romjait ölelik körül, s Szicziai szőllőkoszorúzta halmairól, Palermóból és Messinából. Ha diót akarunk látni, ott találjuk azokat is kosarakban és zsákokban; barczellonai diókat s azokat a három oldalu, bő olajtartalmu braziliaiakat, melyeknek feltöréséhez egy iskolásfiú erős fogai kellenek. A mogyorók is, Bordeauxból és Nápolyból, nagy szemeik tudatában gőgösen nézik le az apróbb honiakat, ámbár a kiliti izes belüek velök is méltán versenyezhetnek, büszkén hivatkozva a nóta szavaira, hogy: «Jaj de édes, jaj de jó a kiliti mogyoró.»

Ide tartoznak a csemege-asztalok kedvelt héjas manduláí is Barcellonából és Syriából. Ellenben a füge az egész Középtenger partvidéken terem és virágzik; de a levantei fügék mégis legjobb hirben állanak és termelésük s leszüretelésük a legnagyobb gondot igényli. A datolya, vagy mint néhol nevezik: török szilva, majdnem ugyanegy égöv alatt tenyészik a fügével, azzal a különbséggel, hogy ez a leghomokosabb talajban is megterem, föltéve hogy az alatt elegendő nedvesség van, melybe mélyreható gyökereit alábocsáthatja. Egyiptom a datolya fő hazája, a hol több mint harmadfél millió pálmafa van fölvéve mint termőfa, s egyes fa néha négyszáz fontot is megterem. Látható, hogy milyen fontos ennélfogva az egyiptomi felláhra a datolya-szüret. A tavalyi bő termés remélhetőleg felényire szállitandja le a datolya árát.

Hát még a szőlők, melyeknek zömét Spanyolország szolgáltatja. Malagából érkeznek azok a czifra, aranyozott papirosu dobozok, szines képekkel, melyeken czipőiket próbáló donnák és gyiklesős, csodálatos kalapu bikaviadorok vánnak festve. Hogy mért nevezik ezeket a szőllőket Muscat-Lunel-nek, senki sem tudja, talán azért, mert a mórok hozták Afrikából Spanyolországba a muscat-szőllőt. Ezeknek a naptól szárítottaknak kell lenniök, azaz nem is annyira szárítottaknak, mint kipároltaknak, a viztartalomtól megfosztva s egyéb értékesebb tulajdonságaik dús fejlettségében. A legjobb malaga-szőlők a tőkén asznak meg. Mikor a fürt érett, a szár megsodortatik vagy ketté választatik, s a többit elvégzi a hevet sütő nap. A kö-

zönségesebb fajokat összegyüjtik és fonalakon aggatják ki a napra, s mikor már megasztak, lugban forrázzák le, miáltal a czukorrészek a felületre jönnek, s ez adja a gyümölcsnek ismert kandirozottnak látszó külsőjét. A mag nélküli szőllők, az ugynevez. szultánák Smyrnából jönnek.

Görögország az apró szőllő hazája. A franczia «raisins de corinthe»-nak nevezi e kis fekete szőlőket, de a «corinthe» szó világért sem vonatkozik Korinthusra, mint gondolná az ember, hanem egyszerüen az angol *currant*-nak elrontása. Patras, Vosterra, Zanta, Kalemata termelik a legtöbbet, hol nem nőnek borsónál nagyobbra, mintegy három hüvelyk hosszu fürtökben törpe töveiken. Anglián kivül, hol a pudding nemzeti eledele vesz sokat igénybe, s melynek piacza eddig csaknem az egész évi termést maga fogyasztotta el mintegy 15 millió frt értékben — másutt csak jelentéktelen fogyasztást képez. De mióta Franczia ország szőllőit a phylloxera kezdi pusztítni, mind nagyobbá válik benne a kereslet Dél-Franczia országban is olcsó vörös borok készítéséhez. Csakhogy a mint piaczra kerülnek, az néha nagyon is kezdetleges állapotban történik, belegyömöszölve óriási hordókba, s összeálló tömeggé taposva valami peloponnesusi paraszt sulyos lába által.

Szükséges tudnunk, hogy a vámhivatalok osztályozása szerint minden gyümölcs három osztályba soroztatik; szárított gyümölcsökre, zöld gyümölcsökre és csontárhéjuakra. Hanem a zöld megjelölés itt nem eléggé pontos, mert magában foglal oly gyümölcsöket is, melyek csak időnként zöldek, minők a narancsok, czitromok, burgonyák, paradicsomalmák.

De a mi az őszi idénynek igazi jellegét adja meg az aszfalt-járdán, az a gesztenyesütő bozontos szakálla, a mint szikrázó kemenczéje mellett nagyokat fú kék posztó, ujjatlan kesztyüjébe s hamvadó fagygyu-gyertyája világánál mély hasitást vág kezével a gyümölcs domboru mellén s egy modern Arbuez sötét inquisitori arczával forgatja meg tüzes rostélyán a piruló forró csemegét. Az a nagyszemü, a mit az idény kezdetén darabonként krajczárjával látunk vesztegetni, még a spanyol vagy máltai «maróni», a mi gesztenye-erdőségeink apróbb zöme Nagybányáról, Vas- és Baranya-megyéből csak később követi ez előörsöket. De minden körülmények közt a gesztenyesütő egy csilláma a jóltevő költészetnek az emberi élet sötétebb perczei közepett. Magának a gesztenyeárusnak hideg időben jóleső melegedés forrása, a járókelőknek pedig szivet deritő látvány az, a mint a szikrázó zsarátnok átvillan a tűzhely nyilásán s kellemes illatot áraszt szét maga körül. Hány üres zsebü suhancz kárpótolja magát, mint Dickens kis hősei elmulasztott ebédjeért azzal, hogy ott ténfereg a párolgó tűzhely meleg öble mellett s hosszan nézve bele hamvadó üszkeibe, gondol melléje «merészet és nagyot.»

A tulajdonképpeni ehető gesztenye botanikus neve *Castanea vesca* (vagy communis) s a *capuliferák* vagy *corylaceák* [diófélék] családjába tartozik, ámbár sokkal kevésbbé diónemü, mint a mogyoró a mely pedig a *juglandaceákhoz* tartozik. Kétségtelen, hogy a «gesztenye» szó is a castaneától származik, ezt pedig onnan nyerte, mivel Thessalia Castani vagy Castanea városa mellett tenyészett bőven. Plinius ellenben azt mondja, hogy az első gesztenyék Sardis mellett termettek s onnan hozták, a miért a görögök sardiniai dióknak nevezték. Valószinü, hogy a spanyol tánczosnők által használt «castagnet» is, az a csattogató homoru csont- vagy faszerszám, e gyümölcstől származtatja nevét ahhoz való hasonlatossága miatt. Szép növése, zománczos levelei miatt maga a fa is előkelő diszül szolgálhat; különösen Dél-Európában, az Etna és Vezuv lankás emelkedésein találhatók pompás fák, a mi azt mutatja, hogy kiválóképen szereti a vulkánikus talaj hamunemü anyagát. Az Etnán majdnem a világ hét csodái közé számítható az a példány, melyet «száz lovas gesztenyefának» neveznek, mivel a legrégibb fák egyike, s nevét Johanna arragoniai királynétól és kiséretétől számítja, kik egész roppant csapatostul menedéket találtak egy vihar alkalmával terepélyes lombjai alatt. Tulajdonkép különböző fák csoportjának látszik, de csak egy gyökere van és nem nagy mélységben. Nyilván az eredeti törzs régen valamikor meghasadt, a mit az is mutat, hogy csupán külső kerületén nő kéreg; belső része üres tér, melyen keresztül két kocsi egymás mellett kényelmesen elhajtathat. Az egész külső kerülete 204 láb.

WILSON DÁNIEL.

Még mindig bőven hoz gyümölcsöt, mert a gesztenyefák egyik tulajdonsága, hogy évekig jól tenyésznek még akkor is, ha már csak külső hüvelyök maradt meg, ép mint a bükk.

Dél-Európán kivül, a honnan hozzánk is átültették, ehető gesztenye található még Ázsiában, Afrikában és Amerikában, de ezek, legalább nálunk, nem kerülnek kereskedésbe.

Fája a gesztenyének igen tartós, és még nedves földben is nehezen rothad, a mi kiváltképen alkalmassá tenné koporsókra. Az Etna lakói éjnelygős marsalai boraikhoz készítnek belőle dongákat, abroncsokat. S a míg mi csak mint csemegét élvezzük néha, s asztalainkra is csak mint jóizü leves, mártás, vagy pulyka-töltelék kerül nagy ritkán: addig Dél-Európa szegényebb lakoinál valódi táplálkozási szükségletet elégít ki, s ezt méltán, mert jó, egészséges és tápláló eledel, minthogy keményítő mellett tizenöt százalék czukrot tartalmaz; a mit azonban alig hinnénk — olajat épen nem.

Olasz- és Spanyolország a legnagyobb gesztenyefogyasztók s főleg az alpesek lakóinak főeledelök a gesztenye, melynek fáját «a franczia havasok kenyérfájának» hivják. Ezek lisztté őrölve sok mindenféle alakban használják fel: pogácsák, kenyerek alakjában is, mit aztán sajttal, bolognai salátával és hussal esznek, de néha ép úgy magára is, mint tótjaink a burgonyát. És a gesztenye jó lisztnemü eledel, mindenesetre jobb és táplálóbb a zabkenyérnél, s nem áll az, hogy főve, mint hiszik, emészthetlen lenne.

V. S.

WILSON DÁNIEL.

A Franczia országot fenyegető válság, a botrányos rendjel-üzérkedés kapcsán szoros összeköttetésben áll Wilson Dániellel, a köztársaság ősz elnökének, Grévynek vejével, ki apósának egyuttal főtitkára és legbizalmasabb embere volt. Wilson 1840-ben született, 1869-ben lett parlamenti tag, Indre et Loire kerületből. 1870-ben vitézül harczolt s később a parlamentben különösen pénzügyi tanulmányai által annyira kitünt, hogy 1879-ben pénzügyminiszteri államtitkárrá lett. Ellenségei s az ezek által izgatottságba hozott radikális pártok tudvalevőleg azzal vádolják őt, hogy a hirhedt Caffarel-Limousin ügyben résztvett s pénzért megvesztegettette magát, hogy egyes emberek számára rendjeleket eszközöljön ki s hogy átalában Grévyvel való közel rokonságát anyagi érdekeinek kielégítésére felhasználta.

Az elnökválság is főkép a botrányos per következménye, különösen mióta a vád némi valószinüséget nyert azáltal, hogy Wilsontól oly leveleket kaptak, melyek keltezése látszólag hamis volt. Hiában hivatkozott Wilson választóira és a parlamentre, hiában fizetett 40,000 frankot azért, mert leveleit bérmentesen küldte szét; a vihar nem csendesült le. Ennek kifolyása volt, hogy Wilson ujabban kénytelen volt átköltözni apósának az Avenue d'Jénán fekvő uj palotájába, mert azelőtt ő is az Elysée-palotában lakott volt apósával.

Ez a palota, mely több mint 300,000 frtba került, közel a Trocadérohoz, igen elegáns és fényesberendezésü. Van egy vesztibülje aranyozott bronz oszlopfőkkel diszitett márvány oszlopokkal s márvány lépcsője, renaissance stylü kovácsolt vas ballustrade-val. Földszint jobbra két tágas, magas terem nyilik egyszerüen fehérrel diszitve, aranyozás nélkül, balra egy dolgozószoba vörös márvány-kandallóval, melyen mocsáron át röpülő vadkacsák vannak domborműben feltüntetve, s az ebédlő diszes mozaik mennyezettel. Az első emeleten a hálószobák egy középfolyosóra nyilnak, mely a ház közepét szeli át s persa mintázatú mozaik művel van kirakva, s felülről világítva. Hátul a konyhák és istállók vannak elhelyezve. A kert kicsiny, de a billiard-szoba udvarra nyilik, mely Wilson gyermekeinek játszóhelyül szolgál. A kapun és lépcsőn Jules Grévy kezdőbetüi: J. G. láthatók.

DIVAT ÉS NAGYVILÁG.

A bécsi társaságból.

Bécs, november végén.

Míg a delegácziók a Mannlicher felett veszekedtek, addig a «Kaiserstadt» salonjaiban nem kevésbbé élénk vita tárgyai voltak ama másnemü felszerelések kisebb-nagyobb kaliberü költségei, melyek a szép szemek téli hadjáratára mellőzhetlen beruházások gyanánt szerepelnek. S míg a megnyult homloku államférfiak a hatalmak kollektiv vagy külön-külön elismerése felett folytatták eszmecserét: addig a férjek és papák kollektiv elismerésének kinyerése is nem csekély gondot okozott a makacs fejecskéknek bizonyos nem épen diplomacziai uton benyujtott jegyzékekkel szemben, melyekre nem hiányzik olykor a válasz megsürgetése sem.

Egyszóval Bécs az évad küszöbén áll, s a ki tudja, hogy Páris után mekkora sulya van a divat terén Bécs szavának, Bécs ízlésének, az nem fogja kicsinyelni ennek a körülménynek a jelentőségét. A bécsi nő, a bécsi toilette sajátságos chicje egészen eredeti valami, a mi első tekintetre is megkülönbözteti a nyugati fővárosok halványabb, szintelenebb eleganczijától. Valami keleties ragyogás bűbájával élénkíti meg a nyugati ízlés diskrétebb egyszerűségét, a mely a tollak, virágok, aranyhimzések, gyöngyök, sujtások és paszomántok nagyobb kiemelésében nyilvánul például. Ugyanaz a pittoreszk hajlam, melyet hajviseletében, vagy a bécsi kalapok feltünő és excentrikus idomaiban, tarka-barka szineiben látunk, a minőket a boulogne i erdő és a londoni Rotten-Row elegáns hölgyei aligha viselhetnének. Az ékszerviselésben pedig, leszámítva a fülönfüggöket, melyeknek divatja mind jobban lejár, a bécsi nő épen felülmulhatatlan.

Ha ennek a jelenségnek, mely a bécsi divatra a nyugati eleganczia mellett bizonyos keleties pompa és tündöklés bélyegét nyomja, mélyebb okait kutatjuk, bizonyosan a monarkhia ethnografiai összetételében találjuk meg azokat. A bécsi szellem és jelleg mindenesetre egyesítni törekszik úgy a tüzes magyar, mint az érzéki szláv, a gyakorlati német, a szenvedélyes olasz, s a kényelmes keleti fajok tulajdonságait. Ezeknek ellensulyozó hatását egészíti ki a nevelésnek is bizonyos inkább angolos, mint franczias iránya. Mert a bécsi hölgy ép annyi szabadságot élvez mint az angol, s jóval többet mint a párisi; tizenhét éves korában már a világba lép, s a mint végig siklik a tánczteremben — nem kisérik argus-szemek minden fordulatát, mint a hogy a párisi hölgynek csak épen annyi szabadság van engedve, hogy táncz végeztével tánczosa karján azonnal helyére visszatérjen — hanem vidám csoportokba gyül hasonkoru barátnőivel a terem valamelyik szögletében, s csevegve, nevetgélve tölti az időt.

Ah! a táncz!.... Igen, ez a legfőbb szenvedélye ezeknek az élveteg hajlékony sylphid-alakoknak, kiknek szive dobogása benne lüktet Strauss halhatatlan keringőiben is. Hányan tudják ma azt, hogy régebbi években maga ő felsége a király is szenvedélyes keringőző volt az udvar és a főherczegek báljain; nemcsak, de sőt kotillon-figurákat is talált fel ritka leleményességgel, melyeknek némelyike ma is a világ minden tánczterméhen otthonos. Ellenben királynénk, az «amazon-királynő», sohasem volt nagy kedvelője a tánczoknak, többre becsülte mindig a sport örömeit, s most, hogy azokról is le kellett mondania, Bécsben is mind kevesebb részt vesz a társaságokban s helyét a nyilvánosság terén egészen átengedi Stefánia trónörökösnének.

Igaz, hogy sehol sem kizárólagosabb s oly áthághatlan válaszfalakkal elzárt az udvari élet, mint a bécsi udvarnál. Hogy ujabban mégis enyhébb felfogás lett uralkodóvá e részben, az nagyobbára egy szellemes bécsi hölgy, a második császárság udvarában iskolázott Metternich Paula herczegnő érdeme, kinek termei, melyekben hetenként kétszer fogad, az irodalom és művészet kitünőségei előtt mindig nyitva állanak, s maga is mint dilettáns nem mindennapi tehetséggel tett kisérletet a színpadon. Az ő érdeme jóformán, ha oly színésznők, mint Wolter Charlotte, O'Sullivan de Grasse grófi, volt belga követ fiának neje, vagy Hohenfels Stella, arisztokratikus körökben is tekintélynek és közbecsülésnek örvendenek.

E pillanatban a bécsi nagy világ megint együtt van, s a hires vasárnap déli séták a verőfényes Ringen 11 és 2 óra között, melyeken a bécsi hölgyvilág legnépszerübb és legismertebb alakjai rendesen ott láthatók, ismét folyamatban vannak egész fényökben. A félhivatalos saison már megkezdődött, bár a hivatalos csak januárban kezdődik, midőn az udvar gödöllői időzéséből visszatér. Ez a második és tulajdonképeni idény rövid, mert csak hamvazó-szerdáig tart, s udvari bál is csak kettő van, de azonkivül elég alkalom legalább ugy látszik, hogy a mai hölgyek is hasonlóan kezdenek gondolkozni s a fülönfüggők határozottan kezdenek kimenni a divatból. Ha a természetesség szempontjából a piczi női fülek imádói bizonyos elégtetellel fogadják is e hirt, kérdés, mit mond hozzá a művészet, és különösen az arczképfestészet. Nem fordulnak-e meg sirjokban Holbein, Dürer Albrecht, Rembrandt, kik oly előszeretettel és virtuozitással kezelték a női ékszerdiszeket, s oly nagy hatást tudtak velök elérni? A mai kor prózaibb izlésének már a façonokban is csak az egyszerübb, mindennapibb minták tetszenek, s ritkán térünk vissza a szép középkori vagy etruszk formákra. Legujabban ifju lányok a gyöngy-nyakékeket egy sorosan viselik legtöbbször, a mi pedig a karcsattokat illeti, igen praktikusak az olyanok, melyek a karra felhuzva kitágulnak s aztán ujra szorosan rásimulnak.

Az ékszerviselet máskülönben ma egészen nivellált valami, nincsenek különösebben kegyelt drágakövek a többiek felett. Mindenki az öltözékéhez, szemeihez, módjához, tetszéséhez legjobban illőt választja. Hanem igenis van a drágaköveknek bizonyos jelbeszéde, melyet a hölgyek előtt közepe magától essék alá, kétfelől pedig három-négy ráncz alkalmaztassék néhány hüvelyknyire a csipő alatt, a melyek minden különböző termetnél megfelelően alakulnának. A hátsó rész jól kiálljon a magasra helyezett aczél (reif) következtében, a minek eredménye az lesz, hogy a nyilás egy kissé oldalra esik, s nem épen hátul középre. A nagy puff a csipő hátuljan izléstelen. A czél szóval az, hogy a redők könyeden folyjanak alá természetes esésökben, s ne mutassanak tulságos szélességet. Igy készitik a legtöbb ruhát, ha egy szövetből készülnek.

Az ősz legelső sorban a világosszinü nyári sétatoilette-ket váltotta fel sötétebb szinü őszikkel. Kevesebb változtatást eszközölt az estélyi toilettekben, melyeknek formagazdag és kecses összeállításában ismét remekel a bécsi művészet. Ilyen egy Jungmann és társaitól kikerült gyönyörü öltözék, melyet képen is itt vesz olvasó. Ennek halvány rózsaszin satin alja alól pyramidszerüen emelkedő garniturával van diszitve. A derék és a gyönyörü rococco-tunik, mely elől föl van csiptetve, s gazdagon diszitve csipkével — drága pompadour-selyem, a halvány rózsaszin alapba beszött sötét viola-csokrokkal. Az izlés-

BÉCSI ESTÉLYI ÖLTÖZÉK.

UJABB KALAP-DIVATOK.

nyilik a társas összejövetelekre. Úgy Károly Lajos, mint Lajos Viktor főherczegek, s a külföldi követségek, fényes bálokat adnak palotáikban a farsang folyamán. A szép és szellemes Hohenlohe herczeg főudvarmesterné estélyei is rendesen fénypontjai az évadnak augarteni kis palotájában. A főkamarás, Trauttmansdorff grófné kissé merevebb modoru, de előkelő termei szintén rendkivül látogatottak, ép úgy, mint Reuss herczeg német nagykövetéi is. Kimagasló alakja a bécsi nagyuri társaságoknak még Löwenthal asszony, kinek leánya Decazes herczeg neje. Hanem a mulatságok zaja, fénye, azonkivül, hogy a korcsolya-egylet egész télen át rendes találkozója marad az előkelő világnak, túlcsap a hamvazó szerdán is, s legtöbben böjtön át is nyitva tartják termeiket.

*

Valamikor egy régi, régi jámbor szemlélője a világ folyásának, a fülönfüggökről irva, igy emlékezett meg a többek közt a korabeli nőkről: «Annyira bolondok, hogy nem szégyenlik lyukakat furni füleikbe, a hová karikákat s mindenféle drágaköveket s aranynémüeket aggatnak.» Ime, az Urnak 1887-dik éve alighanem igazolja a bölcs ember puritán elszörnyülködését, mert teni látszanak. Egyik a türkizt szereti, ezt a leggyöngédebbet, legnőiesebbet, minden drágakövek közt, a melya kelet és a háremhölgyek legáltalánosabb éke. A türkiz ékíti a szultánnők szép homlokát, gyönyörü szinével, mely kék és hallgatag, mint a Bosporus azurtükre, s mely a rege szerint elsötétül, ha urokat megcsalják. A zafir tiszta, szelid tündöklésével a menyas szonyok köve, kiknek árnyneélküli napokat s felhőtlen eget igér; viszont a korall egy kövé vált vércsepp, bűnbánó tengeri szirének elfolyt szive vére. Mi sem áll jobban még pirulni tudó ifju szüzek arczszinéhez; sajnos, hogy Stael asszony Corinnája óta kissé feledésbe mentek. Ha valami kőnek ez idő szerint mégis előnye van a divat szempontjából: az Montespan asszony és ausztriai Anna kedvencz ékszere: a gyöngy, mely főkép fiatal nőknekáll jól, s a brilliánt, a sátán köve, melyért annyi árulást, annyi hitszegést, cselszövényt és bünt követtek el már a világ teremtése óta, hogy ha annak minden szenynye rátapadna, nem volna többé oly démónilag káprázтató, oly ragyogással csábító.

A ruhaszabászoknak eljött az idejök, a midőn nem kevés gondot kell forditaniok az «isteni» emberi forma körvonalaira, mert a hosszu redőket, melyekben az alj alászik, nem könnyü elrendezni. Az alapelv voltaképen az volna, hogy az elől közepe magától essék alá, kétfelől pedig három-négy ráncz alkalmaztassék néhány hüvelyknyire a csipő alatt, a melyek minden különböző termetnél megfelelően alakulnának. A hátsó rész jól kiálljon a magasra helyezett aczél (reif) következtében, a minek eredménye az lesz, hogy a nyilás egy kissé oldalra esik, s nem épen hátul középre. A nagy puff a csipő hátuljan izléstelen. A czél szóval az, hogy a redők könyeden folyjanak alá természetes esésökben, s ne mutassanak tulságos szélességet. Igy készitik a legtöbb ruhát, ha egy szövetből készülnek.

Az ősz legelső sorban a világosszinü nyári sétatoilette-ket váltotta fel sötétebb szinü őszikkel. Kevesebb változtatást eszközölt az estélyi toilettekben, melyeknek formagazdag és kecses összeállításában ismét remekel a bécsi művészet. Ilyen egy Jungmann és társaitól kikerült gyönyörü öltözék, melyet képen is itt vesz olvasó. Ennek halvány rózsaszin satin alja alól pyramidszerüen emelkedő garniturával van diszitve. A derék és a gyönyörü rococco-tunik, mely elől föl van csiptetve, s gazdagon diszitve csipkével — drága pompadour-selyem, a halvány rózsaszin alapba beszött sötét viola-csokrokkal. Az izlés-

sesen diszített derék szivalakuan kivágott s elől keskeny rózsaszin szalagok füzik össze, melyek úgy tünnek fel, mintha mindkét oldalon rosette-ek által volnának felcsatolva. A rövid ujjak könyöknél ép olyan csipke-lebbenyben végződnek, a milyen a tüniket diszíti. A szokásos felállo magas gallér helyett szorosan álló rüche fogja át a nyakat s a divatos hajdisz magasan van feltüzve a fejtetőre s hátul hajtükkel megerősítve, míg a homlok fürtjei felett egy rózsadiadém emelkedik, zöld levelek nélkül, mely kitünően áll a szép szőke fejhez s pompásan fejezi be a toilette egyéb részleteit.

Nem mondható előnyösnek, ifju arczokat tartva szem előtt, az uj capote-oknál az, hogy a tavaly már-már letünnek látszó szalagkötő ujra jogába kezd lépni. Elmondottuk már, hogy az a mennyire kapóra jön egy idősebb és soványabb arcz kiülő csontjai elfedésére, annyira helytelen üde és bájos arczoknál. Ezuttal erre a czélra a csikós chameleon-szalag a legnagyobb ujdonság, egymásba játszó kék és vörös, barna és arany, vagy szürke és ezüst tonusokkal. Daczára minden kifejtett agitaczióknak, az apró madarak divatja sem látszik tünőfélben levőnek: szárnyak, fejek s egész testek minden alkalmazásban előfordulnak; a paradicsommadár a ka-

*

kastollal osztja meg a dicsőséget a kalapdiszítésben, gyakran oly formán alkalmazva, mint valami középkori lovag sisakján. Habignál vannak kalapok magas tetővel és keskeny karimával, s alacsonyak széles peremmel. Még a franczia falusi tisztelendők csolnakszerü kalapja is talál követőkra a női kalapdivatban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle deczemberi kötete megjelent s bő tartalma ezuttal is sok tanulságot nyujt a komoly olvasónak. Heinrich Gusztáv érdekesen ir Tannhäuserről, a kit Wagner operája után nálunk is jól ismer a közönség, de Heinrich épen azt mutatja ki, hogy a Tannhäuser-mondát nagy önkénynyel forgatták ki a németek s elmondja annak kutforrásait. Marczali Henrik II. József korából egy sötét képet mutat be, a felvidéki inséget 1785—1795-ben. Schütz Miksa zenei dolgozatának czime és tárgya: Göthe «Faust»-ja a zenében. Majd költemények következnek, Beőthy Zsolttól az érzés sugalta «Két fiam», Szász Károly fordításában pedig Tennyson «Királyidyllei»-ből egy nagy részlet «A szent Grál.» Az Arany-szoborra beérkezett pályaművekről Pasteiner Gyula irt tüzetesebben. A költő alakját egyik pályaművön sem tartja sikerültnek, de általában Strobl pályaművét dicséri leginkább s talapzatát, mellékalakjait elfogadhatónak tartja. Arany alakját illetőleg az a véleménye, hogy Zala, Strobl és Róna ujabb tanulmányokra volnának utasitandók. A szerkesztő megjegyzésekkel kiséri a birálatot és Zala két pályaművének jeles tulajdonaira utal. Szerinte Zalát, Stroblt és Rónát mintáik uj átdolgozására kellene felszólítani. Könyvismertetés és birálat is több van e kötetben. «Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben» czimü nagy vállalattal S. V. részletesen foglalkozik; egy másik közlemény két ujabb Dante-fordításról («Purgatorium,» fordította dr. Angyal János; «A paradicsom,» fordította Csicsáky Imre) emlékezik meg, s buzditja a fordítókat a nehéz munkában. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

A történelem regénye czimü könyv jelent meg ifj. gróf Bethlen Miklóstól, ki a hatvanas években «Bolnai» név alatt a szinpadokon is tett kisérletet, sok czikket irt a hirlapokba, s jelenleg külföldi lapok levelezője. A könyv az 1846—1886 közti időkből jellem és korrajzokat közöl s czime arra vonatkozik, hogy a «történelem regényének» szereplőivel, egyes korszakaival, eszméivel foglalkozik. Kevés kivétellel Magyarországot illeti mindez, s érdekes, tarka egyveleg, melyhez a szerző sok reflexiót csatol. Látszik azonban, hogy az egyes czikkek különböző időben, különböző benyomások alatt keletkeztek s igy megtörténik, hogy mig az egyik czikkben gróf Andrássyról kicsinylő véleményt hallunk, a másik czikk már magasztalva említi. A szerző ujabb politikai történelmünkből az érdekesb alakokat és eseményeket választotta ki, s élénk eszme-menetben és előadásban foglalkozik velök, megkoczkáztatva oly itéleteket is, melyekben a szerzővel nem sokan osztoznak, de egyéni meggyőződéshez mindenkinek van joga, egy könyvirónak pedig birnia is kell vele.

Az első 15 fejezet történelmi korrajz s itt az erdélyi társas és politikai életből sok érdekest találunk a harminczas és negyvenes évekből. Egyik fejezete azt adja elő, hogy mint szenvedett hajótörést Metternich herczeg, mikor Estei Ferdinánd főherczeget akarta az országgyűléssel erdélyi kormányzóvá választatni, de a szerző édes atyja, gróf Bethlen János meghiusította, a szabadelvűeket ellenállásra lelkesitve, más oldalról pedig a nők kényszerítették férjeiket, hogy a főherczeg ellen szavazzanak. A könyv foglalkozik Deákkal (kit szük látkörünek mond), Andrássyval, több izben Lónyaival, Bach és Schmerlinggel, Nikita fejedelemmel, Bismarck herczeggel, kinek a königrätzi csata után egy sebesült tiszt előtt tett nyilatkozatát közli. Beusttal, Lajos bajor király öngyilkosságával. Majd egyvelegszerü részek következnek, Jókaiéről, a proletár mágnásokról, a párbajról, Wagner Rikárdról a különcz lángelméről, a spiritista szobrász ifj. b. Vay Miklósról, stb. A harmadik csoport pedig politikai elmefuttatásokat, korkérdések fölötti megjegyzéseket foglal magában; közöl egy szatirikus rajzot is arról, hogy Magyarországon mi mindent kell magára vállalni egy képviselőnek, hogy a befolyásokat megnyerje. Radeczky és Haynauról, a hadsereg kérdéséről, a Jánszky-esetről szintén olvashatunk czikkeket és véleményt, mindezt élénk tollal irva. A tarkaság és sokféleség a könyvnek fő értéke, mert az olvasó figyelmét sokfelé szétviszi, s mind e különböző emberekről és eseményekről ügyesen, többször elmésen beszélget. A 279 oldalra menő kötet ára 3 frt, s a Franklin-társulat nyomdájából került ki.

Regények. Singer és Wolfner kiadásában «*Faust orvos*» czim alatt egy-kötetes regény jelent meg. Szerzője Bródy Sándor, ki az ujabb irói nemzedék egyik tehetséges tagja, nemcsak elevenen tud szinezni, hanem erővel is irni. A naturalismus iskolájához tartozik, keresi a bizarrságot, s mig egyes részeket neki melegedve és művészettel tud megirni, addig vannak könyvének lapjai, kifejezései, melyek visszatetszést szülnek.

A «Faust orvos» tárgya is bizarr és rideg. Hőse egy tekintélyben álló fiatal orvos, a ki a tanulmánynak él, s az asszonyi idegbajok gyógyításában jutott hirnévhez. Az iró oly embert akar benne festeni, a kit a tudomány-szomj nemcsak éget, de ki is szárasztott. Esze van, de szivét a tudás által fegyelmezi. A fő előtte a tudomány, s annak áldozza emberi legfőbb érzését, a szerelmet is, melyet mint tudományos objektumot vizsgál. A szerző nem annyira a felfogásban hódol a naturalismusnak, mintsem hogy naturalismus fojtott levegője számára nyit ajtót, és kifejezéseiben épen olyan szavakat keres, melyeket az izlés kerülni szokott. A könyv ára 1 frt 20 kr.

Másik eredeti regény: *Julia*, melyet a nemzeti szinház tagja, Gabányi irt, ki az irodalmi téren szintén jóravaló képességgel forgatja a tollat, s a nemzeti szinházban is épen most van kitűzve előadásra «A Kókai-ház» czimü vígjátéka. Regényében egy nevelőnő a főalak, s a főváros és vidék életének rajza a háttér. A kötet a Révai-testvérek bizománya s ára 1 frt 60 kr.

A virágnak megtiltani nem lehet, regény, egy kötetben, irta Eörsi Gyula. Kezdő iró munkája, mely Singer és Wolfner bizománya útján kapható.

Az «Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képben» czimü irodalmi vállalatnak megjelent a 49-ik füzete, mely egyuttal a Magyarországról szóló kötetnek 13-ik füzete.

Bartalus Istvánnak «A magyar palotás zenéről és a népdalokról» szóló czikke nyeri benne befejezését, Egressy Béninek az orsz. történeti képcsarnokban őrzött eredeti arczképe után Vágó Pál által sikerülten másolt arczképével s egy kedves zárójegnettel Roskovicstól. Ez után a magyar nép egyik legjobb ismerőjétől, Baksay Sándortól következik egy czikk «A magyar népviseletről.» A jeles iró tüzetes megfigyelés tárgyává teszi e czikkében a magyar nép öltözetét vidékek, nem, kor, életpálya szerinti számtalan változataiban s oly kitünő képét nyujtja a magyar nép eredeti, sokszor festői öltözködésének, a minő e nemben aligha jelent még meg irodalmunkban. Az önmagában is nagy érdekü czikket még érdekesebbé teszik a hozzá készített művészi illusztrációk. Igy mindjárt a Vágó Pál által rajzolt bevezető kép egy csoport tipikus népalakkal, az öreg, meg a kis biróval, a tisztes tanácsbelivel, a nyalka fiatal gazdával, kaczkiás menyecskékkel s az előtérben egy vízért menő leány alakkal, kit kérő, aggódó képpel kisér egy suhancz legény. Nem kevésbbé sikerült Vágónak a «menyasszonyi láda» czimü képe, melyben főkötőt mutatnak az eladó lánynak, a ki eltávolító mozdulatot tesz kezével, a mig lopva ugyancsak sovár tekintetet vet a mutatott tárgyra. Roskovicsnak egy-egy egész lapot elfoglaló két népviseleti képe a «jász menyecske» s az «alföldi csikós» a konvencionális modortól egészen eltér, eredeti felfogással készült s a szinte genreképnek is beillő képen szivesen pihen a szem, mint szintén Vágónak libapásztor-leányt feltüntető kis záróképén. — Tormay Bélának a magyar «Mezőgazdaságról és állattenyésztésről» szép tárgy-avatottsággal irt czikke veszi még e füzetben kezdetét, Benczur Bélának a közgazdaságot jelképező czimképével, Vágónak a magyar gulyát mutató homlokrajzával s ugyancsak tőle a «magyar paraszt ló» képével. Ára e füzetnek is, mint az előbbieknek 30 kr s a bizományos Révai-testvéreknél s általok minden hazai könyvárusnál kapható.

Az öreg szinész, Gyulai Pál jeles elbeszélése nagy hatást tett Bécsben német nyelven. Az «irodalombarátok egyleté»-nek felolvasó cziklusa nyilt meg vele. Hartmann, a burgszinház művésze, olvasta fel. A beszély, mely monológ-formában egy feleségétől megcsalt szinész történetét adja elő, módot nyujtott Hartmannak gazdag tehetsége kifejtésére. Rendkivüli hatást tett vele.

Életem emlékei czim alatt Lenkey Ferencztől egy kötet jelent meg a Révai-testvérek bizományában. Vannak benne versek, elbeszélések, egy tanulmány Hamletről, és van bevezetés, melyben a szerző elmondja, hogy mi mindent irt, azokból mit adott ki, s hogy e könyvben is egyes próbák gyüjteményét nyujtja, de az nagyon csekély része annak, a mit életében irt. Azonban ezek is kisérletek. A mit pedig Hamletről mond, az mindenesetre eredeti, mert azt fejtegeti, — hogy az utolsó sort idézzük e «tanulmányból» — hogy Hamlet jelleme nem egyéb, mint torzkép.

Törvénykiadás. Az Athenaeum kiadásában megjelent: *A polgári törvénykezési rendtartás*, az 1868. LIV. t.-cz. érvényben hagyott szakaszai és az 1881. LIX. t.-cz. és 1881. LX. t.-cz.-kek alapján összeálliotta dr. Schreyer Jakab köz- és váltóügyvéd. Első kötet: *Közönséges polgári kereskedelmi és váltóeljárás* és egyéb eljárási szabályok. A legujabb rendeletekkel és törvényekkel bővített harmadik kiadás. Vászon kötésben ára 4 frt 50 kr. Második kötet: *A végrehajtási eljárás* s a birósági végrehajtókra vonatkozó főbb törvények és rendeletek. Vászonkötésben, ára 2 frt. A harmadik kiadás, követve az eddigi rendszert, az egész, a második kiadás óta megjelent anyagot feldolgozta. Tartalmazza a kuria épenzügyi közigazgatósági biróság döntvényeit, a kuriai és kir táblai határozatokat, valamint az összes kapcsolatos, egész a legujabb időig terjedő törvényeket és rendeleteket.

Vasuti és közlekedési naptár jelent meg Toldy Ferencz szerkesztésében. Van naptári része, ismerteti az összes hazai vasutak szervezetét, s közöl számos szakczikket, a melyek az utazó közönséget is érdeklik. Ezek közül emlitésreméltó a tabelláris kimutatás, a mely feltünteti az összes hazai vasutállomásokat, azok távolságát Budapesttől, s az ut árát Budapestig, — s egy másik czikk, a mely az utazó közönségnek a vasutakon levő jogait ismerteti. Vászonba kötve ára 1 frt.

A Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár, a magyar gazdák e kitünő segédkönyve 1888-ra is megjelent. Hogy mennyire hasznosnak, sőt nélkülözhetetlennek ismerték föl gazdáink e naptárt, legjobban bizonyítja az, hogy immár 28. évfolyama lát most napvilágot, a gazdaság körül leginkább szükséges tudnivalók tömör s többnyire könnyü áttekintetésü tabelláris összeállitásu gazdag tartalmával, melynek gondos szerkesztésében az e téren országos nevü Kodolányin kivül a gazdasági irodalom oly jeles művelői vettek részt, mint Baranyay István, Brosch Károly, Krick Aladár, Ordódy Lajos és Pongrácz Béla. A kemény kötésü s terjedelmes naplórészszel ellátott zsebnaptár ára 1 frt 50 kr.

Jegyzék naptár. Károlyi György papirkereskedése hetedik évfolyamában adta ki 1888-ra a *Fancler-féle jegyzék naptárt*, mely kemény táblára ragasztott lapokból áll, a sorsjegyek huzásának megjelölésével, a bélyegilletékeket, táviratozási, postai díjakat, kamatszámitást feltüntető táblázatokkal. A falra függeszthető naptár ára 85 kr.

Folyóiratok. Az *Ungarische Revue* október-novemberi füzete (szerkeszti Hunfalvy Pál és Heinrich Gusztáv) az akadémia nagygyűlésének lefolyását ismerteti s az azon tartott felolvasásokat; közli gróf Széchen Antalnak a történelmi társulat dévai nagygyűlésen mondott megnyitó beszédét. Sonnenfeld Zsigmond a Deák-szoborról ir, Heinrich Gusztáv a nemzeti szinház jubileumáról és Paulai igazgatóról emlékezik meg; Schmidt Vilmos czikke a bukovinai csángó-magyarokról szól. Ismertetve van a dunai Vaskapu szabályozásának terve is. — Az *Erdészeti Lapokból* az októberi füzetet kaptuk. Tomcsányi Gyula m. k. erdőmester «Az alátelepitésről», mint a fanem-megváltoztatásnak és a talajjavitásnak egyik módjáról» közöl benne dolgozatot; Fekete Lajos erdő-akadémiai tanár a debreczeni erdőkről értekezik, Hajós Gyula herczegi erdőfelügyelő az erdőtalaj minőségéről, Mudrony Pál pedig Nagybritannia erdészetéről.

«Sándor Mátyás» a szinpadon. Jules Verne «Sándor Mátyás» czimü regényéből, melyben magyar emberek is szerepelnek, s melyet lapunk közölt magyar fordításban, látványos színművet irtak. A párisi Ambigu-szinházban került szinre s első előadása mult hó 26-ikán ment végbe.

A műcsarnok őszi kiállításából számos festményt vásároltak. A király szintén tett ezúttal is bevásárlásokat. Ő felsége a következő festményeket tartotta meg:

«Egy uj gondolat» Böhm Páltól, «Szent Sába kolostor Palesztinában» Ligeti Antaltól. «A kik egymást szeretik» Skuteczky Dömétől, «A fösvény» Karcsay Lajostól, «Az öt tó egyike a Magas Tátrában» Molnár Józseftől, «Nyugvó paraszt leány» Vastagh Gézától és végül «Két nővér» Nadler Róberttől. — A kormány részéről a nemzeti muzeum képtárának gyarapitására megvásárolt különféle festményekre nézve az illető művészektől már megjöttek az ajánlatokra adott válaszok. E szerint Firle Walternek «Vasárnapi iskola» czimü kitünő festményén kivül még a következő művek fogják képtárunkat gazdagitani: «Naerefjord» Normann norvég festőtől, «Reggeli szürkület» Tholen hollandi festőtől, «Regenstreet» és «Picadilly» vízfestmény Sala-tól. «Régi váza» vízfestmény Bedinitől. Ilyen értékes gyarapodásban országos képtárunk már évek óta nem részesült, s a kormánynak e bőkezü vásárlása a külföldön is ébren fogja tartani az érdeklődést kiállításaink iránt.

Kozmata Ferencz budapesti fényképész az ujabb festő nemzedéknek mütárlatainkon feltünt műveit sikerült fényképekben bocsátja közre, és pedig kétféle alakban: kisebb, úgynevezett kabinet-nagyságban, és mint albumlapokat royal-alakban; az előbbieknek ára 50 kr, az utóbbiaknak 3 forint. A jelen mütárlat képei közül a Bihari, Skuteczky, Vajda Zsigmond, Bruck Miksa, stb. képeit adja ki fényképben legközelebb Kozmata.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia nov. 28-ikán összes ülést tartott *Trefort* miniszter elnöklete alatt. Emlékbeszéd és főtitkári jelentések képezték a tárgyat.

Galgóczy Károly az 1886-ban elhunyt Korizmics László felett mondott emlékbeszédet, részletesen foglalkozva élete folyásával, a mezőgazdasági ügyekben kifejtett tevékenységével, az orsz. magyar gazdasági egyesület és földhitelintézet körül szerzett érdemeivel. Az akadémia 1858-ban egyesen tiszteleti tagul választotta. Irodalmi működése leginkább a napi sajtóra szorítkozott; rendszeres, önálló munkát nem irt. — *Fraknói* Vilmos főtitkár adta elő ezután a jelenteni valókat. Melegen megemlékezvén Tanárky Gedeon elhunytáról, értesítette az ülést, hogy a *Széchenyi István irodalmi hagyatékát* sajtó alá rendező bizottság a 3. kötetben gr. Széchenyi hirlapi czikkeit gyűjti össze. E kötet szerkesztését is Zichy Antalra bizták. A 4. kötetben pedig Széchenyi levelezései lesznek. — Bemutatta a «Kereskedelmi szótár» iménti megjelent két részét, melyet Ballagi Mór és György Aladár szerkesztett. Jelentette továbbá, hogy a japáni császári akademia megküldte hiadványait és hasonlót kér akadémiánktól, a mit ez szivesen teljesit. — Lovassy Ferencz biharmegyei földbirtokos végrendeletileg 1000 frtot hagyott az akadémiának, a mit be is fizettek. — A titkár bejelentette a könyvkiadó vállalat uj cziklusának müveit, melyeket ép most küldenek szét; Trefort elnök azt a kivánságot csatolta ehhez, hogy a munkáknak sok vevője és olvasója legyen.

A Kisfaludy-társaság november utolsó napján tartott havi ülésén nagy közönség jelent meg. *Gyulai* Pál elnököl s az ülés jelentésekkel kezdődött.

Beőthy Zsolt titkár jelentette, hogy Trefort miniszter 40 frtot küldött, mely összeget husz év előtt a kisujszállási polgári kör egy nemzeti Walhallára szavazta meg, oly föltétel alatt, hogy ha husz év alatt sem testesül meg az eszme, a Kisfaludy-társaság kapja az összeget. Majd a beérkezett pályaműveket jelentette be a titkár. A Lukács Krisztina jutalomra (lyrai müfajok elmélete) két mű versenyez; a másik Lukács Krisztina-féle jutalomra (humoros vagy szatirikus regény) hat mű; a Széher-féle alapitványból kitűzött monologra 23; Bulyovszky Gyuláné jutalmára (Kisfaludy-óda) 8; Somogyi Dezső jutalmára (tanköltemény) 3. — Következtek a felolvasások.

Gr. Zichy Géza a Skandináv félszigeten tett művészi körutjáról közölt élénk ismerást. Járt a nagyobb városok közül Kopenhágában, Stockholmban, mindenütt hangversenyeket adván. Érdekes utjában a dán királyi pár meghivását Koppenhágában kapta. A dán király mutatta be az orosz czárnak és nejének, s a walesi herczegnének. A dán király kérdezte a művész gróftól, nem fél-e a kanyarótól, mely az udvarnál föllépett? A kérdezett azzal válaszolt, hogy ő csak két dologtól fél: a rossz zongorától és a tengertől. A czár, midőn bemutatták neki, barátságosan fogadta és erősen megszorította kezét. Kérdezősködött tőle Zichy Mihály felől is, kit nagyra becsül. A művész C moll tanulmányán kivül 26 darabot játszott a diszes hallgatóság előtt, mely játékát hosszantartó tapssal jutalmazta. A czárné kérdést intézett hozzá, vajon nem lenne-e kedve Oroszországba menni? mire azzal válaszolt, hogy ő mindenüvé elmegy, a hol szegény emberek vannak. Később a czár oda szólt hozzá: «Ugyan kedves gróf, játszszék valami magyar dalt. Én azt nagyon szeretem.» Erre gr. Zichy Géza a Rákóczi-indulót játszotta el, mely után a czár melegen megszorította kezét, a király pedig oda szólt hozzá: «Fogadja elismerésem jelül a Danebrog-rend középkeresztjét. Megérdemli.» A királyné sajátkezü aláirásával ellátott arczképével ajándékozta meg. Mielőtt távozott volna, a czár hozzá lépett és figyelmeztette, hogy ne feledkezzék meg igéretéről és látogasson el Szent-Pétervárra. Az orosz czárné is ismételten felszólította a grófot, hogy menjen Oroszországba és látogassa meg. Stockholmban vendége volt a svéd királynak, ki univerzális műveltségü férfiú. Szeret énekelni és a gróf jelenlétében gyönge hangon ugyan, de mesterileg énekelt a «Lohengrin» második felvonásából. A király verseket is ir.

Ezután *Ábrányi* Emil olvasta fel «Tökéletes berendezés» czimü versét, mely egy dúsgazdag palotát ir le, a hol fényes minden, de a meggazdagodott tulajdonosnak nincs nyugta. A költeményt tetszéssel fogadták. Végül zárt ülés volt, melyen Lévay József és Heinrich Gusztáv birálók a magyar Schillert, Szász Károly, Varga Gyula és Váró Ferencz fordításában, kiadásra ajánlották. Ennélfogva a társaság el is fogadta.

A történelmi társulat deczember első napján néhai nagynevü elnökének, Ipolyi Arnoldnak emlékét ülte meg. Épen első évfordulója volt halálának.

Az emlékbeszédet *Poór* Antal pozsonyi kanonok tartotta, ki korábban már kimerítő életrajzban méltányolta Ipolyi munkásságát. Az ülésen b. *Kemény* Gábor elnökölt, s megjelent Schlauch nagyváradi püspök is; képviselve volt a nagyváradi káptalan, az egyetem hittudományi kara, a Szent-István társulat, a képzőművészeti társulat, a közoktatásügyi tanács, s ott volt Sal Ferencz n.-váradi polgármester is.

Poór Antal emlékbeszéde kizárólag Ipolyi történetirói munkásságával, a történeti társulathoz való viszonyával foglalkozott, s meleg hangon van tartva. Megemlékezett ama nagyhatásu elnöki beszédekről, melyeket Ipolyi a történelmi társulat vidéki nagygyülésein tartott, mindig kiválasztva valami aktuális vonatkozást; politikai nagy felvilágosultsággal vonja le következtetőseit a multból a jelen számára, és tárgya aktuális politikai lényegét ritka finomsággal ugy egybeszövi az alapos és szigorun tudományos buvárlattal, hogy tétovában van a kritikus az iránt, vajon a tudós történész vagy a mély belátásu hazafi politikus érdekelje-e inkább figyelmét. Jellemezte az emlékbeszéd Ipolyi történeti műveit, s hangoztatta, hogy mint püspök, a magyar főpapság sarkalatos erényeül a hazaszeretet tartotta, azt tanulván a hazai történetből is, hogy a magyar kath. egyház annál nagyobb tekintélynek örvendett, a vallásosság annál dúsabban virágzott, minél hazafiasbak voltak főpapjaink. Az emlékbeszédet zajosan megéljenezték.

Az orsz. régészeti és embertani társulat nov. 29-iki ülésén Pulszky Ferencz elnökölt.

Henszlmann Imre az ó-gyiptomi művészetről értekezett, szólva a tudományos kutatásokról is, melyek a régmult eme művészeti emlékeit föltárták. *Pulszky* Ferencz az uj országház alapozási munkálatainál talált régiségeket és egy XVI. századbeli ezüst magyar ékszer-leletet mutatott be. — *Kuzsinszky* Bálint «a római lakóház dekorativ kiállításáról» értekezett, különös tekintettel az idei ó-budai ásatásokra. A római, mintha gazdagságát a külvilág elől el akarta volna rejteni, háza külsejét minden disz nélkül állította elő; annál nagyobb gondot fordított a belső dekorációra. Hogy Róma példája mily varázshatást gyakorolt a legtávolabb fekvő provinciák lakóira, sok tekintetben Aquincum az idén felásott lakóházának dekorativ kiállítása igazolja. A nagy mennyiségben lelt márványlemezek arra mutatnak, hogy velök nemcsak a padozatot s a fal lábazatát, hanem egyes osztályoknál az egész falakat is diszitették. Különben a falak legáltalánosabb ékitése a falfestmény volt. A falfestő is általában a márvány külszinének utánzására törekedett. — *Szendrei* János titkár Spitzer Mór régészeti gyüjteményét mutatta be és ismertette; gazdag régi paraszt majolikaművekből való gyüjteményén kivül régi népies himzésekből igen szép kollekcióval bir, ezenkivül 9000 darabból álló éremgyüjteménye van, melyben nagybecsü magyar érempéldányok is találhatók.

MI UJSÁG?

A király mellszobra. A király ő felségének monumentális mellszobra készült most el, szárhegyi fehér márványból. A szobrot *Strobl* Alajos mintázta s a szárhegyi márványbányában faragták ki, honnan már meg érkezett a fővárosba. A mintegy 50 métermázsás szobornak szállitás közben mi baja sem történt. Strobl egyelőre várbazári műtermében helyezte el a szobrot s a jövő tavaszszal a magyar szobrászat és márvány bemutatójaként Bécsbe küldi, az ott megnyiló nemzetközi művészi kiállitásra.

A trónörökös medvevadászatai képekben is meg lesznek örökitve. Rudolf trónörökös ugyanis görgényi medvevadászataira meghivta *Melka* Kálmán kolozsvári festőt is, ki a helyszinén négy érdekes vázlatot vett föl az izgalmas vadászat momentuózusabb jeleneteiről. E vázlatok alapján most négy nagyméretü olajfestményt dolgoz ki, melyek a trónörökös valamelyik vadászkastélyát fogják ékiteni.

Mátyás király szobra Kolozsvárt. Kolozsvár városa törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyülésében *Nagy* Lajos városi képviselő Mátyás király szobra tárgyában interpellált. A város 1882-ben elhatározta, hogy Mátyásnak szobrot emel és kiküldött egy bizottságot. 1884-ben 5000 frtot szavaztak meg e czélra, azóta több adomány is történt, akarja-e a tanács a szobrot Kolozsvárt felemelni? *Albach* polgármester azt válaszolta, hogy ő és a tanács óhajtják a szobor felállitását és haladéktalanul fel fogja szólitani a szoborbiztositást jelentéstételre működéséről és e jelentés alapján megtételnek majd a további intézkedések.

A nemzeti muzeum és az országos képtár ügye. November 30-ikán több fővárosi lap azt irta, hogy a képviselőház az-napi ülésében *Polónyi* Géza képviselő interpellációt fog intézni a közoktatásügyi miniszterhez, mert oly hirek terjedtek el, hogy a nemzeti muzeumban és országos képtárban rendetlenségek fordultak elő. Az interpelláció még is történt, s az erre vonatkozó közleményeket és nyilatkozatokat röviden összefogva, im itt közöljük.

Polónyi Géza az interpellációban hivatkozott bizonyos hirekre, melyek szerint a nemzet közkincsét képező muzeum és Eszterházy-képtár nemcsak rendetlenségnek, hanem állitólag hűtlen vagyoni kezelésnek esett volna áldozatul. Azt állitják, — folytatá Polónyi — hogy a nemzeti muzeumban arany érmek, misemondó ruhák, sőt a király által oda ideiglenesen letett régiségek közül sok kicseréltetett, sőt el is tünt. Továbbá, hogy az ugynevezett Eszterházy-féle országos képtárban különösen a kiváló műbecsü Rembrandt, Dürer és Rafael-féle kézi rajzok közül a legbecsesebb darabok hiányzanak. Polónyi szerint az utóbbiakat rendetlenül kezelik, minden összeirás és katalógus nélkül. Azokra a hirekre is utalt, mintha Szalay Imre osztálytanácsost a miniszter már megbizta volna a vizsgálattal. Még azt is megjegyezte, hogy e közintézetekben a működcsek ugy szólva szűk családi körben, az apa, a fiu és a vő által kezeltetnek. *Trefort* miniszter azonnal sietett kijelenteni, hogy erősen hiszi, miszerint a felhozott vádak és felmerült hirek alaptalanok, mert erkölcsi lehetetlenségnek tartja, hogy effélé dolgok történhettek volna. Tudomása nem volt ily hirekről. Egy bizottságot kirendelt ugyan, de nem ily gyanu következtében, hanem hogy a képtár kezeléséről jelentést tegyen. Most azonban elrendeli a vizsgálatot. *Komlóssy* Ferencz szintén ebben a tárgyban tett interpellációt.

A képviselőházban elhangzott vádak nagy feltünést okoztak, mert azok egyik európai hirü tudósunk Pulszky Ferencz muzeumi igazgató és fia Pulszky Károly ellen vannak irányozva. Pulszky Károly, az orsz. képtár igazgatója, már a házban fól akart szólalni rögtön a miniszter válasza után, de barátai lebeszélték, hogy ne emeljen szót. Pulszky Ferencz maga az interpelláció alatt a ház folyosóján volt, s kijelentette, hogy egy szó sem igaz; azután a miniszterelnökhöz ment és kérte a vizsgálat azonnal megindítását. Az esti lapokban már több nyilatkozat jelent meg; másnap pedig az összes lapok tárgyalták és megjegyzésekkel kisérték a történteket. *Hampel* József, a muzeumi érem- és régiség osztályának őre kijelentette a lapokban, hogy egy lapnak az a közleménye, mintha a muzeum kincseiből ékszerek, arany érmek külföldi műárosokhoz kerültek volna, s értéktelen utánzatok helyesitik, elejétől végig alaptalan, a miről mindenki naponként 9—1 óráig a nemz. muzeum érem és régiség osztályában meggyőződhetik. *Pulszky* Ferencz hosszabb nyilatkozatban utasította vissza a «kávéházi pletykákat», s azokból egyet meg is nevez, mely egy névtelen feladótól ered. E szerint azon arany régiségek, melyeket ő felsége a muzeumban letéteményezett, eladattak és galvanoplasztikus utánzatokkal vannak helyettesitve.

Ő felsége, fájdalom — irja Pulszky — nem tett le egyet sem a muzeumunkban azon Magyarországon talált kincsek közül, melyek a bécsi Antiken-Cabinetnek díszei, de átengedte azokat az ötvösmükiállitásra, mikor ezek legtöbbjeit galvano plasztikai uton lemintázták számunkra, hogy legalább utánzatban birjuk. A régiség, a képtár mindenki előtt nyitva áll, meggyőződhetik bárki, hogy ott semmi sem cseréltetett ki. Kár, hogy a képviselők nem látogatják. *Pulszky* Károly addig is, mig a vizsgálat kiderítené, kinyilatkoztatja, hogy az orsz. képtárból egyetlenegy darab sem hiányzik, semmiféle kicserélése a tárgyaknak nem történt. A kézirajzoknak, metszetgyüjteményeknek pedig lajstroma van, melyet bárki használhat. Ha a vizsgálat véget ér, akkora tartja fent, hogy számon kérje Polónyitól, mennyiben volt jóhiszemü a forrás, melynek alapján jogositva érezte magát őt bünnel vádolni. — Több lap közli egyszersmind azokat a körülményeket, melyek a hireknek szárnyat adhattak. Ismerétes, hogy Pulszky Ferencznek nevestes mügyüjteménye volt, mely még nagybátyjáról, Fejérváry Gáborról maradt rá. Ezt Pulszky eladta, s az utolsó darabokat nem régiben bocsátotta áruba. Meglehet, hogy némelyek ezt hitték muzeumi mütárgyaknak. A muzeumból mintegy 30—40 tárgyat átszállitottak az iparmüvészeti muzeumba, hogy az ott kitünően berendezett galvano-plasztikai műhely másolatot készitsen azokról, melyek aztán külföldi muzeumoknak és mügyüjtőknek adatnak el. A kicserélt tárgyak közt említik a Polgárdiban talált hires trypost, melyet csakugyan kijavitottak az utóbbi időben, mert csak két lába volt, s hogy a nagy ritkaság teljes alakjában és rendeltetése szerint feltüntessék, a galvano-plasztikai intézet készitett hozzá harmadik lábat is, melyen azonban meg van jelölve, hogy ez a rész utánzat. Némelyeknek a becses mütárgy hiánya feltünhetett, s mikor ujra látták, a restauráció nyomaival, gyanu támadhatott annak valódisága iránt. Az országos képtárban pedig több festményt restauráltak, addig nem voltak láthatók, s mikor ujra felfüggesztették, a hosszu idők alatt rámázolt rétegtől meg voltak szabaditva; más lett szinezetük, sőt utólag ráfestett tárgyak és alakok is eltüntek róluk. A képtár igazgatójának évről-évre jelentést kell tenni a képtárról. E jelentések azonban késedelmesen érkeztek be, s Trefort ekkor elhatározta, hogy a magyar történelmi képcsarnokot hivatalból megvizsgáltatja, továbbá az orsz. képtárt is, hogy elkészült-e az uj katalógus,

mennyire haladtak a képek kijavításával. E készülőben levő vizsgálat adott okot egyes hirek elterjedésére. Hozzájárulhatott mindezekhez az is, hogy a muzeum műtárgyairól készült galvano-plasztikai utánzatokat némely kereskedők külföldön többször ugy árulták, mint a nemzeti muzeumból került eredeti darabokat, eltávolítván azokról az utánzatot tanusító bélyeget.

Az interpellácziő napján Trefort miniszter már megalakította a vizsgáló bizottságot. Elnöke Berzeviczy Albert államtitkár; tagjai: Szalay Imre osztálytanácsos, báró Lipthay Béla, Grünwald Béla, Irányi Dániel, dr. Henszlmann Imre és Ráth György. A bizottság rögtön megkezdte a vizsgálatot, a mint azt Pulszky Ferencz is kérte.

A vizsgáló bizottság *Berzeviczy* elnöklete alatt deczember első napján feladatához látott. Az elnök kijelentette meggyőződését, hogy a vádak alaptalansága ki fog derülni. A muzeum irodájában gyűltek össze, és legelőször is kihallgatták a két interpellálló képviselőt. Komlóssy Ferencz azt mondta, hogy a hirlapokból értesült és határozott esetet nem tud. Polonyi Géza megnevezett többeket, kiktől a hireket hallotta. Ezeket a bizottság azonnal meghivta, hogy előadják, a mit tudnak. Szóba jött a galvano-plasztikai másolatok ügye is, s hangoztatták, hogy az ilyen másolatokat egy kissé figyelmesebb szem sem téveszthet össze s efféle kicserélést alig lehet képzelni. A műtárgyaknak egyenkint való megvizsgálása rendkivül hosszú időbe kerülvén, a bizottság egyelőre csak azokat a tárgyakat vizsgálja meg, melyekről állítják, hogy kicseréltettek.

A pápa jubileuma. A magyar zarándokokat a pápa két külön csoportban fogadta nov. 28-ikán és 29-ikén. A pápai jubileumra a bibornoki és püspöki kar lehető teljes számban egybegyűl Rómában. *Haynald* kalocsai érsek deczember közepén érkezik Rómába. A magyar zarándokok tömegesen fölkeresték a Pantheont is, s a Viktor Emánuel sirjánál levő könyvbe beirták nevöket. Ez igen jó hatást tett Rómában.

A magyar zarándokokat a pápa a Vatikán vörös termében fogadta. Az első napon mintegy háromszázan jelentek meg. Az egyházi férfiak teljes egyházi diszt viseltek, mig a világiak szalon öltözetben voltak. A fogadás alkalmával a magyar főpapok mutatták be a zarándokokat a pápának, ki mindenkit szives megszólitással tüntetett ki. A fogadás pár órát vett igénybe, ennek végeztével a zarándokok a pápa áldását kisérve távoztak a Vatikánból. Másnap, nov. 29-ikén ismét számos magyar zarándokot fogadott a pápa, közöttük Császka szepesi, Dulánszky pécsi püspökök, Eszterházy és Zichy grófokat, Stockinger bárót, Szapáry és Török grófnékat, kiknek a pápa egyházi emléktárgyakat ajándékozott. — *Simor* János herczegprimás tiszteletére gr. Paar, a vatikáni osztrák-magy. nagykövet lakomát rendezett. A zarándokok kirándulásokat is tesznek Rómából. Deczember 2-ikára volt kitűzve az elutazás Nápolyba, hol három napot töltenek és Pompejit is meglátogatják. — Budapestről második zarándok-csapat is megy Rómába, leginkább kath. tanitókból és tanárokból. Ezek deczember 22-ikén este indulnak Budapestről s 24-ikén reggel érkeznek Rómába, és ujév első napjáig maradnak ott. Az ut oda s vissza első osztályon 80 frt, másodikon 55 frt, harmadikon 40 frt. Beleszámítva nyolcz napi teljes ellátást s lakást, az árak: 150,120, és 100 forintban állapitvák meg. Jelentkezni deczember 10-ig lehet s addig le kell fizetni a dijat is.

A összes zarándok csapatot nov. 30-ikán fogadta a pápa egész ünnepélyesen, husz bibornok, franczia és olasz püspökök jelenlétében. A zarándokok egy része fényes diszruhában jelent meg. Simor János esztergomi primás olvasta fel a katholikusok budapesti nagygyűlésén elfogadott hódolati feliratot, mely a pápa világi hatalmának visszaállítását is kivánja; aztán átnyujtotta az 1.800.000 magyar katholikus aláirását. Az üdvözlő beszédre a pápa hosszabban válaszolt, hangoztatva Magyarország hűségét a pápai szék iránt. Végül áldást kért a zarándokokra, Magyarországra és az uralkodóra.

A német trónörökös betegsége. A San-Remóból érkezett hirek bizonyos rejtélyes gyógymódról emlékeznek, melylyel most a trónörököst gyógyitják, ki elég jól érzi magát, s torokbaja az utóbbi időben nem változott rosszabbra. Az uj gyógymód abból áll, hogy a trónörököstől a czukor élvezetét teljesen elvonják, s ily módon a rák terjedését meggátolják. Ma már orvosi körökből is hallatszik az a vélemény, hogy meglehet, a trónörökösnek nincs rákbaja; talán tályog támadta meg. Ezt azonban a trónörököst ápoló orvosok nem mondják. A sulyos betegség daczára a trónörökös külsején semmi sem változott. Arcza egészséges színű, gyöngélkedés nem bántja, s ha az idő engedi, hosszabb kirándulásokat tesz.

—x— **Görög borok.** A Zachiri N.és G. czég (Bécs I. Bartensteingasse 5). ismeretes keleti szőnyegkülönlegességeiről, s számos összeköttetéseit a Levantevval, arra használta fel, hogy egy ujabb czikket, ugyanis görög borokat, hozzon be. Ezen borokat Németországban s a kontinens többi részén előszeretettel élvezik, mintán azok nemcsak jó cseppet, hanem életrendi szert is képeznek. Koros egyének erősítésére, valamint vérszegény gyermekeknek kitünő gyógybor gyanánt vannak elismerve, s igen nagy gyógyértékkel birnak; azon kivül a legjobbak közé számíttatnak, melyeket borismerők elé rakhatni. A Zachiri-czég, mely maga is görög borokat termel, kezeskedik azok valódiságáért, s egy próbaládika elegendő arra, hogy jóságukról meggyőződjünk.

HALÁLOZÁSOK.

A *Perczel-családot* egyszerre két gyászeset sujtotta. A család nesztora, és a család egyik fiatalabb sarja hunyt el. Bonyhádi Perczel István, földbirtokos, Tolnamegye volt *főispánja* meghalt nov. 20-án Kis-Kajdacson. A 70-es évek elején orsz. képviselő volt. 1875-ben Tolnamegye főispánja lett, mely tisztét 11 évig viselte. A mult évben magas korára való tekintettel visszavonult a közpályától s azóta kiskajdacsi birtokán tartózkodott. Nov. 23-ikán pedig ifj. Perczel Miklós, Perczel Mór tábornok 36 éves fia halt meg Baján. A számüzetés alatt, 1851-ben Kis-Ázsiában, Brussában született. Fogadott fia volt Perczel Miklós volt főispánnak és jelenleg pécsi képviselőnek, a kinek oldala mellett, fiatal gyermekkorában, részt vett az amerikai hadjáratokban. Vele együtt tért vissza hazájába is 1867-ben.

A fővárosi tanító kar két derék tagját vesztette el Göndöcs Lajos ó budai iskolaigazgatóban és Löwinger Zsigmond vizi városi polgári leányiskolai rajztanárban, ki 44 éves korában hunyt el. Göndöcs Lajos bátyja volt Göndöcs Benedek apátnak, 68 évet élt, a szabadságharczban mint tiszt küzdött, később mint tanító a magyarosodás érdekében buzgólkodott, s azért nevezték ki Ó-Budára igazgatónak. Alapítója volt a népnevelők egyletének, kezdeményezője a felnőttek oktatásának, s a csángók hazaköltöztetésében is *élénk* részt vett, maga öt csángó gyereket részesítvén iskoláztatásban és gyámolításban, kik most jóltevőjüket vesztették benne.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Travnik Antal, nyug. kir. táblai biró, 63 éves korában, Budapesten. — Pallini Inkey Tódor, 30 éves, Nagy-Kanizsán. Földváry Géza, Földváry Eleknek és nejének szül. Teleki Julia grófnőnek egyetlen fia, 28 éves, a pestmegyei Péterin. — Pap János, Esztergom varos nyug. polgármestere, 69 éves. — Zombory András, Szeged város egyik tekintélyes, gazdag polgára, 72 éves. — Piffkó Antal, birtokos, 57 éves, Jászberényben. — Groó János, krompach-hernádi vasgyári tisztviselő, élete 72. évében. — Gábos Kálmán, a m. kir. operaház főruhatárosa hosszas szenvedés után 23 éves korában, Budapesten. — Kovách János, nyug. kataszteri igazgató, 71 éves, Pozsonyban. — Nagel József, nyug. csendőr-őrnagy, 78 éves, N.-Bocskón. — Mik Dömötör, nyug. cs. kir. kapitány, 60 éves, Újvidéken. — André János, 64 éves, Zirczen. — Mauthner Lipót, a budapesti Mauthner-czég volt főnöke, 49 éves, Bécsben; ugyanott: Chernell Ferencz, a «Presse» munkatársa, a vasmegyei Chernell-család egyik tagja. — Herczfeld Jakab, bajai nagykereskedő, 65 éves. — Steinitzer A. Jakab, tekintélyes iparos, 65 éves, Aradon. — Agorasztó Miklós, a budapesti kir. ítélő tábla birája, a hatvanas években Pest város főbirája, 66 éves, Budapesten; ugyanitt: dr. Mücz János, pénzügyminiszteri számtiszt, 41 éves; Tahedl Kajetán, nyug. katasztrális hivatalnok, Tahi Antal festő-művész édes atyja.

Özv. Barcsay Lászlóné, szül. Bruckenthal Amália bárónő, Hunvadmegye néhai főispánjának özvegye, a dévai jótékony nőegylet szervezője, Barcsay Kálmán alispán édes anyja, Déván, 70 éves korában. — Lázár Mihályné, szül. Gillyén Anna, a hét székely város egykori főispánjának neje, az egész környék jóltevője, 53 éves, Dálnokon. — Szirlay Ferenczné, szül. Farkas Mária, tanitónő, 50 éves, Szegeden. — Babcsák Józsefné, törvényszéki hivatalnok neje, 30 éves, Sátoralja-Ujhelyen. — Zoltáni Károlyné, szül. Potoczky Zelma, Zoltáni Károly isk. igazgató neje, élete 22. évében, Halmiban. — Bordács Lukácsné, szül. Mátéfi Jálianna, Mezőturon, élete 68. évében. — Kutasi Szeréna. Kutasi Imre 15 éves leánya, Debreczenben. — Obál Irén, 23 éves, Sopronban.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Lenorka. Sehogy sem sikerült tárgy, hang, forma — semmi sincs összhangban; a tárgy nagyon köznapi; a hang helyenként vizenyősen érzelgős, helyenként túl-pathetikus, majd frivol; a forma magasb szabásu tárgyhoz illenék. Minden irányban elhibázott mű.

Anyámhoz. Kezdete, vége meleg hang; de a kettő közt meddő okoskodások, panaszkodó bölcselkedés, üres áradozás. Sem a lyrai, sem az elégiai — s általában a költői — hangulatot nem tudja eltalálni.

Kis flamról. Megkapó, igaz hangulat. Csak a forma ellen van kifogásunk, de e részben sem volna nehéz segiteni a csinos kis költeményen. Pl. az első két sor rimében hibás a rhytmus. A második versszak végsorában a rim kedvére erőltetés van. A végső versszak *könytül-egyedül* rime ismét az első két sor hibájában szenved; mert ha egy szótag elég is a rimre, de a megelőző szótagnak is egyenlő *suly*unak kell lenni a rimelő két szóban.

Nem közölhetők. Alig láttalak meg. — Őszszel (T. L.) — Népdalok (I. A fonóba . . .). Zsuska néni (s a többiek mind.). — A zárda harangja (s mind a többiek vele).

SAKKJÁTÉK.

1468. sz. feladvány. Hubert F.-től.

Sötét.

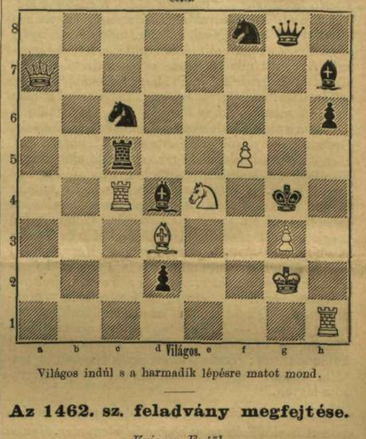

Világos.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1462. sz. feladvány megfejtése.

Krieger E.-től.

Megfejtés.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*Sötét.*
1. Kh2—g1	f5—f4 (a)	*a.*	
2. Fg6—e2	t. sz.	1.	Hg7 t. sz.
3. Va3—a4 †	Ka5—a4:	2. Fg6—e8	t. sz.
4. Bc6—a6 mat.		3. Va3—a4 † stb.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. Kovács J. — *Az Erkel sakktársaság nevében:* Exner Kornél Pozsonyban. — *Apátfalván:* Nagy Antal. — *A székelyudvarhelyi ref. gymn. olvasókore nevében:* Nagy András. — *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Deczember hó.

Nap	*Katholikus és protestáns*		*Görög-Orosz*	*Israelita*
4 V.	B 2 Borbála	B 2 Borbála	22 D 26 Filém.	18
5 H.	Szabbas	Abigail	23 Amfilok	19
6 K.	Miklós	Miklós	24 Kelemen	20 Kér.
7 S.	Ambrus ea.	Ambrus	25 Katalin	21
8 C.	B.-Ass. szepl.	Bánatnap	26 Nikon	22
9 P.	Leokadia sz.	Joakim	27 Per. Jak.	23
10 S.	Melkiades p.	Judit	28 Új István	24 S. V.

Holdváltozások ☽ Ujhold 14-én 8 ó. 38 pk. este.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete selyem Faille Française, Surah, Satin merveilleux, Satin Luxor, atlaszok, damasztok, ripszek és tafoták, méterjét frt 1.10 egész frt 8.85, (120 különböző minőségben) szállit egyes öltönyökre valamint egész végben vámmentesen a házhoz *Heuneberg G.* (cs. és k. udv. szállító) selyemgyári raktára *Zürichben*. Minták postafordultával. Levélái 10 kr.

Egy család se legyen e nélkül! Kismarton, (Magyarország). Tekintetes úr! Becses soraira válaszolva tudatom, hogy a küldött Brandt R. gyógyszerész-féle svajczi labdacsokat nem csak én, de mindazok kik tanácsomra használták, igen kitünő szernek találták. E labdacsok legjobb hatását tapasztaltuk nevezetesen a következő bajokban: makacs székrekedésben gyomorpuffadás mellett, rossz emésztés, elnyálkásodás, szédülés, fejfájás s aranyérben. Én hat doboz elhasználása után, teljesen jobban lettem, most már hivatásomnak is eleget tehetek, ajánlani *is fogom* e kitünő szert mindenkinek a ki e fajta betegségben szenved, mert bizony nagyon megérdemli. Teljes tiszteletttel, önnek hálás lekötelezettje Hacke József cs. k. nyugalmazott lóorvos. — Brandt R. gyógyszerész svájczi labdacsi dobozonként 70 kr.-ért kaphatók a gyógyszertárakban, *de figyelni* kell a fehérkeresztre vörös mezőben s Brandt R. névaláirására. — Minthogy Magyarországban a svájczi labdacsokhak sokféle hamisitványa létezik, mindenkit óvakodásra intünk; a vigyázatlan vevő az okozandó bajt csakis önmagának tulajdonithatja.

MEGHIVÁS

a Magyar országos bank-részvénytársulat

részvényeseinek

1887. évi decz. 12-én délelőtti 11 órakor Budapesten, a társaság saját helyiségében, V., nádor-utcza 4. sz. a. tartandó

rendkivüli közgyülésére.

Napirendre kitüzött tárgyak:

1. A társulatnak felszámolás utján leendő felosztalására vonatkozó inditvány.
2. A felszámolóbizottság 3 tagjának és 2 póttagnak megválasztása.
3. Az alapszabályok 48. §-a alapján kiküldendő bizottság 3 rendes és 1 póttagjának megválasztása.
4. Egy felügyelőbizottsági tag választása.

☞ Azon szavazatképes részvényesek, kik ezen közgyülésen résztvenni kivánnak, felkéretnek, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt, az alapszabályok 22. §-ához képest, legkésőbb bezárólag 1887. évi deczember hó 4-ikéig a következő pénzintézetek egyikénél, ugymint:

BUDAPESTEN a Magyar országos bank-részvénytársulatnál;
BÉCSBEN a k. k. priv. österr. Länderbanknál;
PÁRISBAN a «Banque de Paris et des Pays Bas»-nál;
LYONBAN a «Société Lyonnaise de depots et de comptes courants et de Credit industriel»-nél letenni szíveskedjenek.

A letett részvények egy az illető részvényes által sajátkezüleg aláirandó consignatio kiséretében nyujtandók be, minek ellenében a letett részvényekről elismervény és a közgyüléshez beléptijegyül szolgáló igazolvány adatik át a letevőnek.

A letett részvények a közgyülés után az azokról szóló elismervények visszaadása mellett szolgáltatnak ki a letevőnek.

Ha valamely részvényes az alapszabályok 25. §-a alapján egy másik szavazatképes részvényes által óhajtja magát képviseltetni, akkor az illető képviselő nevére szóló meghatalmazás a fentebb emlitett igazolvány hátulsó lapján kitöltendő s a meghatalmazó által sajátkezüleg aláirandó.

Budapest, 1887. évi november 26-án.

A magyar országos bank-részvénytársulat igazgatósága.

Singerstr. 15. zum gold. Reichsapfel. PSERHOFER J.-féle gyógyszertár, Bécsben.

Vértisztitó labdacsok ezelőtt egyetemes labdacsok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben e labdacsok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyitották volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacsok számtalanszor és a legrövid-bb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacsocal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr. bérmentetlen utánvét mellett küldéssel 1 frt 10 kr. A pénz előleges beküldése mellett ára bérmentes megküldéssel: 1 tekercs labdacs 1 frt 25 kr., 2 tekercs 2 frt 30 kr., 3 tekercs 3 frt 35 kr., 4 tekercs 4 frt 40 kr., 5 tekercs 5 frt 20 kr., 10 tekercs 9 frt 20 kr. (1 tekercsnél kevesebb nem küldetik szét.) Számtalan levél érkezett, melyek intézői hálát mondanak a labdacsokért, melyeknek a legkülönfélébb és legsulyosabb betegségeken egészségük helyreállitását köszönik. A ki csak egyszer kisérletet tett velük, tovább ajánlja.

☞ **A sok köszönő-iratból közlünk néhányat:** ☜

Leongang, 1883 május 13. Tisztelt uram! Pilulái valóban csodálatosak, nem olyanok, mint sok oly más földiesért szer, hanem minden bajban lehetőleg segitenek. A husvétkor megrendelt pilulákból a legtöbbet barátaim és ismerőseim között osztottam el, és mindnyájokon segitettek; koros egyének, különböző bajokkal és hibákkal általuk, ha nem is teljes egészségüket, de jelentékeny javulást nyertek, a szokat tovább használni szándékoznak. Kérem tehát nékem ujolag öt csomagot küldeni. Tőlem és mindazoktól, kik szerencsések valának, pilulái által egészségüket visszanyerhetni, legforrób köszönetünket. **Deutinger Márton.**

Béga-Szentgyörgy, 1882 febr. 16. T. uram! Nem fejezhetem ki eléggé bensö köszönetemet, pilulái ért, miután Isten segélyével nőm, ki már évek óta miserében szenvedett, a vértisztitó pilulák által abból kigyógyittatott, s habár még most is szed még azokból, egészsége már annyira helyre van állitva, hogy fiatal frissességgel minden munkáját végezheti. E köszönő-iratomat valamennyi szenvedő érdekében kérem fölhasználni, s kérem egyuttal, küldjön 2 csomag pilulát és 2 darab chinai szappant. Kiváló tiszteletteI lekötelezettje **Novak Alajos**, főkertész.

Tekintetes úr! Előre bocsátva azt, miszerint valósnüleg valamennyi gyógyszere hasonló jósággal bir az ön **hires fagyhalyszámával**, mely családomban több idült fagydagnak gyorsan véget vetett, daczára valamennyi ugynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, elhatároztam magamat az ön vértisztitó labdacsaihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóbisok segélyével megosztromoljan sok évi aranyeres bántalmamat. Egyátalában nem restelem önnek bevallani, miszerint régi bajom 4 heti használat után egész tökéletesen megszünt, s én ezen labdacsokat ismerőseim körében a legbuzgóbban ajánlom. Az ellen nincs semmi ellenvetésem, ha ön ezen soraimat, jóllehet névaláirás nélkül nyilvánosság elé óhajtja bocsátani. Mély t. Bécs, 1881 febr. 20. **C. v. T.**

Fagybalzsam, Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre mint legbizt. szer elismerve. 1 kocsöggel 40 kr., bérm. küldéssel 65 kr.

Golyva-balzsam, a legmegbizhatóbb szer a golyvánál. Egy üvegel 40 kr., bérmentes küldéssel 65 kr.

Élet-esszenczia (prágai csöppek); megronttott gyomor, rossz emésztés és mindennemü állcsti bántalom ellen kitünő házi szer. 1 üvegcsével 20 kr.

Keskeny-ütifüszőrp, általánosan ismert rutos rekedtség, görcsös köhögés, stb. ellen. Egy palaczkkal 50 kr. 2 palaczkkal bérmentes küldéssel 1 frt 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, legj. szer minden köszvényes és csúzos bajok, tagszaggatás, ischias, fülszaggatás stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Alpesi növény-likör, Bernhard O. V.-től 1 palaczkkal 2 frt 60 kr., ½ palaczkkal 1 frt 40 kr.

Szem-esszenczia dr. Romershausentől. 1 pal. frt 2.50 ½ pal. frt 1.50

Por a labdzzás ellen. 1 doboz 50 kr., bérm. küld. 75 kr

Tanvochinin kenőcs Pserhofer J.-től. Évek hosszu sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállitott nagy szeleneczével 2 frt.

Egyetemes tapasz Steudel tanártől, tíz és vágás által ejtett sebekre, mindennemü gyomordaganatokra régi, időnként fölfakadó lábdaganatoknál, körön-méregnél, sebes és gyuladt női mellnél, s egyéb hasonló bajoknál jelesnek bizonyulva. 1 köcs. 50 kr., bérm. küldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztitó só Bullrich A. W.-től Kitünő házi szer a rossz emésztés mind. következményei, u. m. főfájás, szédülés gyomorgörcs, gyomorhév, aranyeres bártalmak, székrekedés stb. ellen. 1 csomagal 1 frt.

Sósborszesz. Egy palaczkkal 60 kr.

Az itt felsorolt készitményeken kivül még a birodalom valamennyi lapban hirdetett belés külföldi gyógyszer-különlegesség készletében van, s minden netán a raktáron nem levő czikket kivánatra pontosan és olcsón beszerezhetnek. ☞ Postai küldemények a pénz előleges beküldése- vagy utánvét mellett pontosan eszközöltetnek. ☜ Az összegnek előzetes beküldése mellett a viteldij cseklyebb, mint utánvét mellett. ☞ A legnagyobb különlegességek legnagyobb része kapható Budapesten **Török József** gyógyszert., király-utcza 12.

Alkalmas karácsonyi ajándékok

Csak nálam kapható!

TALISMAN

aranyozott ezüst karcsattok 8 frtért tokkal 9 forint.

ZIRNER ZSIGMOND

ÉKSZERÉSZ

Budapest, váczi utcza 26,

ajánlja dúsan felszerelt

arany-, ezüst-, ékszer- és óra-raktárát,

a legjutányosabb árak mellett.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek. — Képes árjegyzék bérmentesen küldetik.

HIRDETMÉNY.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének 1887. évi junius hó 10-éről kelt legf. elhatározása folytán ezennel megindittatik a

XIII-dik M. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK,

melynek tiszta jövedelme akképen osztandó fel, hogy

a vagyontalan magyar kir. hivatalnokok özvegyei és árvái részére alakitandó alap, a szegény egy tanitók és özvegyeinek segélyezését czélzó Eötvös-alap, a miskolczi református főgymnasium, a budapesti Krisztinaváros Gellért-utczájában lévő és a szürke nénikék vezetése alatt álló leánynevelő-intézet, Prim Jakabnak a hülyék nevelésére és ápolására fentartott intézete és a Zágrábban felállitandó országos javító-intézet, egyenkint a várható jövedelem egy-tized-, az országos nőképző-egylet és a magyarországi hirlapirók nyugdijintézete pedig két-tized részében részesittessék. E sorsjáték összes, 6,669-ben megállapított nyereményei az alább következő játéktery szerint

195.000 forintra rúgnak, és pedig:

1 főnyeremény	60.000 frttal		50 nyer. egyenk.	100 frttal,	5.000 frt
1 «	15.000 «				
1 «	10.000 «		100 « «	50 «	5.000 «
1 nyeremény	5.000 «		2000 sor.-ny.	20 «	40.000 «
5 nyer. egyenk.	1.000 frttal,	5.000 frt			
10 « «	500 «	5.000 «	4500 « «	10 «	45.000 «

Sorsjegyek 5 forintos áron kaphatók. Kétszeres sorsjegyek 10 forintos áron kaphatók.

Kiterjeszkedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1887. évi deczember hó 29-én történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapitva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottógazgatóságnál Budapesten, (Pest, fővámház, félemelet; hova a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; valamennyi lotto-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, és minden városban és nevezetesebb helységben felállitott egyéb sorsjegyárulo közegnél.

Budapest 1887, nov. hó 26-án.

A magyar királyi lottógazgatóság:
Márissy Sándor, m. kir. pénzügyminiszt. osztályf. és lottógazgató.

Orvosi tanács hölgyeknek!!

Az arczbór épolására, bőrattak szeplő s májfolt eltávolitására kiválóságosan a „Stáhly"-féle arczkenőcs használtatnak. Kapható a „virosi gyógyszertárban" Budapesten, városház-tér.

GYÁRI RAKTÁR
valódi tiroli hölgy- és férfi-lodenből
minden szinben és különböző árnyalatban, valamint **Erlinger** szürke és drap szinben, **vizhatlan eső köpenyekre**
Greil Ferencznél, Innsbruckban.
Minták ingyen és bérmentve.

BARNA FOGORVOS
Budapest, váczi utcza 24. szám.
Készit egyes fogakat, fogsorokat és plombokat, jótállás mellett; árak mérsékeltek. Kivánatra részletfizetésre.

Karácsonyi ajándékok!

Ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedésében,
Budapest, muzeumkörút a nemzeti szinház bérházában kapható:

Képeskönyvek 2—3 éves gyermekeknek.

Képes verseskönyv irta Lajos bácsi, Képes verses, szines képekkel. Ára 1 frt. — *Kepek a szemlélett oktatáshoz*, a kicsinyek világa, irta Lajos bácsi. Szines képekkel. Ára 2 frt. — *Gyermekek öröme*, képes könyv sok vers és szines képpel. Irta Szabó Antal. Ára 1 frt 20 kr. — *Gyermekek mulatsága*, képes könyv, csinos szines képekkel és olvasmánynyal. Irta Szabó Antal. Ára 1 frt 20 kr. — *Gyermekkerti csokor.* Dalok, szavalmányok és társasjátékok kis gyermekek számára. Ara kendnykötésben 70 kr. — *Kedvenc könyvem*, mesék és versecskék kis gyermekek számára, irta Faylné Hentaller Mariska. Szép szinezett képekkel és fametszetekkel. Ára elegáns kiállitásban 1 frt 60 kr. — *Bessy.* Gyermekmesék szines képekkel. Csinos kötés 50 kr. — *Walter.* Regeknyhó, rövid mesék és elbeszélések kis fiuk és lányok számára. Szines kép és fametszetekkel, csinos kötés, frt 1.20. — *Dalfüzér*, irta Lukács Pál. Ára csinos piros kötésben 40 kr. — *Kis pajtások könyvecskéje*, hatalmas versecskék és olvasmányok irta Bolygó (Erdélyi) Ilona. Ára fűzve 30 kr. — *Robinson Crusoe.* Az ifjuság számára irta Sandor M. Szines képekkel. Ára 1 frt 60 kr. — *Hasasi állatok* és azok használata. Ára 2 frt. **7—10 éves gyermekeknek.** *Tündérmesék*, elmesélí Ujdonsági Ilona bácsi. Kedvelt tündérmesék válogatott gyüjteménye. Nagy szines képekkel. Ára 1 frt 20 kr. Kalocsa. *Igaz történetek és mesék.* Az ifjuság számára a legjelesebb kutfők után irta a tanitónéni. 18 szines képpel és számos fametszettel. Ára csinos kötésben 1 frt 40 kr. — *Tündérkert*, legszebb, legujabb tündermesék és elbeszélések gyüjteménye, kis és nagy gyermekek számára összeállitotta Kalocsa Róza, sok fametszvény és 18 szines képpel. Ara csinos kötésben 1 frt 40 kr. Aranyozott diszkötésben 3 frt 20 kr. — *Kis mesék.* Népmesék és elbeszélések gyermekek számára, irta Faylné Hentaller Mariska. Számos szines képpel és fametszettel. Ara csinos aranyszegélyzett kötésben 1 frt 80 kr. — *Leányvilág* 1886. 1884—1885 kötve 1—4 frt. — *Gulliver utazásai.* Irta Verne Gyula. *A magyar iskolai Schiff J. 1 frt. Ujdonság.* **12—14 éves gyermekeknek.** *Idő.* Mulattató és ismeretterjesztő olvasmányok földrajzi és természettudományi alapon. Sok fametszettel. Ara kemény csinos kötésben 1 frt 20 kr. — *Szabó Virus kelleti tündérregék.* Az arab és török regevilág gyönyörüen kidolmuzkban adóig kiadatlan gyüjteménye, 5 szines képpel, diszes kötve ára 2 frt. — *Délszaki éj alatt.* Utazás a magas Pirenéokból a tengerig, irta Vajda Viktor. Francia eredetü, fametszvényekkel, csinos kötésben. Ara 3 frt 40 kr. — *Mondafüzér.* Különböző nepek ősköraból a lovagok korából és az ujkorból; a magyar ifjuság számára irta Clio. 6 szines s 40 fametszésü képpel. Ara csinos kötésben 3 frt 60 kr. — *A fehér sas.* Mexikói történet. 1 frt 80 kr. — *Magyar általános levelező és* 50 kr. Ujdonság. **Felnőtteknek.** *házi titkár.* Gyakorlati utmutatás a közéletben előforduló családi és más levelek, kereskedelmi és üzleti folgalmazványok és folyamodványok helyes szerkesztésére, számos példával fölvilágositva, szerk. Knorr Alajos. Ára diszes vászonkötésben 5 frt 20 kr.

Hirdetések
felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utcza 4.

A „Vasárnapi Ujság“ karácsonyi Bazára!

Vidéki kiküldemények jóváhagyás mellett. — Budapest, váczi utcza 22 — Nemzeti szálloda épülete — Nem tetszésnél a pénz visszatérítik.

LATZKOVITS A.

a cs. és kir. kiz. szab. gomb és gombluknélküli uri ingek feltalálója és egyedüli készítője, ajánlja különlegességeit

fehérnemüek és uri divatáru-czikkek-

ben, ugymint: **legujabb nyakkendők, kesztyük, zsebkendők, gallérok, kézelők, harisnyák, vadászmellények, utazótakarók** stb., továbbá bizományi gyári raktárát *Dr. Jaeger G. tanár-féle* **normál-gyapju-árukból**, eredeti gyári árakon.

Latzkovits A. cs. k. szab. fehérnemü gyáros, Budapest, váczi utcza 22.

Kitünő szinházi és tábori

LÁTCSÖVEK,

arany, ezüst, tekenősbékacsont szemüvegek, és orrcsiptetők a legfinomabb kristálytiszta üvegekkel ellátva, valamint

KARÁCSONYI AJÁNDÉKOK.

Richter-féle szabadalmazott épitőkő-szekrények,

bűvös lámpák, ködfátyolkép-készülékek, stereoskopok, mikroskopok, stroboskopok, villamos játékok, physikai és chemiai gyüjtemények, ásvány- és rovargyüjtemények a legjut. árakon kaphatók

Lippert és Fáy látszerészeknél,

IV. ker., muzeum-körut 39. sz. BUDAPEST, IV. ker., egyetem-utcza 1. sz.

Bűvös lámpákat és ködfátyolkép-készülékeket egyetem-utczai e czélra berendezett helyiségünkben azonnal ki lehet próbálni.

Calderoni és Társa

látszerészek, Budapesten, a váczi- és Deák-utcza sarkán.

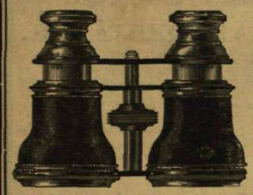

Ajánlanak: szemüvegeket és orrcsiptetőket, aczél-, ezüst-, arany-, vagy teknősbékacsont keretekben 3 frttól 25 frtig, színházi és kettős tábori látcsöveket, a legujabb mintákban 5 frttól 150 frtig, Aneroid légsulymérőket a legjobb müszerészektől 5 frttól 50 forintig, ablak- és szoba-hőmérőket 80 krtól 5 frtig, górcsöket 5 frttól 350 frtig, varázslámpákat 12 képpel 2 frt 50-től 20 frtig, stereoskop-készülékeket 2 frttól 300 frtig, svájczi rajzeszközöket uj ezüstből 5 frttól 80 forintig, teleszkopokat, graphoskopokat, stb. — Továbbá ajánlatnak t. nsz. raktárunk által kis hid-utcza 8. szám: földgömbök 50 krtól 50 frtig, természet- és vegytani készülékek, gőz- és villamgépek, ásvány- és bogár-gyüjtemények, kitömött állatok stb. Képes árjegyzékek bérmentesen állanak rendelkezésre.

Megrendelések- és levelezéseknél kérjük a czimre különösen figyelni.

Gömöri F. és Társai

hazai asztalos-társasága

Budapest, Lipótváros, Bécsi-u. 9. I. em.

Bejárat a sarkon tul.

Első rangu hazai butoriparosok közreműködése által a legkitünőbb **asztalos s kárpitos-butorok**, ugy **egyszerü** minőségben a polgári szükségletre, valamint eleg. és teljesen berendezett uraságí **ét-** és **háló-szoba** és **salon**-berendezések legujabb **façonnal dus választékban olcsó árak** mellett kaphatók, tehát a m. t. **butorvásárló közönség** butorvásárlásait nálunk teljés **megelégedésére** eszközölheti. — Képes árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek. Vidéki megbizások pontosan eszközöltetnek.

A „Waterbury“ remontoir-zsebóra

a modern technika valódi csodája.

Hirdetett **csinos külseje** (álanyozott ujezüstből), **felülmulhatlan pontossága** és **csak 6 frt 50 kr.-nyi hihetetlen olcsó ára** kezdettben **bizalmatlanságot keltettek iránta; de a mult évi eladása**

Angliában: ... 100,000 drb
Németországban: 82,000 drb

az óra kitünőségének ép oly fényes bizonyitványnyal, mint a megriadt concur renczának látmája, mely a **„Waterbury“-tól fél**, mivel: a **Waterbury** oly egyszerü szerkezetü és oly nagyszerüen jár, hogy érte, minden kocz. **3 évi kezesség** kiszt nélkül vállalható s mivel a **Waterbury**, ha ennek szüksége valamikor fenforogna, oly olcsón javittatik, mint eddig semmi féle óra a világon, péld. 1 uj rugó 35 kr.

A Waterbury Watch Co. Waterbury Connecticut, Eszakamerikai egyes. államok *2.000,000 forint tőkével és 1500 darab napigyártással*, valamint a magyarországi óraktár és javitó-műhely:

HOTTELMANN A.-nál, Budapesten, V., váczi körut 28,

három évi kezességet vállalnak.

Szétküldés csak készpénz vagy utánvét ellenében.

Támaszkodva ama bizalomra,

melylyel a mi horgony-Pain-expellerünk körülbelül 20 év óta találkozik, hiszszük, hogy ezáltal **azokat** is kisérletételre fölszólithatjuk, kik e kedvelt háziszert még nem ismerik. Nem **titkos szer**, hanem **szigoruan hiteles, szakszerüen** összeállitott készitmény, mely joggal minden **köszvényes** és **csúzban szenvedőnek**, mint **egyáltalán megbizható**, ajánlásra méltó. Legjobb bizonyiték arra, hogy e szer teljes bizalmat érdemel, bizonyára az is, hogy **sok beteg**, miután más nagyhangon dicsért orvosságot megkisérlett, **még is csak a régi jóhirü Pain-expellerhez folyamodik.** Eppen az összehasonlitás által győződnek meg, hogy szintugy **köszvényes fájdalmak**, mint **tagszaggatás** stb., valamint **fog-, fej-** és **hátfájások, oldalnyilallások** stb. **legbiztosabban** a Pain-expeller-bedörzsölésekre szünnek meg. **Olcsó** ára — **40 kr.**, 70 kr., illetve 1 frt 20 kr. — lehetővé teszi, hogy kevésbbé jómódunk is megszerezzék, valamint a számtalan siker kezeskednek róla, hogy érte a pénz nem lesz hiába kiadva. — Óvakodjunk ártalmas utánzatoktól, s Pain-expellert csak a **horgony**-jegygyel tartsunk valódinak. Készletben a **legtöbb** gyógyszertárban. Központi raktár: gyógyszertár az «arany oroszlán»hoz, Prágában. Közelebbi felvilágositást ad Török József gyógyszerész, Budapest, király-utcza 12. szám alatt.

Richter

horgony-köépitöjátékai

legjobb és legszilárdabb **karácsonyi ajándéknak** vannak elismerve, bármely koru gyermekek számára; készletben vannak a birodalom minden finomabb játékszer-kereskedésében. A kinek már van ilyen köépitőjátéka, az vegye meg a gyermekeknek a legközelebbi **kiegészitő szekrényt.** Közelebbit hoz erről «A gyermek legkedvesebb játéka» (Des Kindes liebstes Spiel) czimü illustrált könyv, melyet bérmentve megküldenek

Richter F. A. és Társa

cs. kir. udv. szállitó

Bécs I., Nibelungengasse 4.

A legrégibb népies gyógyszer a concentrált

klosterneuburgi tag-esszenczia

(köszvény-folyadék)

az orvosrendőri vegyészeti müteremben megvizsgálva és bejegyzett védjegy által eladása biztositva.

½ üveg 50 kr. ¼ üveg 1 frt.

postai szállitással 15 kr.-ral több.

HOFFMANN ALFRED

gyógyszerész Klosterneuburgban.

Valódi *minőségben* a következő gyógyszertárakban: Főraktár Magyarország részére **Török József, Budapest, királyutcza 12. Arad:** Rozsnyai M. **Debreczen:** Dr. Rothschnek. **Szabadkán:** Joó. **Pécs:** Sipőcz B. **Pozsonyban:** Dr. Adler R. és Erdy István. **Győrött:** Petri P. **Szegeden:** Borcsay K. **Versoczen:** Müller O., Küchler B. **Székesfehérvár:** Say R. **Kassán:** Wandraschek K. **Temesvárott:** Jahner C. és Klausmannés Albert.

A n. é. **tiszt uraknak, állami hivatalnokok, tanárok, egyházférfiak** és más jó állásu egyéneknek a legegyszerübb, valamint a legfinomabb és legelegánsabb

BUTOROK

igen kedvező feltételek mellett adatnak el

részletfizetésre.

Bővebb felvilágositást nyujt

Gallay Antal ur,

Gömöri F. és Társai urak butorkereskedésében,

Budapest, V. ker., bécsi utcza 9. sz.

Bejárat a sarkon túl.

Franciaország és a Külföld Minden illatszerész ő nél és Fo- drászánál

La VELOUTINE

Különleges Rizspor

BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

JODKALI-SYRUP

Kitünő hatásu

vértisztitó és vérjavitó-szer

orvosilag javalva

minden családi örökletességből és vérmérgezésből származó bántalomnál. Különösen ajánlatik: görvélykórnál, syphilitikus utóbántalmaknál, régi, nehezen gyógyuló sebeknél, köszvénynél és csúznál.

Egy üveg ára 1 forint 20 krajczár.

Központi szétküldési raktár:

Kovács Sándor gyógysz. Nagy-Becskereken.

Budapesten főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógysz. Király-utcza 12. — Bécsben: Mittelbach J., Hoher Markt 8.

EQUITABLE

az Egyesült-Államok életbiztositó-társasága New-Yorkban.

Alapittatott 1859-ben.

Biztositási állomány 1886 decz. 31-én 1,747.000,000 márka.

Az uj felvételek kitettek: 1884-ben 360,000,000, 1885-ben 408.000,000, 1886-ban 474.000,000 márka. Az összalap emelkedett 1886. január hó 1-től 1887. január 1-jéig 272.000,000 márkától 321.000,000 márkára. A tiszta nyereménytöbblet 1887. jan. 1-én 680.000,000 márkát tesz ki és a mult évhez viszonyitva 130.000,000 márkával emelkedett. Tőkebefektetések Európában 16.000,000 márkán felül. A kötvények 3 év mulva kifogásolhatlanok. Minden kötvény visszavásárlási és leszállitási joga 3 év mulva. A 100.000 dollárból álló részvénytőke alapszabályszerüleg csakis 7%-ok kamatoztatik, az azon felüli sok millióra rugó nyereség kizárólag a biztositottak javára esik. **Aligazgatóság Magyarország részére:**

Budapest, Andrássy-ut 12. sz.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest egyetem-utcza 4.)

50-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, DECZEMBER 11. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 •. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 •. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 •. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

A FRANCZIA ELNÖKVÁLSÁG.

A franczia köztársaság elnökválsága, melytől jogosan lehetett félteni nem csupán a köztársaságot, hanem Európa békéjét is, szerencsésen véget ért.

Grévy, a nyolczvan éves agg elnök, daczára a mindenfelől ellene irányzott támadásoknak, az utolsó pillanatig szilárdan kitartott helyén, melyre őt a franczia nemzet állitotta s csak akkor szánta el magát a távozásra, a midőn meggyőződött, hogy kormányt alakitania teljes lehetetlenség. Ekkor aztán elnöki üzenettel tudatta ugy a szenátus, mint a képviselő-kamra elnökeivel visszalépését.

Az öreg republikánus késedelmezése rendkivül javára vált a köztársaságnak, mert ez alatt lecsillapultak a háborgó kedélyek s tisztulni kezdett a zavaros helyzet, mely Franczia országot könnyen sodorhatta volna a legnagyobb veszedelembe. Magok a radikálisok, a kik nagy kedvtelléssel buktatták az egyik kormányt a másik után s nyolcz év alatt, a mióta Grévy volt a köztársaság elnöke, nem kevesebb, mint tizenkét miniszteriumot és százhusz minisztert kényszerítettek lemondásra: midőn Grévy visszalépése bizonyossá lőn, magok is megrémültek heveskedésük következményeitől s most ők magok kérve kérték Grévyt, maradna meg helyén. A végkép elkeseredett elnök azonban megmaradt elhatározása mellett s most már csak arra fordította gondját, hogy a lemondása után bekövetkezhető zavaroknak lehetőleg elejét vegye.

Szükség is volt az óvatosságra. Azok között, kiknek Grévy után a köztársaság elnöki székére legtöbb kilátása lehetett, Jules Ferry egykori miniszterelnök állt az első helyen. Ez ellen azonban a radikálisok a tonkingi expedició miatt a legnagyobb ellenszenvvel viseltetnek s azzal fenyegetőztek, hogy megválasztása esetén zendülésben törnek ki s még forradalommal is ellenszegülnek annak, hogy elnöki székét elfoglalja. Ők a képviselő-kamra elnökét, Floquet-t akarták a köztársaság elnökéül. De épen e miatt ellenezték jelöltségét a többi pártok s még a revanche-politikusok sem voltak mind mellette, általános levén köztük a nézet, hogy Németországot Franczia ország csak Oroszországgal szövetségben támadhatja meg sikerrel, e szövetségre pedig Floquet elnöksége esetén nem igen lehetne számitani, ő levén az az ember, a ki a párisi első világkiállitás alkalmával, midőn II. Sándor czár III. Napoleonnal előtte elhaladt, ezt dörgé a czár fülébe: «Éljen Lengyelország! Igen, uram, éljen Lengyelország!»

A radikálisoknak az a része, melynek Floquet jelöltsége nem volt inyére, Freycinet-t óhajtotta, nem azért, mintha ő is radikális lenne, hanem mivel önállótlan, gyenge államférfiunak bizo-

SADI-CARNOT, A FRANCZIA KÖZTÁRSASÁG UJ ELNÖKE.

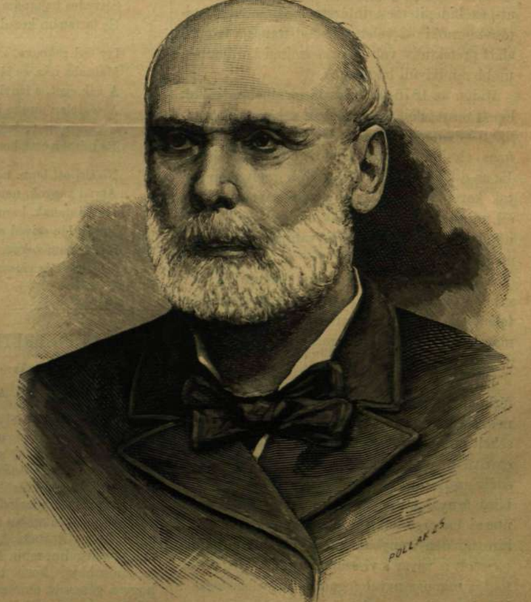

GRÉVY, A FRANCZIA KÖZTÁRSASÁG VOLT ELNÖKE.